

กรม ศึกษาธิการ

บันไดทองเล่ม ๑

เป็น หนังสือ อ่าน เทียบ

เพื่อ เรียน แบบเรียนเร็วเล่ม ๑

พิมพ์ โดยรับสั่ง

พระเจ้า ดุทธยาเชอ พระองค์เจ้า กสิยากร วรดิษณ

อธิบดี กรม ศึกษาธิการ

พิมพ์ ครั้ง ที่ หนึ่ง ๕๐๐ ฉบับ

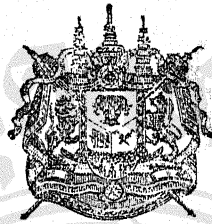
ราคา ๕๐ สตางค์

ที่ โรง พิมพ์ ศาสด บวรณ นิต

รัตน โกสินทร ๓๓ ๑๑๘

H4
๑

กรม ศึกษาธิการ

บันไดทองเล่ม ๑

เป็น หนังสือ ขำขัน เทียบ

เมือง เวียน แบบ เวียนเร็ว เล่ม ๑

พิมพ์ โดย รับสั่ง

พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ากนิษฐาภรณ์ วรดิศลักษณ์

อธิบดี กรม ศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๕๐๐ ฉบับ

ราคา ๕๐ บาท

ที่ โรงพิมพ์คำดัดบรรณ นิต

วัดน โก สันทร ศก ๑๑๙

คำแนะนำ วิธีสอน

อ่าน ๑ การอ่านที่แรกนั้น คือ ในแบบเรียนเร็วเล่ม ๑ ตามในวิธีเรียน ซึ่งมีบทวางสระ แด พยัญชนะ ไว้ให้ท่องมัน ให้จำได้แต่ ทาย ตัว แด คำตาม สระ ทุก ๆ ตัว พยัญชนะ ทั้งวิธีนี้ จรรณยุต อักษร หน้าควบ ถัดๆ มาตรา แดให้รู้ชัดว่ามาตรา คือ อย่างที่เรียกจำ แม่ กอกา, กง, กน, กม, เกอย, เกอว, กก, กต, กบ, ให้แม่นยำ ล้อย คำ ตัว ดังกล่าวนั้น หนังสือเล่มนี้ ก็เป็นแต่แบบ อ่าน เทียบ สำหรับ สอบ ว่า เด็ก จะจำ ล้อย คำ ที่เรียน มาแล้ว ได้ หรือยัง เท่านั้น แต่คำที่อธิบายวิธีสอนต่อไปนี้ ทำให้จำ เปน แก่ ครู ผู้หนึ่ง ผู้ใด ที่รู้วิธีสอนแล้วก็ได้ หรือตำราเรียน ฉบับใด ที่อธิบายแล้วนั้น ไม่เคย เผลอ แต่ หาก ว่า ครู จะหาทาง ออก ไปอีก บ้าง ก็ได้

ก ก็แต่การ สอนเด็ก ให้อ่าน ก ข หรือ สระ ที่แรกนี้ เปน การ ยาก ที่สุด ที่เด็ก จะจำ แต่ ทาย ตัว ได้ เพราะ ว่า เด็ก ก็ เปน เด็ก ยังเด็ก ๆ ตัว หนังสือ ก็ เปน ของ ครั้งแรก ซึ่งเด็ก ยัง ไม่เคย เห็น เคย การ จำ รูปร่าง ตัว หนังสือ ก็ เปน ยาก อย่างยิ่ง ถ้าครู ฉลาด ครู ก็ ทำวิธี ต่าง ๆ พยายาม ใจเด็ก ด้วย อธิบาย เปนต้น ว่า เขียน รูปภาพ กำกับ หนังสือ ให้เด็ก อ่าน หรือ เรียก ชื่อ ให้ พ้อง กับ ชื่อ สิ่งของ ที่ คำ ตรง ตัว หนังสือ นั้น เปนต้น ว่า ก ไก่ ข ไข่ ที่มีอยู่ใน ตำรา แบบเรียนเร็ว เปนต้น ก็ได้ หรือ ให้ เด็ก เขียน ตัว พยัญชนะ ลง ใน แผ่น

กระต่าย ให้ตัว จะ หาย ๆ ๑๐ แผ่น จน ถึง ตัว ๘๐ ทำ เป็น ผงตก
ระคน กัน ให้ เด็ก หยาดคน เด็ก แล้ว ครุ ทาย ว่า ถ้า ใคร เด็ก ตัว ภา
ได้ มาก จะ รางวัล ปาก หรือ ตัวใด ตัวหนึ่ง ก็ ตาม แต่ จะ เด็ก แบ่ง ให้
คนหนึ่ง เด็ก ตัว กอ คนหนึ่ง เด็ก ตัว ขย จน ตลอด ตัว ๘๐ คนใด จะ
เด็ก เร็ว ใน ที่นั้น นินิต แต่ ใคร จะ เด็ก ได้ มาก กว่า กัน ใน
เวลา กำลัง เด็ก อยู่ ถ้า ใคร พบ ตัวใด เป็น ของ คนใด ให้ ช่วย
หยิบ ส่ง ให้ กัน ด้วย ดังนี้ ก็ ดี เห็น ว่า นักเรียน จะ จำ กอ ขย ได้ เร็ว
เพราะ เล่นสนุก ด้วย จำ ตัว หนึ่ง ลืม ได้ ด้วย

II ก็ แด เด็ก เด็ก ๆ ยัง ไม่ เคย เห็น ตัว ก ข แต่ ยัง ไม่ เคย เรียก ก ข
เลย ก็ เรา จะ ให้ เด็ก เรียก ของ ที่ ไม่ เคย เห็น เคย เรียก นั้น ยาก นัก
ทั้ง ของ ที่ ให้ เรียก นั้น ก็ ไม่ มี เนื้อความ ให้ เข้าใจ ว่า อะไร จึง เป็น
การ ยาก แก่ ครู ผู้ สอน อย่าง ยิ่ง เพราะ นั้น แด ครู ต้อง ให้ รู้ จัก
นิสย เด็ก ทุกคน ว่า เป็น อย่างไร ถ้า ตรวจ ดู ให้ ดเอียด จะ รู้ ได้ ว่า
นิสย เด็ก นั้น แบ่ง ออก เป็น ๓ พวก ๆ หนึ่ง ว่า ง่าย บัญญัติ คงใจ จำ
บอก ให้ แล้ว ก็ อ่าน ไป เช่น ได้ ไม่ ต้อง คน ครู พุด อย่างไร ก็ เข้าใจ
ง่าย ๒ ต้อง มัคค ให้ แข็งแรง แด กระดาษ ให้ ได้ ทำ เป็น สวดมนต์
จน ขึ้น ใจ จึง จะ จำ ได้ นิสย เด็ก พวกนี้ อยู่ ข้าง เหนือ แด แล
เวลา มาก ๓ ไม่ เข้าใจ คำ สอน จะ มัคค อย่างไร ไม่ รู้ ภาษา ครู
เลย เป็น การ ยาก มาก ครู ต้อง พ้อ ด้วย วิธี ต่าง ๆ เป็น ต้น ว่า จะ บอก
ให้ ได้ ว่า “ ก ” ก็ ว่า ไม่ ถูก เพราะ ยัง ไม่ เคย เรียก ยัง ไม่ เคย
ได้ยิน เลย ครั้น ว่า ตาม ไป ว่า “ ก ” แล้ว ก็ ตีมน จะ นึก ว่า อัก ก็

ไม่ได้ ไม่รู้จะว่าอย่างไร ไม่รู้จะจำตรงไหนเป็นหลัก เป็นเก่าพัน
 ฝ่อ เต็มที่ ครูต้องเขียนลงไป ในกระดาน คำให้จนจบแล้ว
 หา รูป สิ่งของ ที่เด็กเคยเรียกเคยเห็น ให้มีชื่อ พ้อง กับ ตัว “ก” มา
 ให้ดู เป็นต้นว่า เหา รูป “กา” หรือตัว “กา” จริง ๆ มา
 ให้เห็น แล้ว ถาม เด็ก ว่า นี่ ตัว อะไร เด็ก ก็ คงบอก ได้ ว่า “กา”
 แล้ว ครู จึง ย้อน มา ชี้ ให้ดู คำ ที่ เขียน ว่า “กา” ไว้ ให้เด็ก เห็น
 ตัว หนังสือ แล้ว บอก ว่า คำ นี้ เขา เรียก ว่า “กา” เหมือน ตัว “กา”
 นั้น แล้ว เอา ตัว “กา” ไป เก็บ เสีย จึง มา ถาม คำ ว่า “กา” นั้น
 ต่อไป ถ้าเด็ก ตอบ ว่า “กา” ได้แม่นยำ แล้ว ก็ ชี้ บัตร ตัว “กา” นั้น
 ๔ ถาม ว่า ตัว นี้ เหมือน กับ ตัว หนังสือ ใน กระดาน คำ ใหญ่ นั้น ตรง
 กับ ตัว ไหน ลง ไป ชี้ ให้เห็น เด็ก คง จะ ไป ชี้ ตัว “ก” ที่ เรา เขียน
 ไว้ แล้ว จึง บิด ตัว “กา” ที่ บิด ไว้ นั้น ออก เสีย ให้ อ่าน ต่อ บอีก
 เด็ก คง จะ ว่า “กา” เรา จึง ถาม ว่า ตัว “กา” คำ นี้ เหมือน ตัว
 หนังสือ ตัว ไหน เด็ก คง จะ ชี้ ตัว “ก” เรา จึง บอก อธิบาย แล ชี้
 ให้เห็น ว่า นี่ เขา เรียก ว่า “กา” ครั้น บิด ตัว “กา” เสีย รูป ก็
 เหมือน ตัว ไน้ เขาก็ เรียก ว่า “ก” ตรง นี้ เรียก ว่า “กา” ตรง
 ไน้ นี้ เรียก ว่า “ก” ถ้า บิด ตัว “กา” ที่ “กา” เสีย ก็ เป็น
 “ก” เหมือน ตัว ไน้
 ๕ เมื่อ ครู ทำ ท่าทาง อธิบาย ดัง นั้น นั้น ต้อง ให้ นักเรียน ชื่น เดียว
 กัน นี้ ได้ ดู อยู่ พร้อม กัน ทุกคน แล้ว ถาม สอบ พวก นั้น ทุกคน
 ให้ ตอบ ให้ อ่าน ทุกคน ด้วย แต่ ถาม เพียง ตัว “ก” เท่านั้น ไม่ ต้อง

ถาม หรือ ทำวิธีเหมือนคน ก่อน เพราะ นักเรียนเหล่านั้น ได้เห็น
ได้ ยิน คน ก่อน ทำ แล อ่าน แล้ว จง ถาม จำเพาะ ตัว “ ก ” ที่ เดี่ยว
เกิด ถ้า คนใด ตอบ ไม่ ถูก ก็ จง ถาม คน ที่ ตอบ ถูก นั้น ให้ ตอบ แทน
แล้ว จัง ให้ คน นั้น ตอบ บ้าง ดังนี้ ถึง ตัว พยัญชนะ ต่อไป ก็ จง ทำ
โดย ใน ยนี้ เหมือน กัน แต่ ต้อง กำหนด ลง ไว้ ว่า วัน หนึ่ง หรือ ชั่วโมง
หนึ่ง นี้ จะ ควร ให้ จำ สัก ก็ ตัว จะ ควร วัน ละ ตอน ก็ได้ เพราะ ว่า ยก
ตัว ที่ เลี่ยง ซ้ำ เว้น ไว้ ก่อน ค่อย สอน ต่อ เมื่อ อ่าน ออก แล้ว ก็ได้ คือ :-
ตอน (ก) ก็มี ๕ ตัว ตอน (จ) ก็มี ๕ ตัว ตอน (ต) ก็มี ๕ ตัว
ตอน (บ) ก็มี ๗ ตัว ตอน (ย) ก็มี ๘ ตัว ถ้า วัน ละ ตอน
อยู่ใน ๕ วัน เท่านั้น

๖ ก็ ถัด กัน จะ วาง ภาพ หรือ สิ่ง ของ ประจำ ตัว หนังสือ ดัง ได้
กล่าว แล้ว ใน ข้อ ๑ นั้น ต้อง วาง ดังนี้ ให้ ได้ เห็น แล ตัว หนังสือ
ตัว ๑ ต้อง มี รูป ภาพ ที่ ชัด พ้อง กัน กับ อักษร สัก ๒-๓ อย่าง
เพื่อ สิ่ง ของ นั้น เด็ก จะ ยัง ไม่ รู้ จัก จะได้ ชี้ ให้ เห็น แล ของ ที่ รู้ จัก
จึง จะ คง ใจ ได้ แต่ ไม่ จำ เปน จะ ถาม คำ พ้อง ตัว หนังสือ ตัว
เดียว นั้น ทุก ๆ ภาพ เลย จง ถาม แล คำ ที่ เด็ก รู้ จัก ชัด แล คำ เดียว
ถ้า คำ ใน ภาพ นั้น เด็ก ไม่ เข้า ใจ ครู ต้อง หา คำ ภาพ หรือ สิ่ง ของ อื่น
ที่ ตรง ต่อ ตัว อักษร นั้น จง ได้ จึง ให้ ทำ วิธี ดัง ตัว “ ก ” ใน
แผนก ๗ ข้อ ๓, ๔, ๕, นั้น ทุก ตัว ไป

ค

รูปภาพหรือ สิ่งของ

ข

ก	ไก่	กา	กั๋ง
ข	ไซ่	ขัน	เซ่ง
ค	คน	คาน	คิม
ง	งู	เงิน	งา
จ	จาน	เจ็ก	จอก
ฉ	ฉิ่ง	ฉวน	ฉาก
ช	ช้าง	ชี	ชาม
ซ	ไซ่	ซอ	ซ้อม (ส้อม)
ด	เด็ก	กระต่าย	ดาว
ต	เต่า	เตียง	ตู้
ถ	ตุ๋ง	ถั่ว	โถ
ท	ทหาร	คนโท	เทียน
น	หนู	หนอน	น้ำ
บ	ใบไม้	บอน	เบ๊
ป	ปลา	บ้าน	แป้ง
ผ	ผึ่ง	ผม	ผ้า

๗

ฝ	ฝา	ฝน	ฝ้าย
พ	พาน	พระ	แพ
ฟ	ฟัน	ไฟ	ฟัน
ม	ม้า	หมา	หมู
ย	ยักษ์	ยาม	ยุ้ง
ว	เรือ	เรือน	ว่ม
ถ	ถึง	ถาว	เชดว
ว	แหวน	ว่าว	วัว
ส	เสือ	เส็ก	เสือก
ห	หีบ	ห้วน	หिन
อ	อ่าง	อิฐ	อิฐ
ฮ	นกฮูก		

บรรดา รูป ก. ข. เหล่านี้ เป็นของทำไว้พอให้เห็นเป็นอย่าง
แต่ครูต้องเลือกสอนแต่ตัว แต่รูปเดียวตามความชอบใจของเด็ก
ถ้าจำได้ตลอดดี จึงจัดวิธีประสมสระ ต่อไป

ค วิธีเด็กยังเยาว์ที่จะอ่านหนังสือไทยในชั้นเบื้องต้นนี้ เป็น
การยากนัก ด้วยตัวพยัญชนะ ก ข ข ค ค ง. จ ฉ ช ซ ฌ
ญ. ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ. ต ถ ท ท น. ม ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม.

๑ ค ก ข ง จ ฉ ช ซ ฮ ต ด น พ
ข ค ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ถ ท ธ น
ห ม

ถ้ากำหนดวัน ๒๕ วันที่จำได้ ถ้ากำหนดวัน ๒๒
๑๕ วันที่จำได้ ถ้าวัน ๓ ตัว ๗ วัน กว่าก็จำได้ ถ้าวัน ๓
ตอนที่ ๕ วัน คง เป็นประโยชน์กว่าวัน ๓ ๒ วัน เพราะ คำ
ที่จำ นั้นได้ใช้ อ่าน ไป ที่เดียว ใน กำหนดวัน ๓ ตอนที่ ๒ วัน นั้น
เสีย เวลา อยู่ ๑๒ ตัว อีก ๑๒ ตัว ใน ชั้น แรกนี้ ไปจน สาระ ประสม
มาตรา ไม่ได้ ใช้เลย เพราะตั้งนี้ ตัว ข ค ฅ ฉ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ
ร ศ ษ พ ๑๒ ตัวนี้ ค่อยยกไว้เมื่ออ่านเล่ม ๒ ก็ได้ เพราะในวิธีเล่ม ๒
ต่อไปนั้น เป็นวิธีใช้ตัวหนังสือ แล ถ้อยคำ ที่ลึกซึ้ง ซึ่ง เกี่ยวด้วย อักษร
๒๕ แล ๑๒ ตัวนั้น ๒ เมื่อ จำ พยัญชน ๒๕ ตัวนั้นได้แล้ว จะ ประสม

สระ มาตรา ก็ไม่จำเป็น ถ้าสระ อะ อา ๑๓๑ เออ ฮ่า ดังนั้น
เหมือนกัน เพราะ สระนั้น มาก ถึง ๒๘ คำ ทำให้เวลา มาก เบื่อ ๆ
ตัดเอา สระ อะ ตัวเดียว มา ตั้ง ประจักษ์นิยม ใน สระ อะ คำหนึ่ง ก็ จะ
เป็น ๒๘ คำ ตาม ตัว หนังสือ คิด หัก ตัด คำ ที่ ไม่ จำ เป็น ออก เสีย
หาคำที่เป็น หัว หน้า ลัก ๖ คำ ก็ พอ สำหรับ ที่จะ ชัก นำ ให้ เด็ก
เห็น เบื้อง พยาน ประจักษ์ นิยม ตาม ลง ใน สระ อะ นั้น แต่ พยัญชนะ
ที่จะ ประจักษ์ นิยม นี้ ต้อง ให้ ครอบคลุม ทั้ง อักษร สูง กลาง ต่ำ สำหรับ
ให้ เด็ก เข้าใจ ถ้า เนื้อ ที่ แปลก กัน ด้วย ดังนี้ ก ะ กะ ะ ะ ะ
ฉ ะ ฉะ, ฌ ะ ฌะ, ฌ ะ ฌะ, แล้ว ให้ อ่าน สระ อา ต่อ ไป
กา ภา, ฌา ฌา, ฌา ฌา, ฌา ฌา, ฌา ฌา, ฌา ฌา, ฌา ฌา,
ดังนั้น แต่ ต้อง คิด หา ตัว อักษร ที่จะ ประจักษ์ นิยม ใน สระ ต่อ ไป ข้าง หน้า ทุก ๆ
ตัว นั้น ไม่ ให้ ซ้ำ ตัว ที่ ลง ใน สระ ข้าง ต้น แล้ว ได้ เป็น อย่าง ดี

วิธี ประจักษ์ นิยม นี้ ถ้า จะ ลด ให้ สั้น เพื่อ เป็น กำหนด สำหรับ ให้
นัก เรียน สัก เก่ง ง่าย อีก พแนก หนึ่ง ก็ ควร คิด ตอน สระ แบ่ง เป็น
ตอน ๆ ดังนี้ ๑ อะ กา อี อี, ๒ อี อี อู อู, ๓ เอะ เอะ แอะ แอะ,
๔ โอะ โอะ เออะ ออ, ๕ ออ ออ เอียะ เอียะ, ๖ เอียะ เอียะ
เออะ เออะ, ๗ โอ โอ เออะ ร่า. เป็น ลำดับ มา ๗ ตอน ๆ ละ วัน
๗ วัน ก็ อ่าน จบ มาตรา กะ กา แต่ ใน ตอน หนึ่ง ๆ นั้น ต้อง
หาคำ ให้ อ่าน เสีย ทุก ตอน ดังนี้ ปะ ตะ อะ ฉะ ฝะ หะ, กา ฌา ฌา ฌา,
ติ วิ อี อี อี, ติ ติ ติ ติ ติ. ถอง ทาย ให้ อ่าน ตู ดังนี้ ตาม แต่

เด็กจะดำ มารถ ได้ก็ ๒๕ หรือ ๔๘ คำ ก็ได้ แล้วก็ทำวิธีคล้าย กันไป ดังนี้ทุก ๆ ตอน

๓. อนึ่ง ถ้าเห็นว่า เด็กคงต้องดี จะเพิ่ม ทวี คำ ให้มากขึ้น ก็ได้ คือ ใน ตอนแรก ตั้งสระ ๕ คำ ต่อไป เดิมเป็น ๖ คำ ๘ คำ ๑๐ คำ ถ้าทำได้ดังนี้ ๕ วันจะจบ มาตรา กะกา แต่ต่อไป จึงจัดวิธีอื่น ที่เดิมไม่ ... ดังนั้น ด้วยวิธี ที่กล่าว มา แล้ว เป็น ตำรับ ไป.

๔. ๑. การ ที่อธิบาย มาแล้ว ข้างต้น ๆ นั้น ก็เป็น เรื่อง สำแดง ด้วยวิธี ของคุณ แห่งครู ผู้จะ สอน เด็ก ในชั้น ก, ข, น, โม ให้จำง่าย เป็น การ อธิบาย กว้าง ขวาง ทวี ถึง ไป ถึง คำว่า อื่น ๆ ด้วย

เพราะฉะนั้น ในที่นี้ ต่อไป จะอธิบาย เพราะวิธี ที่จะใช้ ใน บัน ไต ทอง ในเล่ม ๑ นี้ คือ เมื่อครู จะ สอน เล่มนี้ ตาม อัตรา เวลา นั้น ถ้าหนังสือ นี้ เป็น ประโยค ๑ ชั้นต้น ใช้ได้ ๓ หัวข้อ คือ ๑. อ่าน ๒. เขียน ตาม บอก ๓. ถาย มือ

๒. แต่วิธี อ่าน นั้น หนังสือ แจก มาตรา มีอยู่ ด้วย แล้ว เล่ม นี้ จึง ใช้เป็น แบบ อ่าน เขียน ตามบอก แต่ ถาย มือ ถ้าจะให้ เร็ว เข้าก็ ใช้ อย่างหนังสือ ที่ แจก มาตรา ได้ อธิบาย มาตรา แทน ไป ใน ตัว ที่ เดียว ตาม ลำดับ บท ที่วาง สระ แล คำ ไว้ เป็น ตัว อย่าง นั้น ตั้งแต่ บท ๑ สระ อะ ธา จน ถึง บท ๑๐๓ มาตรา เก็บเก็บ นั้น

ครูจงเข้าใจ อธิบายวิธี แจก ถูก ประถม มาตราวิธี ความดำดับ บท
ตั้ง คำ มี เปนตัว อย่าง ทุก ๆ บท ไปนั้น.

๓ ใน บท หนึ่ง ๆ สระ คู่ หนึ่ง ๆ นั้น ครู อธิบายให้เด็กจนเข้าใจ
มาตราแต่ สระ ได้ เปนคู่ ๆ นั้นแล้ว จึง ให้เด็ก หา คำ เทียบ มา
อย่าง ละ เท่า ไหว ๆ ก็ได้ สุดแล้วแต่ ครู เห็น ว่า พอ แก่ ความ เข้าใจ
ของเด็ก แล้ว ก็ ให้ อ่าน นิทาน ต่อ ไป เมื่อ อ่าน แล้ว ก็ ควร ที่ ครู
ให้เด็ก เขียน ตาม บอก อีก พวก หนึ่ง แล้ว จะ ใช้ ให้ หัด ถาย มีื่อ
ตามเรื่อง นั้น ก็ได้

๔ การ ที่ กระจาย สระ ออก ไป เช่น นี้ เพื่อ ความ จะ ให้เด็ก
เห็น คำ ตาม มาตรา ให้แจ่มแจ้ง ถ้า ครู ได้ อธิบาย ให้เด็ก เข้าใจ
มาตราแล้วจะ ดัด อ่าน เอา บท ไต บท หนึ่ง ก็ได้ ใน มาตรา นั้น ๆ ไม่
จำเปน ที่ จะ ให้เด็ก อ่าน ทุก ๆ บท เลย

หลวง ประเสริฐ อักษรนิติ (แพ) เปรียญ

ปลัดกรม ๆ ศึกษาธิการ

สารบัญ

มาตรา	กะกา	อ่าน สระ อะอา	เรื่อง คาแก่กับ เต็ก	หน้า ๑
อ่าน	สระ อี้	เรื่อง ยายจี ฝ้า กะทะ		หน้า ๒
ว.	ว	อี้	เรื่อง คน จูง ควาย	หน้า ๓
ว	ว	อู	เรื่อง คน จับ ปู	หน้า ๔
ว	ว	เอะเอ	เรื่อง คน ขับ เถภา	หน้า ๕
ว	ว	แอะแอะ	เรื่อง แพะ กับ แกะ	หน้า ๖
ว	ว	โอะโอะ	เรื่อง คน ชี โค	หน้า ๗
ว	ว	เออะเอ	เรื่อง คน ชี ช้าง	หน้า ๘
ว	ว	อ๊ะอ๊ะ	เรื่อง ปู ฝ้า กอบัว	หน้า ๙
ว	ว	เอ๊ะเอ๊ะ	เรื่อง คน คาบอด	หน้า ๑๐
ว	ว	เอ๊ะเอ๊ะ	เรื่อง คน พา เลื่อน แดแพะ มะเขือ ข้าม ฟาก	หน้า ๑๑
ว	ว	เออะเอ	เรื่อง พี่น้อง สองคน	หน้า ๑๒
ว	ว	ไอไอ	เรื่อง คน ขับ กะบือ โถนา	หน้า ๑๓
ว	ว	เออเอ	เรื่อง ลำภาว จอด ดินเขา	หน้า ๑๔
อ่าน	ไม้ ๗. ๘.	เรื่อง ขุนนาง เจ็ก		หน้า ๑๕
อ่าน	ไม้ ' ๒	ลงใน อักษร ตั้ง เรื่อง เลื้อย ตั๊กบึงเห่า		หน้า ๑๖
อ่าน	ไม้ ' ๒	ลงใน อักษร กตาง เรื่อง ไบหูทั้ง ๒		หน้า ๑๗
อ่าน	ไม้ ' ๒	ลงใน อักษร คำ เรื่อง ตกตาทั้ง ๒		หน้า ๑๘

มี

อ่านอักษรที่ หอหน้า	เรื่อง ครู เทศนา แก่ ศิษย์	หน้า ๑๙
อ่าน อักษร กตัว	เรื่อง คน ยืน บน ยอด ภูเขา	หน้า ๒๑
อ่าน อักษร ควม	เรื่อง ครู เทศนา แก่ นักเรียน คอย พัง	หน้า ๒๒
อ่าน มาตรา กง เพียง	กังกาง เรื่อง ระวัง	หน้า ๒๔
๖๖	กังกัง เรื่อง ดึง จับ ป	หน้า ๒๕
๖๖	กังกัง เรื่อง ผัง แด รัง ผัง	หน้า ๒๗
๖๖	กังกัง เรื่อง ตัว กัง	หน้า ๒๘
๖๖	กังกัง เรื่อง เตื่อ กับ กง เกง	หน้า ๒๙
๖๖	กังกัง เรื่อง แร้ง กับ กา	หน้า ๓๑
๖๖	กังกัง เรื่อง คน ยิง เตื่อ	หน้า ๓๒
๖๖	กังกัง เรื่อง กตอง ฆ้อง ระวัง	หน้า ๓๓
๖๖	กังกัง เรื่อง ตาพอง กับ กวาง	หน้า ๓๔
๖๖	กังกัง เรื่อง นกเอี้ยง ขี้ ความ	หน้า ๓๖
๖๖	กังกัง เรื่อง คน กับ กระต๊อ	หน้า ๓๗
๖๖	กังกัง เรื่อง เรือไฟไหม้	หน้า ๓๘
อ่าน มาตรา กง เพียง	กังกัง เรื่อง กนก	หน้า ๔๐
๖๖	กังกัง เรื่อง ครู กับ ลูกศิษย์	หน้า ๔๑
๖๖	กังกัง เรื่อง เด็ก นม เบี้ย ครู ทาย	หน้า ๔๒
๖๖	กังกัง เรื่อง นก ชุนทอง	หน้า ๔๔
๖๖	กังกัง เรื่อง เด็ก นม เบี้ย เวียง ชาญ	หน้า ๔๖

ญ

๑๑	๑๑	แก่นแกน	เรื่อง แว่นตา	หน้า	๕๗
๑๑	๑๑	กนโกน	เรื่อง หม้อ ทน	หน้า	๕๘
๑๑	๑๑	ก๊อนกอน	เรื่อง งูเห่า กับ พังพอน	หน้า	๕๐
๑๑	๑๑	ก๊วนกวน	เรื่อง กระดาน ชะนวน	หน้า	๕๒
๑๑	๑๑	เกี้ยนเกี้ยน	เรื่อง คน จับ ปลา	หน้า	๕๓
๑๑	๑๑	เก๋อนเก๋อน	เรื่อง จันทราคาร	หน้า	๕๕
๑๑	๑๑	เกิ่นเกิ่น	เรื่อง คน ถืด ตราขัง ทอง	หน้า	๕๗
๑๑	๑๑	ก้ามก้าม	เรื่อง เรือใบ	หน้า	๕๘
๑๑	๑๑	กิมกิม	เรื่อง ปลา ดอกกราบ	หน้า	๖๐
๑๑	๑๑	กิมกิม	เรื่อง คน ทอหูก	หน้า	๖๑
๑๑	๑๑	กุ่มกุ่ม	เรื่อง แมงตม มุม ทำรังขยู่	หน้า	๖๒
๑๑	๑๑	กั้มกั้ม	เรื่อง น้ำฝน	หน้า	๖๔
๑๑	๑๑	กั้มกั้ม	เรื่อง พระจันทร์	หน้า	๖๕
๑๑	๑๑	กมโกม	เรื่อง ของ จุกไฟ	หน้า	๖๗
๑๑	๑๑	ก๊อมกอม	เรื่อง คน ตำน พ้อม	หน้า	๖๘
๑๑	๑๑	กัวมกวม	เรื่อง น้ำ ถวม บ้าน	หน้า	๗๐
๑๑	๑๑	เกี่ยมเกี่ยม	เรื่อง เสียม ตกม้อ	หน้า	๗๒
๑๑	๑๑	เก๋อมเก๋อม	เรื่อง งูเห็ดอม	หน้า	๗๔
๑๑	๑๑	กั้มกั้ม	เรื่อง ครัว กับคิมย้ง พุดกัน	หน้า	๗๖

คำพยางค์เพี้ยน	กั๊กกาย	เรื่อง กระต่าย ตื่น ตุ่ม	หน้า ๗๗
„	„ กุยกย	เรื่อง เลื้อย ตกถึง	หน้า ๗๘
„	„ โก้ยโก้ย	เรื่อง คน ทำไม้ ปลาทุ	หน้า ๘๐
„	„ ก้อยก้อย	เรื่อง คน เลี้ยง ไก่ต้อย	หน้า ๘๑
„	„ ก้วยก้วย	เรื่อง ชน ตัก น้ำ	หน้า ๘๒
„	„ เก้อยเก้อย	เรื่อง เครืองมือ	หน้า ๘๔
„	„ เกยเกย	เรื่อง คน ช้อนกุ้ง	หน้า ๘๕
„	„ ก้าวก้าว	เรื่อง หัวเมือง ดาว	หน้า ๘๖
„	„ ก๊วก๊วก	เรื่อง คน หนี หมา	หน้า ๘๗
„	„ เก้วแก้ว	เรื่อง คน จับ นก เค้แม่	หน้า ๘๘
„	„ เกี้ยว	เรื่อง เบี้ยว	หน้า ๘๙
คำพยางค์เพี้ยน	กั๊กกัก	เรื่อง กิน หมา	หน้า ๙๐
„	„ กักกัก	เรื่อง ไร่พริก	หน้า ๙๒
„	„ กักกัก	เรื่อง ปลาปัก	หน้า ๙๓
„	„ กุกกุก	เรื่อง ปลาตุก	หน้า ๙๔
„	„ เก็กเก็ก	เรื่อง เครืองเหล็ก	หน้า ๙๕
„	„ แก็กแก็ก	เรื่อง แรกนา	หน้า ๙๖
„	„ กกโกก	เรื่อง คน ถังควด ชน ภูเขา	หน้า ๙๗
„	„ กือกอก	เรื่อง หมาไน	หน้า ๙๘
„	„ กือกกอก	เรื่อง หมวก กัม ร่ม	หน้า ๑๐๐

„	„	เกียกเกียก เรื่อง ต้นตำเคียก	หน้า ๑๐๑
„	„	เกือกเกือก เรื่อง นกเงือก	หน้า ๑๐๒
„	„	เก็กเก็ก เรื่อง สอนศิษย์	หน้า ๑๐๓
อ่านมาตราชกเพียง	กัทกาท	เรื่อง ตาแก่ สำน กระจาด	หน้า ๑๐๔
„	„	กิดกิด เรื่อง ของ เกิดไฟ	หน้า ๑๐๕
„	„	กิดกิด เรื่อง ครุ สอนศิษย์	หน้า ๑๐๖
„	„	กุดกุด เรื่อง เวื่อลำภา	หน้า ๑๐๗
„	„	เก็ดเก็ด เรื่อง ฝูง เป็ด	หน้า ๑๐๘
„	„	เก็ดเก็ด เรื่อง พราน ยิงแรด	หน้า ๑๑๐
„	„	กตโกต เรื่อง ตุ๊ก มะม่วง	หน้า ๑๑๑
„	„	ก้อดก้อด เรื่อง คน ตามอด	หน้า ๑๑๓
„	„	ก๊วดก๊วด เรื่อง ๗ ขั้วบุรุษ	หน้า ๑๑๕
„	„	เกียดเกียด เรื่อง เขียด	หน้า ๑๑๖
„	„	เกือตเกือต เรื่อง หัวใจ มนุษย์	หน้า ๑๑๗
„	„	เก็ดเก็ด เรื่อง คน ค้เก็ดเพ็ง	หน้า ๑๑๙
อ่านมาตราชกเพียง	กัมกาม	เรื่อง คน ช่าง ทอง ปลอม	หน้า ๑๒๐
„	„	กิบกิบ เรื่อง นับสิบ	หน้า ๑๒๒
„	„	กุ่มกุ่ม เรื่อง สุ่ม	หน้า ๑๒๓
„	„	เก้มเก้ม เรื่อง คน เก้ม ถูกเห็บ	หน้า ๑๒๔

๗

,,	,,	แก้มแกม เรื่อง หญิงถูกซ่อน ๒ คน	หน้า ๑๒๒
,,	,,	กบโกบ เรื่อง คน บึงปดากาบินมา โคม	หน้า ๑๒๗
,,	,,	ก๊อบกอบ เรื่อง คน ถ่าน หมวกงอบ	หน้า ๑๒๘
,,	,,	ก๊วบกวบ เรื่อง คน คอบม้า โตช้ำมั่ว	หน้า ๑๒๙
,,	,,	เกียบเกียบ เรื่อง เข้าเรียน	หน้า ๑๓๑
,,	,,	เกียบเกียบ เรื่อง แม่ตงวัด	หน้า ๑๓๐
,,	,,	เกิบเกิบ เรื่อง เด็ก กินเข้า	หน้า ๑๓๓

๑

มาตรากะกา

บทที่ ๑

อ่านสระ ะ ฐ ฏ

กะ จะ ปะ ชะวา กา

ตาทา นา พา มา

ลา हा वा

นิทานคำสุระ อระอา เรื่อง ตาแก่กับเด็ก

ตาทา พา ชะวา มาหาอา ปะอามานา. อามานา
กะตา ๑ ตา, ล้าจะ มาหาตา. ตาพาอา มากะตา ๑ ตา,
ตา มากะอา มาปะ กา, พาอา กากะตา มา นา กะตา. ชะวา
มากะตา มาปะอา; อาพาตา กะกามาณา, ตากะชะวา
ตาอา, จะมาหา ตาทา.

๒

มาตรา กะกา

บทที่ ๒

อ่าน สระ

กะที กะบี ฦ ตี ชาติ

มี ฝาดะมี ตี ชีลี

นิทาน คำสระ อี อี้ เวียงยาย ชี ฝั่ว กะทะ

ตาทา พา ชาติมา, จะ มาหา กะบี มาปะ กะทะ มีกะที.

ชาติ มา ปะทะ ฝาดะมี กะบี, กะบี จะ ปะทะ ตาทา.

ตาทา ตี ชาติ ๒ ที่; ชาติ จะพา ชีลี มาหา มะลิ, ชีลี

จะมา กะ ชาติ. ฦตาทา จะมาหา ชีลี, ตาทาที่จะ ตี ชีลี

๓

มาตรา กะกา

บทที่ ๓

อ่าน สระ

กะ บอ ทั ทะ ยั ยะ หารือ คอ

ถือ กะทือ จะลือ ฝมื่อ

นิทาน คำ สระ อี้ อี้ เรื่อง คน จุง ควาย

ตาทา พา กะ บือ มา นา, กะ บือ ทั จะ ทั ทะ. ตาทา จะ ยั ยะ

ทะ บือ, อาตี มา ปะ ตาทา กะ กะ บือ. อาตี มา หา ชี ตี

จะ หารือ คือ ตาทา ปา กะ บือ ๓ ที, ชี ตี ถือ กะ ทือ จะ มา หา

ตาทา, มื่อ ชี ตี ถือ กะ ทือ มา จะ หา กะ บือ ตาทา; คือ ชี ตี

หา กะ ทือ มา จะ หา ขา กะ บือ; ที่ ตาทา จะ ถือ ฝมื่อ ยา ชี ตี.

๔

มาตรา กะกา

บทที่ ๔

อ่านสระ

๑ บ

ยุดา ปุบนา ดบ หบาร งบ จบ

นิทานคำสระ อุ อุ เรื่องคนจับปู

ตาหา พา ยุดา มาหา อาดี, อาดี พา ตาหา มา นา.

ยุดา ปะ ปุบนา; ถือ มา กะ ตาหา, มาปะ ชีดี มานา, ชีดี

ตบปูนา. ปบนา จะ หารบ, รบปูนา จบ ๔ ปบ. ชีดี ปะ ยุดา

ถือ ปบนา ๓ ปบ; ชีดี จะ ตี ยุดา, ยุดา จะ มิ ตี. ตาหา กะ

อาดี ที่ จะ พายุดา มาหา ชีดี มาปะ รบง, ตาหา ที่ จะ มิมา

หา ชีดี

๕

มาตรา กะกา

บทที่ ๕

อ่าน สระ

เะ เ

เสภา เฮฮา เอะอะ เฮะฮะ

นิทาน คำสระเอะเอ เรื่อง ขับเสภา

สุมา นากะตุ ๆ จะ พาสุตุเสภา. เสภา ทา มา ตี, จะ พาสุ
ตุ. สจะ กงตุกา มิติ, ขี้ตี มา ปะสุ จะ ตี. สุมาทุ
เสภา; สเฮะฮะ มิติ ผิสุ จะ เฮฮา เอะอะ ปะ ทะ กะ ทาทา,
ทาทา จะ ตี ๕ ที. เฮะเฮะ; สตุเสภา. ขี้ตี จะ มาตุ
เสภา, เขา จะ ทิ ขี้ตี. ผิเขา จะ ถีบ ขี้ตี มา ตุเสภา ขี้ตี จะ มิติ.

มาตรา กะกา

บทที่ ๖

อ่าน สระ

เะแ

ตาแปะ ปะแพะ ปะทะ เกะ แลตุ

นิทาน คำสระเะแ เรื่องพะกับ เกะ

ตาทา พาตาแม่ มาดูนา, ตาแม่จะตูปูนา, แลตาแม่
มาปะแพะ, แลเกะ ๕, ตา ๔, ปูนา ๓, งู ๒, รูป ๑;
ตาแม่หาปูมิปะ ตาแม่จะมากูแพะ, มาปะทะเกะ
ตามา แกะปะทะ ตาแม่, เชมาปะทะ ตาอาตี. อาตี
ตีเกะตามา ๓ ที่, ขี้ดีแลตุ ปะอาตี, ตีเกะ, ขี้ดี
ตีอาตี กะตาทา คือตีแพะ ตีเกะมิตี.

๗

มาตรา กะกา

บทที่ ๗

อ่าน สระ

โอะ โ

ตาไฟ พาโค ตะโกนา

ยิโก ไหระพา ชะโค

โลมา โผมา โมโห

นิทาน คำ สระ โอะ โ เรื่องคน ชี โค

ตา ไท พา โค มา, จะมาหาตะ โก นา, มาปะนา ตาหา,
แก ตูปะยิโก ๗ แก ไหระพา ๒, โยทะ กา ๓, ตาหา
พา ตา ไฟ มานา ตา มา, ตูนา ตา มา มีชะ โค ๔, แก โลมา
๕, แกเหว ๖ โคตา ไฟ โผนา ปะ เทะ กะ บือตาหา; ตาหา
ชูมือ มาตี ตา ไฟ ๓ ที, ตี โค ๔ ที, ตา ไฟ มี โม โห
มู มะ, ตูตาหา; แะะ แะะ สู้ ตี โค ตู, ตู จะ หา ชีดี มา จะ ตูตู.

๘

มาตรา กะกา

บทที่ ๘

อ่าน สระ

เาะ อี

ลืออึ บอ เคะ คอ งอ

กะเงาะ เหาะ รอ พอ

นิทาน คำ สระ เาะ ออ เรื่อง คน ชี ช้าง

เวลา ๑ ลืออึ มา น้า ตา ทา, ตา ทา มา ปะ ลืออึ, ตา ทา
อึอึ ขอ เคะ คอ ลืออึ ๆ เหม่าหา โค ตา ทา, โค งอ ษา
เตะ คอ ลืออึ, ปะ ทะ คอ ลืออึ ตา กะเงาะ ลืออึ จะ เหาะ มา หา
ชี ลือ, ตา ทา รอ ขอ เคะ คอ ลืออึ; ลืออึ ที่ จะ มี เหาะ มา หา
ชี ลือ; พอ ชี ลือ มา ดู ลืออึ, ปะ ตา ทา อึอึ ขอ เคะ คอ ลืออึ
๘ ที่, ชี ลือ แบ มื้อ ที่ ตา ทา; แะ แะ ตา ทา; ลืออึอึ ขอ ที่
ลืออึ จะ มี ที่.

มาตรา กะกา

บทที่ ๙

อ่าน สระ

วะ ว

มัว หัว บัว

วัว ตัว

นิทาน คำ สระ อัว อัว เรื่องปูเฒ่าบัว

มี; มาเนา กะ วัว, วัว มี ปะ หัว บัว ๙ หัว. มี; ถือมา ๕ หัว,
 วัว มี พา มา ๔ หัว, มาปะ ตา ชู, ถือ ปู มา ๓ ตัว. มี; แะ
 มีด มา ขอ ปู ตา ชู; ตา ชู ปา ปู ๒ ตัว, ปะ ทะ มีด มี ๑ ตัว;
 มี; โผมา หากอบัว, ปู มา ปะ ทะ ชา วัว มี. วัว มี งอ ชา
 จะ ถือ ปู, ปู มา ปะ วู ปู, ปู จะ มี มา หา ตา ชู; ตา ชู
 จะ ขอ หัว บัว กะ มี, ตา มี ตู ที่ ตา ชู จะ ขอ หัว บัว. ตา มี
 หัว เราะ ตา ชู แถ ตา ชู, แนะ ตา ชู ชา, ตา จะ ขอ หัว บัว กะ ตู;
 ตู ที่ จะ มี ตู

มาตรากะกา

บทที่ ๑๐

ยานสระ ไ่ ยะ ไ่ ย

ตาไ่ ย ตาเลีย

เลีย เลีย

นิทาน คำ สระเอื้อเอื้อ เรื่อง คน ตา ยชด

ตาไ่ ยตาเลีย, หัวแกมีไ่ ย. แกมีวัว ๑๐ ตัว, วัวตัว
๓ ตัว, มหาตาไ่ ย, ที่จะดูตาไ่ ย; แดเลียหัว ตาไ่ ย.
ตาไ่ ย แดวัวมีปะ; แกแบมื่อมาเคาะ หัววัว, มื่อตาไ่ ย
ปะทะชาวัว; วัวปะทะตาไ่ ย, ตาไ่ ยมื่อ งอชาเก;
แกมหาชีดี ขอกะ ทือ ทามื่อ. ชีดีติตาไ่ ย; เฮะตาไ่ ย,
ตาแกเลียจะดู วัวมีปะ, แกจะ ฐมื่อเกะกะ, เคาะแคะ
ระ ชาวัว, จะมีที่

มาตรา กะกา

บทที่ ๑๑

อ่าน สระ

เ อะ เ อ

มะ เื่อ

เื่อ

เื่อ

นิทาน คำ สระ เอื้อเอื้อ เรื่อง คนขำผาก

ตา ทาหามะเขือมา ๑ กระชู่, แถพาเลื่อมา ๑ ตัว แพะ ๑ ตัว
จะหาซื้อ. มา ปะคูนาคะเน ๑๑ วา พดด้, แถแถตุ จะหาเื่อ.
พด มา ปะเื่อ ๑ วา เื่อ จุ ๒ พดด้; ตาตา จะมาเื่อ กระ
กระชู่ มะเขือ, เื่อ จะ กอ แถ แพะ. ตาตา จะมาเื่อ กระเลื่อ,
แพะ จะ แทะมะเขือ, ตา ทามาเื่อกระแพะ; แถมา จะ พา
เลื่อ มา หาแพะ, เื่อ จะ กอ แถ แพะ, แถ มิ พาเลื่อ มา.
แถ จะพาเลื่อ มา กระ กระชู่ มะเขือ, มาเื่อมาหาแพะ; แพะปะ
กระชู่มะเขือ, แพะ จะ แทะ มะเขือ ตาตา อื้อจะหา ตาตี,
ที่จะมิมา หา ซื้อ.

มาตรา กะกา

บทที่ ๑๒

อ่าน สระ เ อะ เ

เซอะชะ เจอ

เคอะ กะเซอ

นิทาน คำสระเออะเออ เรื่อง ดอว์ ฟีน้อง

นารี พายูมา มาหา. ยูกามาเจอ เลื้อย ๆ. ยูกาจะมานารี
 มิปะ, ยูกาเซอะชะ มา กะ โค. โค พายูมาเจอเลื้อย,
 โคจะ งอ ขาเตะ เลื้อย, เลื้อยชูมือ จะเคาะหัว โค, ยูกาที่ จะ
 ละ โคมาหา นารี. นารี ถีบขอมาระ เคาะหัวเลื้อย, เลื้อยละ
 โค ไผมาหา ยูกา. ยูกา หัวเราะแฮะ; แ่นเลื้อยเคอะ; จะกะ
 เซอ มาหา ตู มิติ; ตูจะตี ตู. นารีได้ดู ยูกา จะตี เลื้อย,
 นารี มาพา ยูกา ละเลื้อยเลีย, แด พามานาตาทา.

๑๓

มาตรา กะกา

บท ที่ ๑๓

อ่าน สระ

ไ

ตาไท ไบมะกา ไถนา

ไปไถนา ใจดี

นิทาน คำ สระ ไอ ไอ่ เรื่องคน ไถนา

นาตา ไทมี ไบ มะกา, ตาที่จะหา ไบ มะกา, มาปะตาไท
ไถ นา, พอดี กะบือ ตาไท ๒ ตัว, แลดู มือ ตาที่,
กะบือ ตา ไท พาไถ เกะกะระ ไป ไถนา, จะ ไปหา กะบือ
๑๓ ตัว ไถนาตา ทา, มือ ตาไท ถือไถ, ระ กะบือ; กะ บือ
มิ รอดตาไท, ตาไท โมโห มุมะ ตู ตาที่, ตา ที่ขอตัว
กะ ตาไท; ตาไท ใจดี ละโมโหเสีย. ตาที่ตี่ใจถือ ไบ
มะกา มาหา ดีดี.

มาตรา กะกา

บทที่ ๑๔

อ่าน สระ

เก ำ

ลำเกา ทั่วดำ ภูเขไฟ

ทำยา ระบำ

นิทาน คำ สระ เอ ำ ำ เรื่อง ลำเกา

ชีดีพา ยุกมาลำเกา ไป ตูทะเล, ยุกแลตูปูทะเลแลโด มา
 กะ แห้ว โต โต. ปะเหว กะชะโต โผมา จะหาปู, ปูตัว
 โต จะ หา, มา ปะชะโตทั่วดำ, ปูดำ ไป เลีย;
 ชีดีละ ลำเกา เลีย; พายุกมาตูกูเขไฟ, ยุก ปะ
 เขชะวา แล กะ ล่าจะตีกะทา. กา ต่ำมาหากะทา, กะทาจะ
 ไปหา โนรี; ยุกตูปะเพกาแลมาปะไบ มะก; ชีดี
 จะหา ไบมะ กา มาทำยา, มา เจอ รูกูเขไฟ โต แลทะลุ ไป
 ปะไฟ ใน รูกูเข. โอไฟมาปะทะ ตายุกา, ยุกแลตูปะ
 ไฟ, ชีดี มีคำกะยุกา, แะะ ยุกาสจะ ตูปะไฟ มีตี
 ตาจะมัว แล จะ เลียตา, มาตูกูเขรำ ระบำ จะตี

มาตรา ๓๖๓

บทที่ ๑๕

อ่าน คำไม้ ๗, ๘,

๐๑๖, ๑๖๑, ๑๖๑

ดโປ້ ກ ໂຕ້

ក្រោយពីនេះ

นิทาน คำไม้ ๗, ๘, เรื่อง ขุนนางจีน

[illegible]

มาตรา กกา

บทที่ ๑๖

อ่านไม้ ๑ ๒ ลงในอักษรสูง
 ถ่อเรือ ุงเห่า ลู้ ผู้ดี เข้า
 ถ้า เลื่อ ให้ ถ้า

นิทาน คำไม้ ๑ ๒ เรื่อง เลื่อ กับ ุง

ผู้ดีถ่อเรือมา ปะ ุงเห่า, ุงเห่า จะสู้ผู้ดี ๆ ก็ละเรือได้ยะ;
 ถื่อ ถ่อ มากะลือ ทวี ๑, ุงเห่า ก็มา จะเจอผู้ดี. ผู้ดีจะ
 ตึง ุงเห่า, ถ้าผู้ดีจะ ตึง ุงเห่า ๆ ก็จะมีลู้. เขาสู้ละเลื่อ.
 ให้ ุงเห่า ๆ ก็เข้าไป ในเลื่อ, ุงเห่า งอ คอ เข้าเคาะ ๆ เลื่อ
 ก็ที่จะ มีปะ อะไร, ุงเห่า ก็เอ๊ะใจ; ที่ผู้ดีจะไปแคะ หาถ้า.
 ุงเห่า ก็มาหา ถ้า, เลื่อ ทำเผ้า ถ้า ก็จะมา หาแพะ แดแคะ;
 พอมาเจอ ุงเห่า ๆ ก็ฟู ๆ เข้าสู้เลื่อ ๆ ก็สู้. ผู้ดี
 ก็ รอด เลื่อ สู้ ุงเห่า ใน ถ้า, ถ้าผู้ดีเขาจะ ตึง กะเลื่อ ๆ
 ก็จะมีลู้. ถ้าเลื่อ ไปเลื่อย; ุงเห่า ก็เข้าสู้ผู้ดี.
 เขา รอ ใจ เลื่อย มีดี เลื่อ, เขาก็ ถ่อเรือ มา.

๑๗

คำไม้ . ๒ อักษรกลาง

บทที่ ๑๗

อ่านไม้ . ๒ ลงในอักษรกลาง

แต่ . ได้ . แก่

นิทานคำไม้ . ๒ เรื่อง ใบหู

ถ้า ส จะ หาคำดีได้ตัว, ส ก็ละมิตี เล็บ. ส จะ หาคำดี ๆ,
ส จะ ตี เขามีดี. ถ้า ส ตี เขา คำ ไต ๆ คำ มิ ตี ก็ จะ มา เข้า หู ส,
ใจ ส จะ หา คำ ดี; แต่ หู ส จะ หา คำ มิ ตี, หู กระ ใจ ส ก็ จะ ตี
ส ไต, คือ ส มิ ทำ ใจ กระ หู ให้ ดี. ถ้า หู ไต คำ มิ ตี มา ให้ ส,
ส จะ พา คำ มิ ตี ไป ให้ ใจ. ใจ ส ก็ จะ ตี หู ไต; ถ้า ทำ หู ส
ให้ ดี ๆ. แล ปะ ผู้ ไต ก็ มิ ตี เขา, ถ้า ส มิ ตี เขา, ส ก็ จะ
หา คำ ดี ให้ เขา, ถ้า ส ให้ คำ ดี เขา ๆ ก็ จะ ให้ คำ ดี แก่ ส;
หู ส ก็ จะ ไต คำ ดี ๆ มา ให้ ใจ; ถ้า หู หา คำ ดี มา ให้ ใจ ไต,
ใจ ก็ จะ ไส ดี. ถ้า ใจ ส มิ เสว รั มัว, ส ก็ จะ ตี ไต

คำไม้ ' ' อักษรต่ำ

คือ ให้ สู้ เข้า ใจ ทัวเรา ทัวเขา; สุนิติเขา ๆ
ก็มิติ สู้ ๆ ให้คำดีเขา ๆ จะให้คำดีแก่ สู้.

บทที่ ๑๘

อ่านไม้ ' ' อักษรสูงในอักษรต่ำ

คู่ ขั้ว ไม้ เชื้อ ขื่อ น้า แน่
เท่า ที่ เล้า เพื้อ เมื่อ ว่า ชี
นี้ แท้ น้า รู้ ไว้

นิทาน คำไม้ ' ' เรื่อง ลูกตา

தாகะ หู คู่ นี้ แลจะพา สู้ ให้ ได้ ดี ได้ ขั้ว, สู้ จะเชื้อ หู ก็ไม่ได้
จะเชื้อ ตา ก็ไม่ดี, ถ้า สู้ จะเชื้อ หู ก็ไม่ได้, จะ มีเชื้อ ตา
ก็ไม่ได้. ให้ สู้ ไม้ ใจ ตู ว่า หู แล ตา ๒ คู่ นี้; สู้ จะพอ ใจ
เชื้อ อะไร แน่. ตู จะชี้ ให้ สู้ เข้า ใจ ไว้, คือ ใจ สู้ นี้ แล
ผู้นำ, ที่ ใจ พา ให้ สู้ ได้ ดี ได้ ขั้ว, ถ้า สู้ ไป ไป ไป ประเลื้อย
แล หู สู้ จะไม่ รู้ ว่า หู แล เชื้อ จะ ทำ ไม่ สู้. ถ้า สู้ นา ประเพ

คำ หอ นำน้

แถว๊ว, สุกี้จะ มิรู้ได้ ว่า ว๊ว แถแพะจะตุ แถไม่ตุ. ที่นี้ สุกี้จะ
 เชื้อ ผู้ใดเล่า; ถ้าจะเชื้อ ใจ ๆ สุกี้จะ มิรู้เท่า เลือ กะ งู
 แถแพะ กะว๊ว ไม่, ที่นี้ ให้ สุกี้ เชื้อ คำผู้เก๊ว เก๊ว ๆ เล่าว่า
 อะไร ๆ, ให้ สุกี้ จำ ใส่ ใจไว้; เมื่อสุมา ปะเลื้อ แถว๊วสุกี้จะ
 เชื้อ ใจ สุกี้ ได้ว่าเลื้อตุ; ว๊ว ไม่ตุเท่าเลื้อ. แต่ สุกี้จะ เชื้อ
 น้ำ ใจ สุกี้ ไม่ได้แท้, เพื่อ สุกี้ ไปปะ ตัว อะไร ที่ สุกี้ ไม่ เข้า ใจ
 แถจะรู้ ชื้อ ไม่ได้; สุกี้จะ ใจ สุกี้ ไม่ได้แท้. ให้ สุกี้ จำ
 มาเล่า ให้ผู้เก๊ว ว่า ให้ สุกี้ รุ ชื้อ เสีย ให้ได้

บทที่ ๑๘

อ่าน อักษรที่ หอ นำน้

ผู้ใหญ่ หนา หน้า ใหม่ ใหม่
 กอหญ้านี้ หร หรือ ไหล

นิทาน คำ หอ นำน้ เรื่องครูเทศนา

เมื่อ แถ ขา ๒ คู่นี้; ผู้ใหญ่ ว่าไว้ ให้เรา ได้ รู้ว่า ขามี หน้า

คำ หอ นำน

ที่จะพาตัวเราให้ไปได้. มีมีหน้าที่จะทำอะไร ๆ พอแก่ใจ
 เราแท้. ถ้าแต่เราเข้าใจได้ว่า; ขาก็มีหน้าที่ มีก็
 มีหน้าที่. แล่น้ำไหล ก็มีหน้าที่ จะนำหรือจะพาอะไร ๆ
 ไปได้, เราก็จะได้ใช้ให้ดี. ผู้ทาเหล่จะทำอะไรก็
 ไม่รู้แน่ เท่าตาดี; แล หน้าตาผู้ที่มีสติปัญญาดี, ก็ให้
 เราเห็นว่าผู้นี้มีน้ำใจดี. ผู้ที่พอใจบุญหรือ; ก็ชื่อว่า
 หาชั่วได้ตัว, คือผ้าไหมใหม่ ๆ ไฟก็จะไหม้ผ้า. บุญ
 ก็จะพาให้สิ้น หน้าตามัน, แล ในคอ ก็จะโอ; น้ำดีใน
 หัวใจก็จะเสีย. ผู้ที่โอบอุ้มหา ๆ ตาโต ๆ ผู้ใหญ่
 ฐไว้ให้รู้ ว่าผู้ดีมีน้ำใจในใจดี; แต่จะดูแล, ถ้าจะไป
 ใน ถ้ำถ้ำหรือจะไปในที่ไร่นาที่ใด ก็ดี, ถ้าปะกอดหญ้า
 มีอยู่ก็ให้รู้ว่า; ที่นี้จะมีน้ำไหลหรือโอ น้ำมาในได้ กอ
 หญ้า, หรือโอ น้ำฟ้า มาฉาดใน ถ้ำ ถ้ำกอดหญ้า นี้.

๒๑

คำอักษรรกล้า

บทที่ ๒๐

อ่านอักษรรกล้า

ไฉน เลื่อนะ ลวะ ไฉว

นิทาน คำอักษรรกล้า เรื่องคนขึ้นเขา

ผู้ใหญ่ผู้ ๑ รู้ตำรา ยาแลเข้าใจ เล่าคำดี ๆ ที่เสนอใจ
ให้ผู้ที่ไม่เข้าใจ ได้รู้แลมีน้ำใจที่ดี, ผู้ใหญ่เล่าว่า
“แฮะสุเจ้าจะเข้าใจคำที่แท้แลคำที่ไม่แท้ นี่ไฉนเล่า?
เรา จะว่าแต่ที่สุพอใจ; ที่สุได้ดูได้แล; คือ ถ้าสุไป ปะ
เสภา รำชาแฮสุจะเข้าใจว่าเสภาดีน่าดู, สุกี้จะจำลำน่าเสภา
มา ใส่ใจไว้; แต่สุจะ ว่าลำน่าเสภา ให้ดี ไม่ได้. ถ้าผู้ใด
มาดูสุว่า ลำน่าเสภา เขาจะติสุว่าสุลำน่าเก่า ไม่ได้นี้,
ก็คือสุไป จำมา ไว้ใหม่แลสุจะ ทำ ให้ดีสุเก่าไม่ได้. ลำน่า
เสภาที่สุไป ดู, จะว่าดี ไพเราะเสนาะก็ ไม่ได้. ถ้าสุจะไป
อยู่เหนือภูเขา ไฉนจะ แลดู ไป ใน ที่นาป่าไม้ก็ดี, สุกี้จะ

คำอักษร ควบ

ได้ดู ได้ปะ วัว ตาแพะ แกะ ไก่ ป่า ไม้ กอหญ้า, หนา ตา
อยู่สระ ไสว แดงไรไป. ทำ ไฉน สู้จะตำหริ ในใจให้รู้
แท้ แน่ แก่ตา ได้, เมื่อเวลาที่ สด อยู่นี้, สู้จะพอ ใจ แล
ใส่ ใจ ไว้ ว่า ตี ไฉน ที่ สู้ ได้ ดู ได้ แล มิใช่ หรือ, ถ้า แล สู้ จะพอ
ใจ หา คำ ที่ แท้ ๆ มาว่าอะไร ๆ หรือ เล่าอะไร ๆ. คำ แท้ ไป
เข้า หู ผู้ ไท, ก็ จะทำ น้ำใจ ให้ ดี. แลพา ให้ เขา ได้ พอ
ใจ คำ ดี คำ แท้ ต่อไป; คือ ผู้ ที่ จะหาอะไร ๆ มา ตมา แล
พอ ใจ ใน ที่ ได้ ดู ได้ แล นี้, ผู้ ใหญ่ ว่า สู้ พอ ใจ ใน คำ ที่
คำ แท้ ไม่ ได้

บทที่ ๒๑

อ่าน อักษรควบ

ไคร้ ครบ

นิทาน คำอักษร ควบ เรื่อง เด็ก ฟัง คำสอน

แฮะ ๆ ตรา เหล่า สู้ เจ้า, ครวจะว่า ให้ เหล่า สู้ เจ้า เข้าใจ.

แต่นี้ไป เหล่าสผู้เจ้า ก็จะไม่โท โท ต่อไป; ให้รู้ตัวชั่วไว้,
 จะทำตัวสผู้เจ้า ให้ดีต่อไป. คือว่าชั่ว ๆ ที่สผู้เจ้า ไม่ได้ทำ;
 ก็อย่าไปทำซ้ำ, ถ้าสผู้เจ้า ได้ทำชั่วไว้แก่ตัวน้อย; แก่ตัว
 ส; ก็ให้สละละเลย; อย่าทำต่อไป. ถ้าดี ๆ ที่เหล่าสผู้เจ้า
 ไม่ได้ทำไว้; ก็ให้สผู้เจ้าทำดีใส่ตัวไว้ให้ได้. เมื่อได้
 ทำดี ๆ ใส่ตัวไว้ น้อย; ก็ให้สผู้เจ้าถือไว้ให้ดี; คือจำ
 ไว้ใจไว้, แลให้รู้ไว้ว่า ได้ทำดี ไว้ น้อย ในตัวเรา
 เสมอ ๆ. ถ้าแฉะไร ๆ ก็ดี, ที่สผู้เจ้า ได้ทำไว้, แลเรามี
 น้ำใจจะใคร่ทำ, คือ จะว่า คำ อะไร, หรือจะทำอะไรก็
 ดี ให้สผู้เจ้า ทำหริณนี้ แลที่ จะทำหริ กษ นี้จะพาให้จำได้ดี
 ๑๓ ๒๓ ๓๓ ๔๓ ๕๓ ๖๓ ๗๓, ๑๑ ๒๑ ๓๑ ๔๑
 ๕๑ ๖๑, ๑๑ ๒๑ ๓๑ ๔๑ ๕๑ ๖๑, ๑๑ ๒๑ ๓๑ ๔๑
 ๕๑ ๖๑, ๑๑ ๒๑ ๓๑ ๔๑ ๕๑ ๖๑ ๗๑ ๘๑, ๑๑ ๒๑
 ๓๑ ๔๑ ๕๑ ๖๑ ๗๑ ๘๑ ๙๑ ๑๐๑ ๑๑๑. เมื่อ สผู้เจ้า
 ทำหริณนี้ จำได้ ก็ให้สผู้เจ้าทำหริที่สผู้เจ้าจะว่าหรือจะทำต่อไป, ถ้าทำหริ
 ไม่ได้ ก็อย่าว่าต่อไปจะไม่ได้. ให้ทำหริ ข้างต่อไปดังนี้

มาตรา กง

คือหมู่ กอ๗, หมู่ จอ๖, หมู่ ฏอ๖, หมู่ คอ๖, หมู่ บอ๘,
 หมู่ ยอ๑๑, แดดำหริเข้าไว้ ใน ๖, หมู่ นี้จะได้เท่าไร,
 คือ ๖, หมู่ นี้ได้ก็ตัวเมื่อทำ รู้แน่ได้ว่าเท่านี้ตัว; ที่นี้จะ
 ทำอะไรจะว่าต่อไป ก็ได้.

บทที่ ๒๒

อ่านมาตรา กง เพียง ง่าย

ระฆัง วาง ค้าง อย่าง ดัง
 หัง ๆ ห่าง ๆ พัง
 ลึง ลำพัง หนึ่งลือ

นิทาน คำมาตรา กง เรื่อง ระฆัง

เมื่อ ครุ ชนื้อชี้ให้สุเจ้า ตูระฆัง ใบใหญ่; ที่วางอยู่ข้าง
 ฝา; สุเจ้า จะเข้าใจอย่างไร; ครุจะ ว่าให้เหล่าสุเจ้า
 เข้าใจ, ระฆัง ใบใหญ่นี้, เขาเอามาไว้เพื่อจะให้สุเจ้า
 รู้เวลา. ถ้าครุ จะตี ระฆัง ๆ ก็จะได้ ห่าง ๆ แดที่รำช้า

มาตุรา กง

เข้ก็ จะตั้ง ห้าง ๆ ๆ รั้วเข้า; เมื่อสุได้ฟัง ระฆัง
 ตั้งหึ่ง ๆ ๆ ก็ให้รู้ตัวไว้; ถ้าครุฑ รั้ว ตั้ง ห้าง ๆ ๆ,
 ก็ให้เหล่า สู้เจ้า มาหาครุ. ครุจะมีคำสั่งให้สู้เจ้าจำไว้:
 คือถ้า สู้ ไปปะ ระฆังที่ใด ๆ ก็ดี; ให้สู้ ใจดูเวลาที่สู้
 จะ อยู่ หรือจะ ไป จะทำ หรือจะไม่ทำให้แน่ ใจไว้. แดขอให้
 เข้าใจว่า ระฆังนี้; - ถ้าไม่ดีจะตั้ง แต่ลำพังไม่ได้, ฉนั้นใด
 หนังสือ นี้ ไม่ดูแต่ได้ไว้ ก็ไม่เข้าใจ. ใคร ๆ เอาหนังสือ
 จ่ากะไร เขาก็ฟัง ไม่รู้.

บทที่ ๒๓

อ่าน มาตุรา กง เพียง หนึ่ง หนึ่ง

ล	ด	ว
ิง	ต	ว

ง	ก	ม	ง
ก	ก	ม	ง

มาตรา กง

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่องถึงจับ มู

ถึงตัวใหญ่ มานั่ง อยู่ ที่หัวตถึง ไกลฝั่ง น้ำ, ถึงนั่งแลดูน้ำ
 ในทะเลปะ แต่หมู่เต่า ปลา ปู ต่าง ๆ; เมื่อแลมาดูที่ใกล้ ๆ
 ตัวถึง ก็ ประ ปรุ ทะเล ใหญ่ รู ๓ มีปูอยู่ในรู ๑๕ ตัว; ตัวผู้
 ๗ ตัว ๆ เมีย ๘, ปูเสก ก็มีปูนา ก็มี. ถึงจะใคร่ได้ใช้ปู,
 ก็เอาหาง แหย่เข้าไปในรูปู; เพราะหวังใจว่าจะให้ ปูวิ่งมาหา;
 เมื่อหางถึงหย่งเข้าไป ปะนางปู. นางปูเข้าใจว่างจะเอาไข่ไป;
 ก็เกาะหาง ถึงเข้าไว้. ถึงจะ วิ่งไปก็ไม่ได้. ทำหน้า
 ตาบื้อ หลอ อยู่, แลเอาขา หลัง แหย่ซ้ำเข้าไป. นางปู ได้
 ที่ก็เกาะ ขาดึงซ้ำเข้าไว้, ถึงจะ ไป ก็ไม่ได้; พอเวลา
 น้ำทะเล เอ่อ มา ไกล่ ถึง ๆ ไม่รู้ที่ จะทำอย่างไร. กู หร
 หมู่ถึงก็ ไม่มีใครมาหา, ตั้งใจ มานะ โผล่ขาไป ทั้ง ตัว.
 นาง ปูกำ ถึงเลอ ไม่รู้ตัว ก็เกาะ หาง ถึง ทั้ง รู โผล่มากระहां
 ถึง. ถึงที่ใจคร่าปู มานั่ง ที่ถึง ไม่เกาะถึง เกาะ ดูใช้ปู.

อ่าน มาตรา กงเพียง ึ่ง ึ่ง

ึ่ง อออิง ึ่ง

นิทาน คำ มาตรา กง เรืองึ่ง

ึ่งทำวัง อยู่ ที่ กิ่ง ไม้; บาง อย่าง ก็ ทำ วัง อยู่ ใน ู,
 จึง มี ชื่อ ว่า ึ่ง วัง แด ึ่ง ู; ึ่ง วัง ัว ไม่ เท่า ึ่ง ู;
 ึ่ง ู ัว ใหญ่ กว่า, ึ่ง วัง ๆ ที่ ใหญ่ โต กว่า ึ่ง ู ก็ มี,
 ชื่อ ึ่ง ใหญ่. หมู ึ่ง เหล่า นี้, มี น้ำ ใจ ทุ แด กล้า ไม่
 กลัว ใคร, ใน วัง ึ่ง ๆ มี เจ้า ัว ึ่ง ึ่ง วัง อยู่ เสมอ;
 แด มี เหล่า ึ่ง ที่ หา เขี้ยว อย่าง ึ่ง; เหล่า หมู ึ่ง ที่ ึ่ง วัง
 อย่าง ึ่ง, เหล่า ึ่ง ที่ หา เขี้ยว ก็ หา มา ัว ใน วัง, เพื่อ
 จะ ึ่ง หมู ึ่ง ที่ ึ่ง วัง ๆ ก็ ตั้ง ใจ ระ วัง เจ้า แด ระ วัง วัง อยู่ เสมอ.
 ึ่ง หมู นี้ ใจ คอ ทุ แท้. ถ้า ใคร จะ มา เอา วัง ไป หรือ มา ใกล้เคียง ๆ
 ึ่ง ก็ อออิง อะ อะ ต่อ ึ่ง ต่ หรือ จี เอา เรา ึ่ง เข้า ไป ใน ึ่ง.
 แด เนื้อ ก็ จะ ูา เหลือ ก่า ดัง ที่ เรา จะ ึ่ง ึ่ง ได้. จำ ใจ ที่

มาตรา กง

จะทิ้งรังนี้ไป. คือให้เราเข้าใจได้ว่า “ข้อที่สี่มีน้ำ
ใจอารี ต่อ หมู่ผึ้ง สู้หาเหยื่อ มาแบ่งแก่ผึ้งต่าง ๆ แผลงที่
เล่า รัง ก็ได้ตั้ง ใจเล่า รัง ไว้ให้ดี. สู้ เอาตัว เข้า ต่อ สู้
แก่ผู้ ที่จะมาชิง รัง นี้ ก็เพราะหวังใจว่า, “ถ้า เราไม่ ระวัง
ระวัง ไว้ ให้ ใน เวลา ที่มีผู้ มาย่ำ ยี ฉนี้; เราก็ จำจะ ทิ้งหมด ไป
แต่ถ้า พัง คำตะรหต่าง ๆ ก็ จะทราได้ ว่าไม่ รู้หน้าที่,
ถ้า เรา ทำ ดี ไว้ แก่ หมู่ผึ้ง คำดี ก็ จะ เก่า ดื้อ เรา อยู่ ชั่ว พ้า
แต่ ชั่ว น้า ได้ แน่ แท้,

บทที่ ๒๕

อ่านมาตรา กง เพียง

มั่ง กุ้ง ผึ้ง ลิง ยุง กะพั้ง

นิทาน มาตรา กง เรื่อง กุ้ง

กุ้ง มีอย่าง ต่าง ๆ, ตัว โต ๆ ก็มี. ตากุ้ง ึ่ง ๒ ข้างนี้
เมื่อ เวลา จะ แล ดู, ก็ ชู หาง สูง ได้ ทั้ง คู่ หรือ จะ ชู แต่ ข้าง หนึ่ง
ก็ได้, มือ กุ้ง ทั้ง ๒ ข้าง นี้ มี ๔. ไต่ ใช้ หา เหยื่อ. มือ ที่ หา

มาตรา ๓

เหยื่อ นี้ มี ต่อมา ช้าง ละ ๓, กุ้ง ใช้ เชื้อเหยื่อ ให้ มา ไกล มือ
 ทั้ง ๔. เมื่อเหยื่อ กิ่ง มา ถึงมือ ทั้ง ๔; แต่ ช้าง ก็คว่ำ ใต้
 เข้า ไป ที่ ใต้เหยื่อ. กุ้ง นี้เมื่อเวลา จะไป ในที่ ไต ๆ,
 ก็ใช้ เท้า บาง ซึ่ง มี อยู่ ที่ กระ พุง ช้าง ละ ๕; ให้ ไหว ไป มา
 พาดตัว ไป ในน้ำ ได้. แดมี หาง บาง แดไว้ ช้าง ละ ๒ เพื่อว่าจะ
 ไม่ ให้ ตัว เหว ไป มา ทำที่ ประหนึ่งว่า หาง เสือ เรือ ก็ว่า ได้.
 กุ้ง นี้ ใจ ดี ที่ ไม่ ทำอะไร แก่ ใคร ๆ, ทั้ง ใจ ระวัง ตัว แต่
 เฉพาะ เหยื่อ ที่ หา ได้ ในน้ำ. คือ ใช้ หวี หรือ เนื้อ ปลา ที่ เขา ทิ้ง
 ไว้; แด ไม่ ไป ทำ ย่ำ ยี้ แก่ ผู้ ไต, ถ้า หา ได้ เท้า ไต ก็
 พอง ใจ แต่ สิ่ง ที่ หา ได้, แด ลำ พัง กำ ถึง ตัว.

บทที่ ๒๖

อ่าน มาตรา กง เพียง เั้ง—ง

ยี่เล็ง เพิ่ง เกรงใจ กุงเกง

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่อง เสือ กุงเกง

เวลาหนึ่ง แด เข้า คุรุ พายี่เล็ง, แดหนู เพิ่ง มา คุหู นังสี่อที่

มาตราง

ไต่ระ คุรุ พอนั่งดูหนังสืออยู่ได้ คุรุหนึ่ง; ในฟ้าก็มี
 มีไอน้ำฟ้ามา ใน หน้า ต่าง แดมาเกาะ อยู่ ที่ตัว, หนุเพ็ง กะ
 ยี่เต็ง ทั้ง ๒ แดตุ ที่ตัวมีแต่ น้ำ ค้าง ฉ่ำ เอะ อยู่, เขาทั้ง ๒
 ขาตัวเหลือ กำลัง. แต่ไม่กล้าจะ ขอดตัว คุรุ; เพราะเกรง
 ใจคุรุ. คุรุ แดตุ ก็มีใจปรานี. จึงให้เสื้อ กะกุงเกง ที่ คุรุ
 ใส่จะ ให้ แก เขาทั้ง ๒; แต่คุรุ ก็ ไม่รู้ ที่จะ ให้เสื้อ หรือ
 กุงเกง แก่ ใครดี, คุรุ ก็วาง ไว้ ที่ไต่ระ. จึง ว่า แน่ะ
 หนุทั้ง ๒; เสื้อ กะ กุงเกง นี้ ใคร พอ ใจ สิ่งใด ก็เอาไป แต่
 อย่างหนึ่ง, ยี่เต็งก็คิดว่า กุงเกง เข้านี้; หนุเพ็ง ก็ใส่เสื้อ.
 ใคร ก็ไม่ชิง ใคร, ต่าง ถือ เอา แต่ สิ่ง ที่ ตัว พอ ใจ สิ่ง ที่ เรา
 ได้ แดตุ เขาทั้ง ๒ ก็มี ใจ ปรานี เขา อย่าง ยี่.

บทที่ ๒๗

อ่าน มาตราคงเพียง แ่งแ่ง

แก่ง แ่ง แ่ง แ่ง แ่ง

นิทาน คำ มาตรา คง เรื่อง แ่งกับ กา

แ่ง นึกตัวใหญ่ ๆ ก็จริง, แต่ว่า ไม่สู้ กทำได้. เราได้
 แดตุฝูงกา มาแย่งชิง เนื้อ ที่ แ่ง; แดแ่งก็หนี ไม่สู้ กานี้.
 เราเข้าใจว่า แ่ง จะตี สู้ กะกา ไม่ได้ หรือ ๆ จะว่า แ่ง ใจไม่
 กล้า. ถ้า จะว่า ใจไม่ กล้า ก็ ไม่ได้; เพราะว่า เวลาที่
 แ่ง จะตุงมี. ถ้า เวลา ไต แ่ง มี ใจ ตุงมี เข้า แด ทำ ทำ จะ
 ตี กาก ๆ ก็ หนี ไม่สู้ ได้. ข้อ ที่ แ่ง ไม่สู้ กานี้ ก็คือ เรา
 เข้าใจ ได้ว่า; แ่ง ไม่พอ ใจ จะ แย่ง ชิง หยิบ อย่าง หนึ่ง;
 ไม่พอ ใจ จะ ทำ แก่ ฝูง กาก ที่ สู้ ตัว ไม่ได้ อย่าง หนึ่ง; ไม่พอ
 ใจ ทำ แก่ ผู้ ที่ ยัง เข่า กว่า ตัว อย่าง หนึ่ง; นี่ แด พึง ให้ เรา
 เข้าใจ ได้ ว่า แ่ง ตัว ใหญ่ กว่า กาก แด จะ มา ยำเยง เกว่ง กานี้

มาตรา ก

ไม่มีแท้. แต่ทะว่า แรง ซึ่ง ทำท่า อย่าง นี้ ก็ คือ ว่า แรง มี
น้ำ ใจ ที่ ที่ ไม่ พอ ใจ สูง สิ่ง แก่ ใคร.

บทที่ ๒๘

อ่านมาตรา ก เพียง — ง —

โปล้ง โรง ดง ลง พง โก่อ่ง
โกอง โพง โป้ง โผน โพรง

นิทาน คำ มาตรา ก เรือง คน ยิง เลื้อ

ตา โปล้ง ผู้ นี้ หน้าตา แก่ดำ ตูทะ มึงทิ้ง, แก่สร้างโรง
อยู่ ในดง. พอใจ ทำหน้า ไม่ ไร่ ยิง กวาง เขาเนื้อมาแกง,
เวลา หนึ่ง แก่ถือ หน้าไม้ ไป ถึงกลางดง. ประเลื้อ นั้ง แด
ฝูง ถึง ที่ลงมา อยู่ ในสระ น้ำ ข้าง บ้างพง, เลื้อ ทำท่าทาง
โก่อ่งหาง ถลึงตาคุณ แข็งแรง, ตา โปล้ง ประ หมา “ ฮื่อ เลื้อ
นี้ ที่จะแก่ง โกอง แน่ละ, แก่ง โกอง หน้าไม้ จะ ยิง เลื้อ ๆ
แต่ มาปะตา โปล้ง เลื้อก็ กลัว ไม่สู้ ตา โปล้ง; จึง ทะ โพงหนี

มาตรา กง

เข้าตังไม้ โกงกางไป, ไม่แตกข้าง หลัง. ผง ค่าง
 ดึง แปะเสื้อ วึ่งก็ประหม่าใน ใจ. นิ่งอยู่ไม่ได้ก็ พาฝูง
 ไต่ดำ ไม้ไผ่ วึ่ง ทะบึงอึ่ง ไป, ถ้าไผ่เคาะตัง โป้ง บ้าง โผงผาง,
 บาง ตัว ก็เอาหัว เข้า แผลง โพรงไม้ เพราะ กลัว, ตุ๊ก ก็ นำ
 หัวเราะ จริง ๆ.

บทที่ ๒๙

อ่าน มาตรา กง เพียง ... อิง — อิง
 ผอง ของ หมอง กลอง
 ล่อง ต่อง ท่อง ทำนอง

นิทาน คำ มาตรา กงเรื่อง กตองหม้อง

ดูรา สู้เจ้า ทั้งผอง, พังแฮะ; ครู จะว่า แก่สู้เจ้า ใน
 เวลานี้, ถ้าครู จะสู้ ให้สู้เจ้า ตู ของ ๓ สิ่งคือ หม้อง ๑
 ระฆัง ๑ กตอง ๑. ทั้ง ๓ อย่าง นี้; สู้เจ้า จะเข้า ใจ
 อย่างไร? ถ้า จะเข้า ใจว่า กตองเฮา ไม้มา กลึง แดเจาะ

มาตรา กง

โพรง ช้างใน, แดเอาหน้ง มาซึ่ง กริ่ง ตะปู ไว้ก็ใช้ได้
แต่ช่อง กระระ ช้ง นี้เขาทำอย่างไร? ก็ต้องเข้าใจว่าเขา
เอาทอง มาหล่อ. ก็เมื่อเขาทำ ของ ๓ อย่างนี้ไว้เพื่อจะ
ใช้อย่างไรเล่า? ก็คือ จะใช้ให้รู้เวลาหรือจะให้ฟัง
ตังเสนาะเพราะ ๆ ก็ได้. ใครได้ฟังช่อง ทองระฆัง
ตัง ก็รู้ได้ ว่าถึงหน้า นี้ ๆ เขาทำ อย่างนี้ ๆ. ถ้าจะไม่
ตี ก็ไม่ตัง, ถ้าตีเข้าก็ จะตังไปต่าง ๆ. แต่ทว่า ทอง
ก็ คงจะ ตัง อยู่ อย่าง ทำนองทอง, ระฆัง ก็คงจะ ตัง อยู่ อย่าง
ทำ นอง ระฆัง, ช้อง ก็ คงจะตังอยู่ อย่างช้อง ๆ จะตัง
อย่าง ระฆัง ๆ จะตัง อย่าง ทอง ๆ จะตัง อย่าง ช้อง แปร
ไปมา ไม่ได้.

บทที่ ๓๐

อ่านมาตรา กง เพียง -- วัง-วัง

กฉวง บ่วง หวง ตั่วตั่ว

ทา พ่วงผู้ นี้ ตั้งแต่ อายุ ได้ ๑๕ } ปี มา ก็ ให้ พ่อ ใจ แต่ ทา
 ๑๖ }
 บ่วงไว้ คล้อง แพะ และ โค กระบือ เสมอมา, แกะ คล้อง แพะ
 และ โค กระบือ มา ไว้ ผูกใหญ่. เขา มา ซื้อ ไป ได้ ราคา ของ
 กระเน ตู อยู่ ใน ลี ห้า ชั่ง. ทอง ที่ หามา ได้ แก ก็ ไม่ พอ ใจ จะ
 ใช้ เพราะ หวง. จึง ได้ เอา ไป ผัง ไว้ ใน บึง แห่ง หนึ่ง,
 แด ต้อง ดำ น้ำ ลง ไป ผัง เพราะ กลัว ว่า ใคร ๆ จะ มา ปะ เข้า.
 พอ ถึง เวลา เช้า ๆ แก ก็ ไป ดำ น้ำ คิด ตู รู้ ว่า ยัง อยู่ ก็ ไป คล้อง
 แพะ และ โค กระบือ ใน บัว. พอ มา กลาง ทาง เจอ ช้าง ผูก
 ใหญ่; ตัว หนึ่ง ดำ ตู ตรง เข้า มา แทะ ทา พ่วง ๆ อายุ ได้
 ๓๐ ปี วัง หนึ่ง ช้าง ไม่ ไหว ก็ ไผ ลง ไป แขน ไว้ อยู่ ใน บ่อ แห่ง
 หนึ่ง; ช้าง ได้ แทะ ทา พ่วง ไม่ได้ ก็ พา ผูก ไป. ทา พ่วง
 จะ หา พระ องค์ ได้ ก็ ไม่ได้, พอ มี กวาง ของ ตัว หนึ่ง จะ มา
 หาน้ำ ชูคอ ชะเง้อ ลง ไป ตู ใน บ่อ; ทา พ่วง ได้ ที่ ก็ ทิ้ง บ่วง
 คล้องคอ กวาง เข้า, กวาง ก็ สดุ้ง ผวา วัง หนึ่ง เข้า บัว. ทา พ่วง

ถือ บ่วง ไว้ ไม่วาง, กวาง ก็ พาตา พ่วงเข้าป่าไปแลหา
 ตาพ่วงเสีย. น่าจะ ปราณี่ตาพ่วงตั้งแต่ ได้ทองมา ปะกวาง
 ทอง. แต่ไม่ได้ ใช้นำรุงตัว ให้พอแก้ไขต้องทิ้งทองไว้
 ใน บึง, นี่ก็ชื่อ ว่าตาพ่วงฆ่าตัว เสียเพราะบ่วง ที่ตาพ่วง
 ถือ ไว้เอง. แล ห่วงทองของแก

บทที่ ๓๑

อ่านมาตราทอง เพียง เ - ยง - ยง
 เอียง เลี่ยง เหนี่ยง เกลี่ยง

นิทาน คำมาตราทอง เรื่องนกเอี้ยง ชื่อ กวาง

เอี้ยง สองตัว ไผ่มาแต่ป่า, มาปะ ผุง กระบือ กลางทุ่งนา,
 ก็ ลงเกาะ อยู่ ที่ หลัง. กระบือก็ เทะหญ้า ไปพาดาง, เอี้ยง
 ทั้งสอง ได้แมลงต่าง ๆ ทำเหยื่อ ก็ดีใจ, ส่งเสียง ร้อง
 ให้พา ผุง มาเกาะ หลัง กระบือ บ้าง. เสียง ดัง “
 เอี้ยงเอี้ยง เอี้ยง, ๆ,, ผุงเอี้ยงได้ ฟังเสียง ก็ ไผ่มาเกาะหลัง
 กระบือ อยู่ หมู ใหญ่. เพราะ ว่า ที่ หลังกระบือ มีแมลง

๓๗

มาตราง

ต่าง ๆ ฝูง เอียง ได้ เขี้ยว พอแก่ ท้อง ก็ ยิง ตีใจ. ถึง
ว่า กระบือ ตัวใหญ่ กว่า เอียง ก็ จริง, แต่ กระบือ มีใจ บราณ
แก่ ฝูงเอียง ให้ ไต่แมลง ทำ เขี้ยว; เพราะ ว่า เอียง ไม่ได้
แย่ง จึง เขี้ยว กระบือ. มาเกาะ อยู่ ที่หลัง เพื่อ จะขอ เขี้ยว;
ไม่ทำ ขำขี้แต่ อย่าง ไต ให้ หมอง ใจ กระบือ, จึง ได้ พะ
พิง กระบือ ไป ใน ท่ง นา เสมอ.

บทที่ ๓๒

อ่าน มาตรางเพียง เอ - อิง เอ - อิง
เคว - อิง เอ - อิง กระบือ

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่อง คน ถีบ กระต๊อง

เคว - อิง ทำเข้า ใน เมือง ไทยนี้; มีอย่าง หนึ่ง ชื่อ ว่า กระต๊อง.
เวลา เมื่อ จะ ใช้ ทำ เข้า, เขาก็ ไป ไต่ อยู่ ที่หาง กระต๊อง,
งอขา กระต๊อง หาง กระต๊อง ๆ ก็ ตั้ง หัวขึ้น หลังคา. แล กระ
ต๊อง ลงมา ใน ที่ ใส่ เข้า ๆ ก็มี ว่า, เขา ทำ ทำทาง ทำ เข้า ดังนี้,

ดูเบาแรงได้. กระว่า ใช้เท้าทำเข้าแลมิใช่จะทำได้แต่ผู้
 หนึ่ง ใคร ๆ จะมาแบ่งเบาเขาทำบ้าง ให้เบาแรงก็ได้.
 จงแลดูหนูทองกระหน เมือง พี่น้องทำเข้าซี. เขาเขย่ง
 เท้า ทำเข้าไว้น่าดูแท้ ๆ. พี่หนูปลั่งก็ทำเข้าบ้าง,
 มือเขาถือ ต้าไม้เตเหวี่ยงลงในที่ ทำเข้าก็น่าดู, แต่พี่หนู
 ปลั่งจะแพ้แรงกว่าหนูเมือง; เพราะหนูเมืองมีกระต๊อง
 ใช้เท้าทำก็ได้, แต่หนูปลั่งต้องใช้มือถือ. เข้าที่ตำน
 เขาเอาเข้าสี่ไว้, มารทำบ้างยังไม่ได้อีสมาทำบ้าง.

บทที่ ๓๓

อ่าน มาตรา กง เพียง เ - ง เ - ง
 เพลิง ตเกิง เพลิง เ - ง

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่องไฟไหม้บ้าน

คำ ว่าเพลิงนี้ ก็คือชื่อ ของ ไฟ ที่ได้ ใช้ อยู่, ไฟ ส่องแสง
 สว่าง ในเวลาค่ำ ๆ ไปถึงเข้าได้. ถึงแม้ว่า ในที่ใดแล

มาตรา ก

ดูไม่ได้. ไฟ ก็ ได้ส่องสว่างให้เรา ดูปะสัง ของต่าง ๆ;
 แด ได้ ใช้เผา จี้ หุง เข้า แด แกง บ้าง. ถ้าเรา ไม่ ตั้งใจ
 ระวัง, ไฟก็ จะไหม้ ผ้า แด หลัง คาเรา. พึง แด ต
 กองเพลิง ที่ สว่าง โพลง อยู่นี้; เมื่อ ไฟ จะ ไหม้ หลัง คา
 นี้ ก็ มาแต่เชื้อ ขี้ บุหรี่ ที่ เชื้อ ไว้ ข้างฝา. ไฟ ก็มาปะลำดที่
 รั้งหนู ทำ รุ อยู่ ใน ฝา. จึงได้ ไหม้ ฝา โพลง มาถึง หลัง คา;
 บางที ไฟ นี้ มา แต่ตะเกียง ที่เขาไม่ ระวัง ตั้ง ตั้ง ไว้; หรือ
 ปะ เตะตะเกียง ก็ถึง ไป. ไฟ ก็ ไหม้ผ้า แด มุ้ง หรือเสื้อ
 ก็ โพลง ตะเกียงเตะ แสง ถึงหลังคา. หรือ หุง เข้า ถึง คุไว้
 ในเตา. ไฟเผา เตา พังลง ก็ ปะทุไป ถึง ฝา หรือ เชื้อ แด
 ฟาง เข้า ไฟ ก็ โพลง ถึง หลังคา. เผา ไหม้ พะเพิง เบิงไป
 ขอให้ เหล่าส เจ้าจะ ไป ไหนมา ไหน จงระวัง ไฟ อย่า ไว้ใจ ไฟ.

มาตรา กน

บทที่ ๓๔

อ่าน มาตรา กน เพียง — น — น
กัณห์ยน พัน กัณห์ นาน

นิทาน คำมาตรา กน เรื่อง กัณห์ยน

เมื่อสุเจ้าแลดู กัณห์ยนนี้, จะเข้าใจอย่างไร คือให้เข้าใจ
ใจว่า กัณห์ยนนี้, จะใช้ฟันหรือแทงป้องกันตัวก็ได้; แต่กัณห์
ยนไม่ใช่ของดี. ไม่คงอยู่นาน, เพราะเราใช้ทำเครื่องมือ
มือถือเท่านั้น. จะใช้ทางน้ำรู้ที่ให้รู้ของดี, ของ
ชั่วไม่ได้. มีแต่จะทำถึงชั่วใส่ตัวผู้ดี; ถ้าสุแทง
อะไรไปแทงเขาใคร ๆ เข้า. เขาก็จะเอาตัวไป
ชำระ ขังตราง หรือจำไว้ในที่ใดที่หนึ่ง; ถ้าจะแทงเข้า
ไปในเขา. ถ้า กัณห์ยนนั้นแข็งก็จะแทงทะลุเข้าไปได้
แต่ชั่วตัว กัณห์ยนเท่านั้น, เราจึงว่า กัณห์ยนสู้ น้ำรู้
ที่รู้หนังสือไม่ได้. เพราะว่าเมื่อสุเจ้าได้รู้หนังสือไว้,
สิ่งของอะไรที่ยังไม่รู้, เมื่อได้ประจักษ์ต่าง ๆ เข้า,

มาตรวากน

ที่จะดูเข้าใจได้ ที่นี้ น้ำรู้ ของ ดู จะ แทะถึง ของ อะไร ๆ
ที่ยังไม่เข้าใจ; ให้เข้าใจได้เพราะ ได้มี น้ำรู้ หนึ่งลือ;
เรา จึง ว่า น้ำรู้ หนึ่งลือ แทะกัน หยั่น ทด; เพราะว่า กัน หยั่น
แพ้ หนึ่งลือ อยู่ใน ตัวเอง.

บทที่ ๓๕

อ่านมาตรวากน เพียง — น — น

กิน ดิน ขมุน หลิน กลืน

นิทาน คำ มาตรวากน เรื่องครู ดอนศิษย์

ครู จะ ใคร รู้ว่า ขมุน ผง นี้ เขาทำอย่างไร? หนูหลิน ว่า
ที่บ้านฉันมี ไร่ ขมุน, อยู่ ในไร่ ๆ ฉัน มีทั้ง ข่า ซึ่ง ก็มีกะทือ
ก็มี; ตะไคร้ ก็มี. คราวถ้าอย่างนั้น, สู้เข้าไปในไร่
ทำไม จึง จะรู้ ชื่อขมุนได้; หนูหลิน ว่าฉันรู้ ได้, หัวมัน
มีดีเหลือเอง เขาเอามาทำ คั้น น้ำ, สุกน้ำสี ต่าง ๆ คือผัว

มาตรา กง

ละ บง พระนั้น สี่ เหลืองก็ มี สี่ ดินแดงก็ มี. ครู ว่า ก็ ชมัน ผ่งท
 ทา นั้น เขา ทำอย่าง ไ้ เก่า? หนู หลินว่า เขาเอาหัว ชมัน มา
 นึ่งหรือทิ้งไว้ ให้แห้ง แล้วตำ; แต่เขาหาเข้าสารมา ทำทำ
 แบ่งผงใส่ลงในมันบ้าง ชมันผงที่อย่างดินนี้ เขาใส่
 เปราะ ๆ ที่มีกลิ่นหอมขึ้นใจ ลง เพราะ ว่า หัว เปราะ นั้น
 เปน ยา เมื่อทาตัว ก็ แก้ ใช้ ได้, ใบดิน ก็ ได้.

บทที่ ๓๒

อ่าน มาตรา กง เพียง หนึ่ง - หนึ่ง

ดิน ขึ้น กลิ่น หอม กลิ่น

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่อง เด็ก นม เบี้ย

เมื่อคืนนี้ ครู ส่ง เบี้ย ให้ สู้ เจ้า ตุช; ทำไร? หนู ขึ้นเอา เบี้ย มา
 เชี่ย ๆ ตุ เวียง เข้า ไว้ ที่ ละ ๕ เบี้ย ได้ ๕ กอง. ครู ว่า ยัง
 ไม่พอ. หนู ขึ้น ก็ เวียง ใหม่ กอง ละ ๑๐ เบี้ย, ได้ ๑๐
 กอง. ครู ว่า ก็ ยัง ไม่พอ. หนู ขึ้น ก็ ร้อง ให้ สิ้น

มาตรา ก

หนู พิน ก็เรียง บ้างกองละ ๑๐ เบี้ย. ครวว่า ได้เท่าไร เถ่า; หนู
พินว่ากองละ ๑๐ เบี้ยได้ ๑๐ กอง. ได้เพียง ๑๐๐ เท่านั้น.
ครูกี้ ให้หนู กลืนเรียง บ้าง, หนูกลืนก็เรียง กองละ ๑๐๐
เบี้ยได้ ๑๐ กอง. จึงว่าให้ ครุ พังว่าฉันเรียง ได้ ๑๐๐๐
เท่านี้. ครุจึงว่าเบี้ย ๑๐ พินจะได้ เบี้ยเท่าไร? หนู
กลืน ก็เอาเบี้ย มากองที ละ ๑๐๐๐ ได้ ๑๐ กอง. ร้อง
ให้ ครุ พังว่าฉันเรียง ได้ ๑๐๐๐๐ (หมื่น ๑) พอทีกะ
เบี้ยที่ครุส่งให้. ครุจึงว่าเบี้ยนี้ ถ้าสุ่ทั้ง ๑๐ ใส่เข้า
๑ ก็จะได้เท่านี้ ๑๐๐ ถ้าจะทั้ง ๑๐๐ ใส่เข้า ๑ ก็จะได้
อย่างนี้ ๑๐๐๐ ถ้าสุ่ทั้ง ๑๐๐๐ ใส่เข้า ๑ ก็จะได้อย่าง
นี้ ๑๐๐๐๐ ถ้าสุ่จะ ใครรู้หมื่น ๑ ก็ให้ กอง เข้ากองละ
๑๐๐๐ กระกองละ ๙๐๐๐ ดังก็ ได้. หมื่น ๑ หรือกอง ละ
๒๐๐๐ กระ กอง ละ ๘๐๐๐ ก็ได้. หรือกอง ละ ๓๐๐๐ กระ
กอง ละ ๗๐๐๐ ก็ได้. หรือกอง ละ ๔๐๐๐ กระ กองละ
๖๐๐๐ ก็ได้. หรือกองละ ๕๐๐๐ กระกองละ ๕๐๐๐ก็ได้.

มาตรา กน

บทที่ ๓๗

อ่านมาตรา กน เพียง — ๒ — ๒

กุน ขุนทอง พุน หุ่น วัน

นิทาน คำ มาตรา กน เรื่อง นกขุนทอง

หนู กุน เลี้ยง ขุน ทอง ไว้ตัว หนึ่ง, ได้ ต่อกรงทองเหลือง ให้
 ขุน ทอง อยู่. ขุน ทอง เลี้ยง หวาน, เวลา เข้า ๆ หนู
 กุน ยัง ไม่ ตื่น; ขุน ทอง ก็ ส่งเสียง ว่า หนู กุน จ๋า;
 ตื่น เกะ จะ; ตื่น จะ กิน เข้า. หนู กุน ได้ยิน เสียง
 ขุน ทอง ก็ ตื่น ขึ้น, มา ดัง หน้า แล้ว ก็ หาเหยื่อ มา เลี้ยง ขุน
 ทอง เวลา วัน หนึ่ง หนู กุน ให้ สัตว์ โต ล้อ มา ตัว หนึ่ง,
 หนู กุน ก็ ตื่น แต่ เข้า ลง ไป ชี สัตว์ โต ล้อ ที่ กลาง บ้าน, พอ ได้
 เวลา ก็ มา หาเหยื่อ ให้ ขุน ทอง กิน; ครั้น วัน ต่อ ๆ มา
 หนู กุน ก็ มา ล้าง ๆ ขุน ทอง ไม่มี เหยื่อ กิน, ก็ ร้อง แด
 บิน อยู่ ใน กรง. พอ หนู กุน มา ขุน ทอง ก็ ดีใจ, อยู่ มา

มาตรา กน

เช้าวันหนึ่ง, หนูพน มาปะ หนู กุน ชี สิงโต อยู่หน้า บ้าน
 ก็ขึ้น ชี สิง โต บ้าง; แดพา หนู กุน ชีไป ไกล บ้าน ไป ถึง
 ท่งนา, หนู กุน ก็ ไม่ ได้ ไล่ ใจ ถึง ชุน ทอง. ไป ชี สิง
 โต จึง อยู่กลาง ท่งนา พอ เวลา ค่ำ ก็ มา บ้าน, ชุน ทอง
 ก็ ไม่ได้ กิน เยื่อ ๑ วัน. ครั้น เวลา เช้า หนู กุน ก็ตื่น ขึ้น ชี
 สิง โต ไป ท่งนา แต่เช้า, เวลา ค่ำ จึง มา บ้าน, ชุน ทอง
 ก็ ไม่ได้ กิน เยื่อ. มาถึง วัน ที่ ๒, วัน ต่อมา หนู กุน ไป

แต่เช้า แดมา บ้าน ค่ำ ๆ อย่างนี้ ๓ } ๔ } วัน; เข้า น้ำในกรง
 ๕ }

ชุน ทอง ก็ ไม่ มี, ถึง วันที่ ๗ } ๘ } ชุน ทอง ก็ ลงมา เกาะอยู่

ข้าง โถ น้ำ, เวลา กลางคืน หนู กุน คำนึง ถึง ชุน ทอง ก็ มา
 ดู ที่กรง, ปะ ชุน ทอง ตัว แฉง อยู่ข้างกรง. หนู กุน เสียใจ.

มาตราคน

บทที่ ๓๘

อ่าน มาตราคนเพียง ๒-๓-๔

เป็น เจน เปน เห็น เล่น

นิทาน คำ มาตรา คน เรื่องเด็กนับเบี้ย

วันหนึ่งหนูเจนนั่งอ่านหนังสืออยู่ที่โต๊ะ. พ่อได้ยิน

เสียงเคาะฝาประตูตึกเกาะ ๆ ก็มากดู. หนูเจนมาหา,
หนูเจนถือเบี้ยมากำมือหนึ่งวางลงที่โต๊ะของหนูเจน ๆ
ไม่รู้ว่าหนูเจนอายุได้เท่าไร? หนูเจนจึงเรียงเบี้ยเข้า

๑
ตั้งแต่ ๒ } ถึง ๙ เบี้ย ให้หนูเจนดู. หนูเจนก็เข้าใจ
๓ }

ว่าหนูเจนอายุได้ ๙ ปี แก่กว่าตัวเขา ๒ ปี. หนูเจน
จึงว่าอายุฉันได้ ๙ ปี. ถ้าจะเอาเบี้ยเรียงที่ละตัวทั้ง ๙
กองนี้ ทำอย่างหมอดูเล่น; ท่อไปล่วงหน้าเอาเบี้ย กองที่ ๑

มาตรา กน

มา ไล่ กองที่ ๙ เปน ๑๐ ที่ ๑, เอา กองที่ ๒ มา ไล่ กอง
ที่ ๙ เปน ๑๐ ที่ ๒ เอา กองที่ ๓ มา ไล่ กองที่ ๗ เปน
๑๐ ที่ ๓ เอา กองที่ ๔ มา ไล่ กองที่ ๖ เปน ๑๐ ที่ ๔ เอา
กองที่ ๕ มา ไล่ กองที่ ๑๐ ที่ ๔ จึง ได้ เบี้ย เปน อายุ ๔๕
ปี ต่อ ไป.

บท ที่ ๓๙

อ่าน มาตรา กน เพียง ๕ - ๖ - ๗ - ๘

แขน แวนตา เทน แบน

นิทาน คำ มาตรา กน เรื่อง แวนตา

เมื่อ สู้เจ้า แดตุตาแก่ ไล่ แวนตา นั้น, สู้จะ เข้าใจ ว่าแกทำ
อะไร? ทำไม, แก จึง ไม่ แดตุ สิ่งของตัว ใน ตา เปตา
เล่า, ที่ แก เอา แวน มา ไล่ บัง ตา เสีย นั้น, ก็ คือ ให้
เรา รู้ว่า ใน ตา แก มัว จะ แดตุ สิ่งของอะไร ก็ ไม่ แน่, บางที

ก็แต่ไม่เห็น, ถ้า ใส่แว่น ตาเข้า ก็ พอ แล เห็น ของ ใหญ่
 รู้ ได้ ว่า สิ่ง นั้น สิ่ง นี้, ถ้า ของ ไม่ สู้ จะ ใหญ่ ก็ แล เห็น
 แต่ พอ ราง ๆ เท่านั้น. แว่น นี้ ได้ ทำ ตา แยก ให้ สว่าง ขึ้น
 ได้. ก็ คือ ว่า แว่น เป็น ของ ต่อ ใน ตา หรือ จะ ว่า เป็น ของ หนูน
 ใน ตา ก็ ได้, แต่ จะ ว่า เป็น ของ แทน ใน ตา ไม่ได้ แท้
 เพราะ เป็น แต่ ต่อ ใน ตา ให้ เห็น ใกล้เคียง หรือ เป็น แต่ หนูน ใน ตา
 ให้ เห็น สว่าง ขึ้น เท่านั้น. แต่ หนังสือ ที่ สู้ อ่าน นี้ เป็น
 แว่น ส่อง น้ำ รู้ ของ สู้ ได้ แท้; ถ้า สู้ ไม่ได้ อ่าน หนังสือ สู้
 จะ รู้ สิ่ง ไท ให้ เป็น อย่าง ดี ไม่ได้. ถ้า สู้ จะ เอา แว่น มา ใส่
 อ่าน หนังสือ บ้าง, ก็ คง แล เห็น ตัว หนังสือ แต่ ว่า อ่าน ไม่
 ได้ อยู่ นั่นเอง. เพราะ ฉนั้น สู้ ต้อง หา แว่น คือ อ่าน หนังสือ
 ได้ นี้ ชื่อ ว่า แว่น ส่อง น้ำ รู้, เมื่อ สู้ อ่าน ได้;
 สู้ ก็ จะ รู้ เรื่อง ใน หนังสือ ที่ สู้ อ่าน นั้น; สู้ ก็ ได้ รู้ เรื่อง
 ต่าง ๆ เพราะ อ่าน หนังสือ, เรา จึง ว่า หนังสือ เป็น แว่น
 หรือ แทน แว่น ส่อง น้ำ รู้ วิชา ทั้ง ปวง.

มาตรา กณ

บทที่ ๔๐

อ่านมาตรา กณ เพียง - น โ- น

คະណ ๒๒ โคน ตันไม้

นิทาน คำ มาตรา กณ เรื่องหม้อ คณน

พาทัว หนึ่ง เจ้า ของ เอาหม้อคณนไปหนึ่งใส่ น้ำ ตั้งบนหลัง,
 จึ่งจพพา ให้ ไป ในไร่; แลเท น้ำ ให้ ไหลไป ใน โคนต้น
 ไม้ที่ขึ้น ใหม่ ๆ. เจ้าของนั้น ใช้พามา ตั้งนี้เนื่อง ๆ. นาน
 มา ต้น ไม้ ใน ไร่ ก็ ขึ้นใหม่ทั่วขึ้น; คณน หนึ่ง ไปจะ ใช้
 ใส่ น้ำ ไม่พอ แก่ ต้นไม้ทั่วไป. เจ้า ของ จึ่ง ได้หม้อ คณนบน
 หลังพาสอง ไป, ถ้าไม่มี ก่า ดัง จะ พาหม้อคณน ไป
 ก็ ทำ ที่จจะ เกียง ๆ อยู่. มาวันหนึ่ง มีฝูงพามา กินอยู่
 ข้างไว้, พาทัว นั้น ก็ ใคร่จะ ไป ดูฝูงพาจึ่งทำที่ขยั่น ขึ้น
 พาคณนน้ำ ไป ที่ ต้น ไม้ นั้น ได้ ไม้ สัก จะ ข้ำ. เจ้าของก็

มาตราณ

เข้าใจว่าพาจะไป หาฝูง; พอเห็นน้ำได้ต้นไม้ ท่อเจ้า ของก็
 แก้ว พาให้ ไป ครั้นเวลาเช้า พากัน ชนขึ้น ชน, พาคนน
 น้ำ มาแต่ บ้าน ไม่ ช้ำ ก็ถึง ไร่. ครั้น ต่อ มาเจ้าของจะ
 ดอง ใจพาใส่หม้อ คนน น้ำ ช้อน กัน เข้า ๓ ใบ, พากัน

พามา ได้. ครั้น นาน ๆ มากยิ่ง ช้อน เข้าถึง ๕ } ใบจน
 ๖ }

พา เหลือ กำ ตั้ง, หลังพากัน เตาะ ที่นี้ เจ้า ของ ก็ ไม่ได้ ใช้
 พา ตัว นั้น ต่อ ไป.

บทที่ ๔๑

อ่าน มาตรา ณ เพียง ๑ - ๑ - ๑

ฟังพอน อ่อน นอน กลอน

นิทาน คำ มาตราณ เรื่อง ๑ กับ ฟังพอน

งู เहां นี้ เป็น อย่าง ตู กว่า งู ทั้ง ปวง ไม่มี ใคร จะ กล้า สู้ มัน;

เมื่องูเห่า ไปปะ ตัวอะไร ๆ ก็กิน เปนเหยื่อเสียสิ้น, แต่พัง
 พอนนั้น ใจ กล้า; เมื่อ พังพอน อยู่ ใน บ้า ได้ เจอ งูเห่า
 ตัว ทำ ใหญ่. พังพอน ก็ ทำ นิ่ง ๆ อยู่. แต่ งูเห่า นั้น ทำ
 เสียง ฟู่ ๆ ชู คอ งอ หวัง จ้า เข้า มา, ทำ ที่ จะ กิน พังพอน. แล เลีย
 ลิ้น ของ มัน อยู่. พังพอน รู้ ตัว ว่า งู จะ เอา ตัว เปน เหยื่อ,
 จึง ได้ ถือ ตัว แล คำ นิ่ง ใน ใจ ว่า, งู เห่า นี้ ถึง เขา เล่า ลือ
 ว่า ตู ก็ จริง; แต่ เรา ยัง ไม่ ได้ ทำ อะไร ให้ เปน ที่ เคือง ใจ
 ของ งู เห่า; เมื่อ ต่าง คน ต่าง หา เหยื่อ กิน, แล งูเห่า จะ
 กิน เรา เปน เหยื่อ เล่า; ทัน โดนั้ พังพอน ก็ เผลอ ไผ่ เข้า สู้ งู
 เห่า. เมื่อ พังพอน งู เห่า สู้ กัน อยู่ ต่าง มุม เข้า หา กัน สู้
 กัน อย่าง แข่ง แรง จน อ่อน ใจ, เพียง ว่า จะ ไป ไม่
 ไหว ต่าง ตน ก็ นอน กิ่ง อยู่ กลาง บ้า. ฝูง แมลง วัน ได้
 กลืน แล งู แล พังพอน ก็ พลัน กรู กัน มา เกาะ ตาม แผล ข้ำ ๆ
 ที่ ตัว งู แล พัง พอน นั้น; แต่ พัง พอน มี เท้า เกาะ เชีย
 ไปได้, ฝูง แมลง วัน ไม่ กล้า ทำ แก่ พังพอน. แต่ งู นั้น

มาตรา กง

ต้องนอน นิ่ง ให้แมลง วันฆ่า อยู่ กลาง บัว นั้น เอง. พัง
พอน หนีแมลงไป พันได้.

บทที่ ๕๒

อ่าน มาตรา กน เพียง วน วน

กะดานชะนวน ถ้วน นวน

นิทาน คำ มาตรา กน เรื่อง กระดาน ชนวน

กะ ดานชะ นวนแผ่นหนึ่ง ราค อยู่ ใน สติงเพื่อง, ถ้าจะ
ซื้อ ทั้ง ๓๕ แผ่น จะเป็น ก็เพื่อง, สู้เจ้า จะ ทำอย่างไรจึง
จะ รู้ได้. ถ้า สู้เจ้า จะวาง กะ ดานชะ นวนเรียงเป็น
แผ่น ๆ ไป จน ถ้วน ๓๕ นั้น. ก็จะต้องเอา สติงเพื่อง
วาง บน กะ ดาน ชนวนจนเท่ากะดานชะนวน ๓๕ แผ่น,
ก็จะรู้ว่า เป็น สติงเพื่อง ๓๕ หน. ถ้า จะเรียงแผ่น ละ
๓ เพื่อง, ก็รู้ว่า ๓๕ เพื่องคง ๓๕ หน, จะรู้ว่า เป็น
ก็เพื่อง ยัง ไม่ได้, เราจึงจะชี้แจง ให้ สู้เจ้า เข้าใจดัง นี้;

၈၆

၈
—
၈၀၆

อ่าน มาตราคนเพียง

២- បង ២- បង

ตะเพียน เบียน โรงเรียน

นิทาน คำ มาตรา กน เรื่อง คนจับปลา

คน ประ มง นั้น เรา จะ ติ เขา ว่า ทำ ชั่ว หรือ ทำ ดี? แม้ ะ สู้
เจ้า จง พัง คำ คุ รุ สอน. แต่ เหน่า คน เรา นี้ เขา มี หน้า ที่
อย่าง ไว บ้าง, เมื่อ คน ประ มง มา ตั้ง บ้าน อยู่ ใน ถิ่น หา
ปลา ก็ ต้อง ฆ่า ปลา กิน, คน เปน พราน ก็ ยิง เนื้อ กิน,

ทั้งสอง อย่าง นี้ ก็ เป็น หน้า ที่ ของเขา, ปลาตะเพียนที่
 เขา ช้อน ได้, แล่ เนื้อ ทาเกลือ ไว้ นั้น; ตัว โตกว่า ปลา
 กะเบน แท้. สู้เจ้า จะว่า เขา ฆ่า ปลา ตัว ใหญ่ ๆ นี้ ชั่ว
 หรือ ไม่? ขอ ให้ เข้าใจ คน ละ ส่วน ตั้ง นี้ “ เขา มี สิ่ง
 ที่ แทะ หา ปลา; ที่ เขา หา ปลา นั้น คือ ได้ ทำ ใน หน้า ที่ ของ
 เขา ชื่อ ว่า เขา หมั่น แท้. แต่ ที่ เขา ฆ่า เนื้อ เบื่อ ปลา นั้น,
 ได้ ชื่อ ว่า เขา เบียน ผู้ อื่น แท้. เมื่อ สู้เจ้า พา กัน มา อ่าน เขียน
 หนังสือ โรงเรียน เมือง ๆ นี้, สู้เจ้า ก็ ชื่อ ว่า เป็น คน
 หมั่น ได้ ทำ ใน หน้า ที่ ของ ตน อย่าง ดี ข้อ หนึ่ง. เมื่อ สู้เจ้า
 เข้า สู่ โรงเรียน ไม่ รัง แก กวน ใจ กัน, ก็ ชื่อ ว่า สู้เจ้า มี น้ำ ใจ
 ดี ต่อ กัน, ไม่ เบียน ผู้ อื่น ให้ ร้อน ใจ เป็น สิ่ง ดี อย่าง ยิง.
 ข้อ สอง; เมื่อ ปลา ตะเพียน หา เขี้ยว กิน อยู่ ใน น้ำ นั้น,
 ปลา ตะเพียน จะมี ใจ ให้ คน บ่ ระมวง ช้อน ตัว มา ฆ่า กิน ที่ เรือน
 หรือ ฉั่น ไต เล่า? สู้เจ้า เมื่อ กำลัง อ่าน หนังสือ อยู่ นี้. จะ พอ
 ใจ ให้ ใคร รัง แก กวน ใจ หรือ?

มาตรา กง

บทที่ ๔๔

อ่าน มาตรา กง เพียง ๑- ๒- ๓- ๔- ๕- ๖- ๗- ๘- ๙- ๑๐- ๑๑- ๑๒- ๑๓- ๑๔- ๑๕- ๑๖- ๑๗- ๑๘- ๑๙- ๒๐- ๒๑- ๒๒- ๒๓- ๒๔- ๒๕- ๒๖- ๒๗- ๒๘- ๒๙- ๓๐- ๓๑- ๓๒- ๓๓- ๓๔- ๓๕- ๓๖- ๓๗- ๓๘- ๓๙- ๔๐- ๔๑- ๔๒- ๔๓- ๔๔- ๔๕- ๔๖- ๔๗- ๔๘- ๔๙- ๕๐- ๕๑- ๕๒- ๕๓- ๕๔- ๕๕- ๕๖- ๕๗- ๕๘- ๕๙- ๖๐- ๖๑- ๖๒- ๖๓- ๖๔- ๖๕- ๖๖- ๖๗- ๖๘- ๖๙- ๗๐- ๗๑- ๗๒- ๗๓- ๗๔- ๗๕- ๗๖- ๗๗- ๗๘- ๗๙- ๘๐- ๘๑- ๘๒- ๘๓- ๘๔- ๘๕- ๘๖- ๘๗- ๘๘- ๘๙- ๙๐- ๙๑- ๙๒- ๙๓- ๙๔- ๙๕- ๙๖- ๙๗- ๙๘- ๙๙- ๑๐๐-

เดอน เพื่อน เกลอน เหมอน

นิทาน คำ มาตรา กง เรื่อง จันทร อังคาต

เมื่อ สู้เจ้า แดตุ ดวง เตือน สว่าง อยู่ นั้น, เห็น เปน วงทอง
 นำดู; ไม่ มี แหว่ง มี มัว เปน วัน ขึ้น ๑๕ คำ แท้ แดที่
 นี้ จะ เข้าใจ ต่อไป เปน อย่าง ไฉน? เมื่อ สู้เจ้า แดตุ อยู่
 ครู่ หนึ่ง ก็ เห็น ดวง นั้น มี คำ มัว แหว่ง เข้า มา ที่ นั้น เสียงคน
 ที่ กลอง ช้อง ระฆัง อังไป ทั้ง บ้าน, ดวง เตือน ก็ แหว่ง เข้า
 ไป ครึ่ง ดวง, อยู่ ได้ ครู่ หนึ่ง ได้ ยินเสียง ยิง ปืน บังปั้ง
 ขึ้น, แดตุ เตือน หรี ๆ เจียน จะ ไม่ เห็น ดวง. แสง สว่าง
 ก็ มัว ลง ๆ ที่ นี้ ก็ แด ไม่ เห็น ดวง. เห็น แด ดวง เตือน
 ผั่ง อยู่ ใน ไฟ เท่านั้น. ครั้น ได้ ครู่ หนึ่ง มี แสง ส่อง ช่าง
 ไต้ วง แดตุ จำ เจ้ เพื่อน ตาเรา, แด ไม่ ชำ ก็ พุ่ง แสง ไสน

ส่องสว่างทั่วฟ้าเหมือน ดั่งเก่า. เดือนก็เคลื่อน ดวง ดิฉัน ๆ
จนเป็น วง เดือน เหมือน แต่ ก่อน , เมื่อ ได้ เห็น เช่น นี้
ให้ เข้า ใจ ว่า เวลา เรียบ นั่ง สด ของ เรา ขึ้น ต้น นั้น เหมือน
เดือน ขึ้น. ๑ คำ มี แต่ จะ ตั้ง หน้า สว่าง คือ ให้ เข้า ใจ ตี ยิง
ขึ้น ไป ครั้น ได้ เรียน วิชา ถึง ที่ , น้ำ ใจ ก็ ผ่องใส ที่ จะ ทริ
ตรอง สิ่ง ไก่ ได้ ตั้ง ใจ เหมือน เดือน ขึ้น ๑๕ คำ แท้ , ที่ นี้
ต่อไป เรา ก็มี หน้า ที่ จะ ใช้ วิชา ของ เรา. น้ำ ใจ เรา ก็ ตั้ง อยู่
ใน ระหว่าง ที่มี ของ มา ข้อง ดวง ใจ , ทำ ใจ ให้ ห้วน ไหว ให้
เคลื่อน ไป ต่าง ๆ คือ ได้ แก่ หน้า ที่ ที่ เรา ใช้ วิชา ทริ ตรอง หน้า
ที่ จะ ทำ นั้น เอง. แต่ วิชา ที่ ได้ รู้ ถึง ที่ จริง นี้ ไม่มี สิ่ง
ใด จะ มา ทำ ให้ เสีย ได้ ; เหมือน เดือน ที่ มัว จน แท้ ไม่ เห็น
ดวง นัน ที่ หลัง ก็ ต้อง มี แสง สว่าง มา เอง.

มาตราคน

บทที่ ๔๕

อ่าน มาตราคนเพียง ๒-๓-๔
เงิน

นิทาน คำ มาตราคน เรื่อง ตรา ชั่ง ทอง

ของ ๓ สิ่งคือ ๑ คน ๒ ตรา ชั่ง ๓ เงิน ซึ่งเขาชั่งอยู่นั้น
ตุ้เจ้าเห็นหรือไม่? ทองตำลึงหนึ่ง เป็นราคาเงินเท่าไร?
ราคาเงิน อยู่ ใน ชั่ง กว่าก็มี เงิน จะ ดีกว่า ทอง หรือ?
ทอง ดี กว่าเงิน แท้! ชั่ง ที่เอา เงิน หรือ ของ วาง ใส่ ตรา
ชั่ง ช้าง หนึ่ง เงิน มีค่า ดัง กว่า เท่า ของ ที่ ถ่วง คั้น ชั่ง นั้น
ทำไมจึงรู้ว่า ราคาเท่านี้ กำลังแรงเท่านั้น ดังนี้ ได้?
เพราะ ว่า ได้ตั้ง ชะแนนไว้เป็นระยะ ๆ กัน, เมื่อใส่ของ
ก็ถ่วง ตรา ชั่ง ให้ค่อน กัน ตรงระยะที่กะราคาเท่ากัน นั้น ถ้า
ตรา ชั่ง ทรง ของ ที่ ใส่เสมอ กันจะดีอย่างไร? คือดีแท้เป็น

มาตรา กม

ของ ตรง, เทียง ตรง อย่างยิ่ง ! ตราซึ่งแปล ว่า อย่างไร;
แปล ว่า กิ่งกะ คือ ตรง เทียง. ข้อที่ ตราซึ่งเทียง ตรงนั้น
เปนเพราะคน หรือ ของ? ของ ทั้ง ๓ สิ่ง นั้น เนิ่งกัน อยู่
คนที่ต้อง มี น้ำ ใจเทียงตรง, ตราซึ่ง ก็ ต้อง กระยะ ให้ ได้
ส่วน, ตราซึ่ง ข้าง หนึ่งชู กำ ถึงแรง เงิน ทำ สิ่งหนึ่ง. เมื่อจะ
ซึ่ง ทองก็ ต้อง ไล่ ทองข้างหนึ่งดู เห็น ว่าคน ตราซึ่ง เท่าเสมอ
กัน ก็ เบน อันใช้ ได้.

บทที่ ๔๖

อ่านมาตรา กม เพียง — — —

ฉลาม ตาม หาม

นิทาน คำ มาตรา กม เรื่อง เรือ ใบ

เมื่อเรา แค้น เรือ ไป ใน กลาง เทตใหญ่ นั้น, ถ้า แด ดูข้าง
หน้า ข้างหลัง ก็จะ แด เห็นฝั่งแต่ ไร ๆ. ถ้า เรือ แค้น ยิ่ง ไกล

มาตราบกม

ไป ก็ จะ แล เห็น แต้ น้ำ แต้ ฟัวเท่า นั้น. ถ้าเราจะ แลดู
 เค้า ปลา เล่น ใน กตาง เทล เช่น นั้น ก็ จะ เห็น ได้ แต้ ปลา บาง
 อย่าง, คือ ปลา ฉลาม เปน ต้น ซึ่ง เปน ปลา ใหญ่, ถ้าเรือ เล่น
 ไป เจอ ปลา ฉลาม เข้า ก็ น่า กลัว ที่ จะ เสีย ที่ แก่ ฝูง ปลา ฉลาม
 พวก นั้น ท้อง อยู่ ตาม คลื่น เข้า กัน ขวาง เรือ ไว้. เมื่อ เปน เช่น
 นี้ ก็ ลำ แดง กำ ลัง สอง อย่าง, คือ ฝูง ปลา จะ หาม เคา เรือ
 ให้ ทะ แดง เตียง จน น้ำ เข้า ใน ลำ เรือ ได้; หรือ ฝูง ปลา
 จะ พา คลื่น ใหญ่ เนื่อง ๆ กัน มา โดน เรือ ๆ ก็ จะ เสีย อย่าง
 หนึ่ง. ถ้า หา ไม่ ฝูง ปลา เหล่า นั้น มัว พวก นั้น หาม เรือ
 อยู่ ก็ จะ พา ให้ เรือ นั้น โกส ฝั่ง เข้า มา ได้ อย่าง หนึ่ง.

มาตราคัม

บทที่ ๔๗

อ่าน มาตรา กม เพียง -- มี -- มี

อ่อนนิม รีม

นิทาน คำมาตราคัม เรื่อง ปุตอก ครอบ

ปูนานี้แต่ก่อน ก็เป็น ปุแขงแรงเดิน ไปมาได้, ครั้นอยู่
 มาคะเนตอยู่ ในไม้เกิน กว่าปี หนึ่ง ขึ้น ไป, ปูนี้นี้ก็มี
 กะตอง หลัง แดตาม ตัว ที่แขงอยู่ นั้น แก่เข้า, เนื้อ ในก็
 ล่อน มีเชื้อ บาง ๆ เกาะ อยู่ ตาม เนื้อที่ ล่อน นั้น. ครั้นต่อ
 มาเชื้อ บาง ก็หนา กะตอง หลัง ก็ เกาะ เป็น ฝา เชื้อจน ได้
 น้ำ ก็ไหล เข้า ไป ใน ตัวปู, ทำให้ เชื้อ หนาขึ้น แต่ว่า
 ปูนี้นี้ยัง อ่อน เปื่อย อยู่, ต่อ แชน้ำ อยู่ นาน วัน มา จึง มีแรง
 พะยุง ตัว แด ขา คลาน มา นอน อยู่ ที่ เคียง กะตอง เก้า ของ
 ตัวนั้น. เมื่อ สุกเข้าเดิน ไป แดเห็น คงจะเข้าใจ ว่า ปูนอน

มาตราบกม

อยู่ สองตัว, ถ้าเอามือเชี่ยต จะรู้ ได้ว่ามีแต่ กะตองเปล่า
 ตัวหนึ่ง ที่ อยู่ริม เคียง กัน นั้น ก็ เดิน ไป ไหนไม่ ได้, อ่อน
 นิ่มนอน เพลีย อยู่ ; ถ้า ครูจะถามว่า ปูนั้น มี ความ ดีอย่าง
 ไ้ บ้าง? สู้เจ้า จะต้อง ค้นหา ความดี ของปู มาเล่าให้ ครู
 ฟัง จง ได้.

บทที่ ๔๘

อ่าน มาตราบกม เพียง

— ม — ม

ปูม ฦม
 ฦม ฦม

นิทาน คำ มาตรา กม เรื่อง คนทอดหุ่ก

พื้มเปน เครื่อง มือ ทอดผ้า ห่ม ของ คนเรา เมื่อ เรา ได้
 ใ้ผ้า หรือ เห็นอยู่ เสมอ ๆ ก็คง จะไม่ รู้ ว่า ผ้านี้ มาแต่ ไหน?
 เขา ทำอย่าง ไ้? จง แด ดู คน ทอดผ้า นั้น จำ ไ้ ว่า ย่า ถื้มเขา
 ที่ พื้มเข้า มา ประทะ ถื้ม ผ้า ได้ ครู หนึ่ง, แด ดู ผ้า ถื้ม ถื้ม

มาตรากรม

ต่าง ๆ ที่นี้เรารู้ได้ว่าเขา คละสีต่าง ๆ นั้น, เป็นสี
มัว แดงดำ กระจุกปน กัน อยู่, บางทีสีนั้น เขา ทอ ให้ เป็น
แต่สีล้วน ก็ ได้, ในบ้านเมืองที่ ใกล้ ท่อ ความ ร้อน นั้น
ต้อง ใช้ผ้า บาง ๆ แลผ้าไหม. แต่บรรดาคนเราทั้ง ปวงนี้
ย่อม ใช้ผ้า นุ่ง ห่ม เป็น เสื้อ แด กั ง เกง ทัว ไป เว้น ไว้ แต่
คน ไทย ใช้ผ้า นุ่ง ผ้า ห่ม กันมานาน.

บทที่ ๔๘

อ่าน มาตรากรม เพียง — ม — มุ

แมลงมูม ดุมเกวียน กลุ่ม

นิทานคำ มาตรากรม เรื่อง แมลงมูม

แมลงมูมนี้ สัตว์เหมือนฟางเข้, หรือ หญ้าแห้ง เกาะอยู่
ตาม ฝา เรือน ถ้า มันนั่ง อยู่เราไม่ ทันดู ให้แน่ ก็จะ เข้า
ใจว่า หญ้าแห้ง หรือ ชี้นอะไร ๆ เพราะว่าแมลงมูมตามบ้าน

มาตรา กม

นี้ตัวไม่สู้จะใหญ่ คนแต่ก่อนเล่าว่า “แมลง มุม ตัว ใหญ่
เท่า ตุ่ม เกรียน ก็มี. พวกนี้ ทำรังอยู่ที่ ปล่อง หรือ ช่องถ้ำ,
แต่แมลง มุม ตาม บ้าน นี้ มีอย่าง ต่าง ๆ วิธิตำรัง ของ
มันนั้น คือ มีใยเป็นเส้น ที่ ก้น ๆ นั้น ถ้าจะว่าก็เหมือน
กลุ่ม ป่าน, เพราะเวลาเมื่อ มัน เดิน วงไปนั้น เส้นใย
ก็เกาะ อยู่ ตามกิ้ง ไม้. ครั้น มันเดิน วงเวียนไป นาน ๆ
เส้น ใยก็เป้น ตราดังไขว่กัน แลดูเหมือนสวิง ซ้อน ปลา, ตัว
แมลง มุม ก็เข้า เกาะอยู่ กลางใจรัง, มีแมลง ต่าง ๆ บิน
มา เจอ รัง นั้น ก็ ไป ไม่ได้. ต้องเป็นเหยื่อแก่แมลง มุม
จึงเห็น ได้ว่า ความ ห่มั่น ของแมลง มุม ซึ่งเข้า ใจ ทำรัง
อยู่ ซึ่งเป็น ทำเลหาเหยื่อ กิน ได้ ครอบงำ นี้เป็น ความดี
ของ มัน อย่างยิ่ง.

อ่าน มาตราคม เติม-ม
เค็ม

นิทานคำ มาตราคม เรื่อง ฝน

เมื่อ ถึง น้าฝน มาแต่ บน พ้า ปลา ก็ ได้ ใช้น้าฝน, คือ ฝน
นั้น ได้ ทำ ให้ต้น ไม้ต่าง ๆ งามดี ผลิหน่อ แขนง แดใบทำ
ให้ชุ่มชื้น. ตาม พ้น ดินปน ที่เย็น ใจเราอย่างยิ่ง จึง
ว่า ฝน นี้เป็นของ ที่เราต้อง ใช้อย่าง จำเป็น, ต้องรู้ เวลา
น้าฝน ๆ จะมี มานั้น ตั้งแต่ เดือน ๘ กลางเดือน ไป ฝน
น้าฝนแท้. แต่เราแล เห็น ฝนมา แต่ บน พ้านั้น เราจะ
เข้าใจ ว่า ฝน มีอยู่ ข้าง บนเราแท้. แต่ ที่จริง ฝน ไปแต่
ข้างล่าง คือฝน อยู่ ใน เทลก่อน. ฝน นั้นเมื่อ อยู่ ใน เทล
ปน น้า เค็ม อยู่, ครั้น น้า ใน เทล ร้อน เหลือ กำลังเต็ม ที่
ก็ ปน ไหล ขึ้นไป บน พ้า น้า ใน เทล นั้นต้อง ความร้อน

มาตรา กม

อยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่น นั้น ก็มี ไช้ ขึ้น ไปข้าง บนเสมศ
 ไช้ นั้น ไม่ได้พาเอา น้ำ เค็ม ขึ้น ไป กลั่น เอา เค็มทิ้งไว้ น้ำฝน
 จึง ไม่เค็มเมื่อ ขึ้นไป สูงเข้า ก็พื้น ที่ ร้อน จึงถึง ที่เย็น ครั้น
 ต้อง ความเย็น ก็จะเข้ากันเป็น ก้อน น้ำ แต่ไม่มีที่ อยู่
 เพราะ ไม่มีที่ ค้าง จึง ได้ลงมา ข้างล่าง ครั้น มาถึงที่ ร้อน
 ก็เขี่ยขึ้น ตัว จะเป็นไฉน ในที่ ระหว่าง ร้อน นั้น จึงเรา
 เห็นเป็นฝน ได้เต็ม ไป ทั้ง ท้องฟ้า ถ้าเขี่ยขึ้น ตัว มีทัน ก็
 ถัดลง มา ทั้ง ก้อน ก็มี

บทที่ ๕๑

อ่านมาตรา กม เพียง แ—ม แ—ม

แพดม แเจม แรม

นิทาน มาตรา กม เรื่อง พระจันทร์

เมื่อเรา จะไป หาเพื่อนฝูง เก่า ตาม บ้านไกล แด่ไกล ในเวลา

มาทรากรม

กลางคืน เราต้องรู้เวลาที่เราจะไป แลมา ตาม ถนน
 นั้น จะต้อง มี ฟัน แลไฟ ได้เทียบ สอง ให้สว่าง หนทาง
 ที่เราจะเดิน ถ้าเรารู้แน่วเวลานั้น เดือน จะขึ้น มาเรา ก็
 ไม่ต้องหาไฟ เราใช้แสงเดือน เดิน ก็ได้ คือ ให้รู้ว่าขึ้น
 คำ หนึ่ง เวลา ย่ำค่ำ ไป ได้เห็น เดือน แผลมแจ่ม ขึ้น มา
 อยู่ ชั่ว ๔๘ นาที ต่อวัน ขึ้น ๒ คำ ได้เห็น สูง ขึ้นมา
 แผลม อยู่ ชั่ว ๙๖ นาที (คือ ได้ ๑ หุ่ ๓๖ นาที)
 ต่อวัน ขึ้น ๓ คำ ได้เห็น สูง ยิ่งขึ้น มา กว่า นั้นอยู่ ชั่ว ๑๔๔
 นาที (คือ ได้ ๒ หุ่ ๒๔ นาที) เรา ได้เห็น แผลม กระจ่าง
 สูง ทวี ขึ้น มา กระเน ตู ได้ จั้ละ ๔๘ นาที จน ถึง วัน ขึ้น
 ๑๕ คำ ก็สว่าง ใหญ่ เต็มดวง ทั้ง อยู่ ๗๒๐ นาที (คือ ได้
 ๑๒ ชั่วโมง พอ ย่ำรุ่ง สว่าง ก็ ดวง เข้า ข้าง แรม พอ ย่ำค่ำ
 ไป ได้ ๔๘ นาที จึง ได้เห็น ดวง แต่ แห้ง ไป บ้าง ครั้น วัน
 แรม ๒ คำ ช้า ไป สอง เท่า นั้น ๙๖ นาที คือ ๑ หุ่ ๓๖

มาตรากรม

นาที่ จึงได้แะเห็น ดวง แห่วง ก็ ทวีเหมือนกัน ครั้น แรม
 ๓ คำ ได้ ๑๔๔ นาที่ (คือ ๒ ทุ่ม ๒๔ นาที่) จึงได้
 เห็น ดวง เข้า ไป ที่ละ ๔๘ นาที่ แห่วง ก็ ทวีเข้าไปจน
 ถึง แรม ๑๕ คำ คั่น ยังรุ่ง จน สว่าง แด ไม่เห็น ดวง จึง
 แปลก กัน ว่า ตื่น เตือน คือวัน แรม ๑๕ คำ นั้น ไม่ได้เห็น
 ดวง อยู่ ๑๒ ชั่วโมง ต่อ นั้น ไป ก็ เปน ข้าง ขึ้น.

บทที่ ๕๒

อ่าน มาตรากรม เพียง — ม โ—ม

ลม คม โคม

นิทาน คำ มาตรา กรม เรื่อง ของ จุฬไฟ

ไฟที่เรา ใช้ อยู่ นี้ เรา เข้าใจ ว่า ไฟ เปน ของ สว่าง แลร้อน
 แต่ที่ แท้ นั้น คง จะ ไม่ตรง อย่าง ที่ เรา เข้าใจ เพราะ ว่า
 ไฟ นั้น มี สีส เปน ต่าง ๆ บางที มี แสง สว่าง แดง เหลือง

มาตรา ๓๖

มอง นวนต่าง ๆ กัน ฉนี้ เราจึงเข้าใจ ได้ว่า ไฟนี้
 ถ้า กิน เชื้อ ที่มี น้ำมัน อย่างหนึ่ง ก็ จะ มี สีสัน อย่างอื่น
 ได้ เช่น ตัวอย่าง น้ำมัน ไข หรือ น้ำมัน ต้นไม้ ก็ ดี ยัง ทำ ให้
 ต่าง ๆ กัน ไป ได้ ไฟ ไร่, ไฟ เทียน, ไฟ โคม, สาม อย่าง
 นี้ ก็ ไม่ เหมือนกัน ไฟ นั้น ยังมี ลม อย่างหนึ่ง เข้า บำรุง
 แล่น อยู่ ใน ไฟ นั้น ทา ไฟ ให้ มี กำลัง แรง ส่อง แสง สว่าง
 ลม ที่ บำรุง ไฟ นั้น ก็ มา แต่ กำลัง ความ ร้อน ของ ไฟ นั้น เอง ไฟ
 ที่ ส่อง แสง ความ ร้อน นั้น ก็ เป็น เพราะ ความ วิ่ง ของ ไฟ
 นั้น เอง ความ วิ่ง นั้น ก็ เป็น เพราะ สิ่ง ที่ พอง ตัว เอง
 คือ กิน เชื้อ จึง ส่อง แสง สว่าง ๆ ก็ มา แต่ สิ่ง ที่ ไฟ กิน ไว้
 คือ เชื้อ ความ ร้อน ที่ เผา เรว ให้ พอง ก็ คือ ไฟ วิ่ง มา ถูก เรา
 เข้า เหมือน บ้าน หว่าว ถูก เรา กำลัง ลม ต้น ไฟ จึง ไหม้
 เรา พอง ทลุ พัง ไป ได้

มาตรา กม

บทที่ ๕๓

อ่านมาตราคมเพียง — อิม — อม

ยอม ย่อม พ้อม มอม พร้อม น้อม

นิทานคำ มาตราคม เรื่อง คน ถิ่น พ้อม

ตัวเท่าเสาแต่เงาเท่าพ้อม คำนี้เป็นคำเก่า นม นาน
 ท่านใช้เป็น กระทุ้ความ ตัว อย่าง ของ คน ที่ ทำ ดี แด ทำ ชั่ว
 คือ อย่างไรเล่า ตัวเท่าเสาเท่านั้นเงาจึงได้ โต ใหญ่
 เท่าพ้อม นี้ ก็ เป็น เพราะ เลี้ยง เล้า เลื่อ ความดี หรือ ดี เต็ม
 ความ ชั่ว ที่ คน นั้น ทำ ไว้ จะต้อง เข้าใจ ว่า ความดี ที่ เล้า
 เลื่อ นั้น คง จะ โต ใหญ่ กว่า พ้อม ใบนี้ แท้ เพราะ คำ เลื่อ
 นั้น ไต่ ตัง ไปไกล เมื่อ ใคร ทำ ความดี แด ชั่ว ไว้ อย่าง
 ไร คน ทั้งปวง รู้ เข้า ก็ จะ ระบุ ชื่อ เขา ว่า ผู้ นั้น ว่า คน นั้น
 เป็น คน ทำ ชั่ว อย่าง นั้น ๆ ทำ ดี อย่าง นี้ ๆ ชื่อ เลี้ยง ผู้

มาตรา กม

นั้น ก็ ไต่ดั่ง ไปไกล อยู่ยาวนาน ชั่ว พ้า แลดิน เมื่อ คน ทั้งปวง
 ระบุ ชื่อผู้นั้นขึ้น ก็ เหมือน ได้เห็น ตัวผู้ทำดี ทำชั่ว นั้น ชื่อ
 เสียง นั้น ไต่ ใหญ่ กว่าตัว คนแท้ จึง ว่าตัว เท่าเสาเงา
 เท่า พ้อม ขอ ให้ระวัง ตัว จงดี เมื่อ ความชั่ว มาพ้อม
 กัน เข้า จะต้อง เสีย ชื่อ อยู่ นาน อย่า ทำใจ ให้มัว มอม
 น้อม ไป ใน สิ่ง ชั่ว ได้ เมื่อ ยอม ให้ ใจ ชั่ว ย่อม จะมี ชื่อ
 เสียง ชั่ว ยอม ให้ ใจที่ ย่อม จะมี ชื่อ เสียง ดี

บทที่ ๕๔

อ่าน มาตรา กม เพียง — วม — วม

ถ้วม หลวม รวม

นิทาน คำมาครากม เรื่อง น้ำถ้วม บ้าน

เมื่อ ถึง เดือน ๑๒ นั้น น้ำป่า ใหญ่ มาแต่เหนือ ถ้วม ถนน
 ถนนทาง เจ้ง ไป ใน ที่ ต่าง ๆ น้ำ ก็ ทวี ย้ง ขึ้น จน ถ้น ลำ

มาตรา ๓๖

แม่น้ำลำคลอง ถ้าม ไร่นา ป่าดอน ถอน เสาวเรือน ให้ล้ม พัง
 ลง เพราะ ว่า หนทาง น้ำ ที่ จะเดิน นั้น มีแต่ทางหนึ่ง เท่านั้น
 ถ้า ริมฝั่ง แม่น้ำ ทั้งสอง ข้าง นั้น จะมี ลำคลอง เป็น ระยะ มา
 น้ำ ก็ จะบ่า ไปตาม ลำคลอง เหล่านั้น ได้ น้ำ ในแม่น้ำ ก็
 จะ ไม่มี กำลัง กล้า เพราะ แบ่ง ไป เสีย ใน คลอง เหล่านั้น
 คนใดเล่า คน ที่ ใช้เงิน นั้น มี ประตุ แบ่ง ความ เสีย อยู่ ๓
 คือ เสีย ค่าซื้อ ของเล่นหนึ่ง เสีย ค่า กินยาเมาหนึ่ง เสีย
 ค่า พนัน หนึ่ง เมื่อ ต้อง เสีย ใน ๓ อย่าง นี้ อยู่เสมอ
 ก็ ต้อง เป็น คน จน อยู่เสมอ เพราะ เขา ได้ หักหมด ตัว เขา
 ไป ใน ทางชั่ว รวม พร้อม ตามแพรง นั้น จะ ร้อนใจ เพราะ
 จะไม่มีเงิน ใช้พอ

มาตรา กม

บทที่ ๕๕

อ่าน มาตรา กม เพียง ๒ — ยม — ยม

เลียม เกรียม เตรีียม

นิทาน คำ มาตรา กม เรื่อง เลียม ตก บ่อ

หนู แถง ถือ เลียม ไป แทะ ข่า ข้าง บ่อ เลียม กระทบ ไฟล์
 ลง ไป จม อยู่ ใน บ่อ หนู แถง ก็ จะ ลง ไป เอา เลียม ไม่ได้
 งุ่นง่าน ใจ เติบ มา บ้าน แถง คิดว่า “แม่ รู้ เข้า เห็น จะ ดี”
 จึง นิ่ง ความ ไร่ ใจ นั้น กรม เกรียม อยู่ เสมอ ต่อ เมื่อ ไต่
 ไป เวียน ตุ ที่ บ่อ ก็ ได้ เห็น ต้ม เลียม ไม้ อยู่ ก็ ยิ่ง สิ้น หวัง ใจ
 ว่า “แม่ มา ข้าง บ่อ แถง ลง ไป จะ เห็น กระมัง” เมื่อ กริ่ง
 ใจ ดังนี้ ยิ่ง มี ความ เหวื่อน ทวี ขึ้น ต่อ มา สอง สาม วัน
 เติบ ไป เห็น หวี ข่า ที่ เอา มา ไร่ ข้าง เรือน หวี ข่า นั้น ก็
 เติบ ใจ ถึง เรื่อง ที่ ทำ เลียม จม ลง ใน บ่อ ยิ่ง ทวี ความ

มาตรา ๓๓

ร้อนใจ แดงน่านใจ จนไม่เป็นอัน จะกิน อัน จะนอน
 ครั้น แม่ จะ หาเลี้ยง จะ ใช้น้ำ ก็ ไม่เห็น จึงถาม หนูแดง
 ว่า ใครเอาไป หนูแดง ก็ ว่า เมื่อ วานนี้ นี้ อยู่ ข้างเรือน
 แม่ ก็ ใช้น้ำ หนูแดง ไป หา หนูแดง ก็ จำใจ คั้น “แต่ ความ
 จริง นั้น รู้ อยู่ ว่า ตัว เอา ไป ทิ้ง ไว้ ใน บ่อ ” เพราะ กลัว
 แม่ จะ ตี หรือ ตี เตียน ว่า ทำ ชั่ว แด มาหา แม่ ว่า “ไม่เห็น ”
 แม่ ถาม ว่า “ใคร เอา ไป ” “ฉัน ไม่เห็น ใคร มา ” หรือ
 หนูแดง เอา ไป ไว้ ที่ ไหน ๆ , “ฉัน ไม่ได้ เอา ไป ” เมื่อ
 หนูแดง ได้ ว่า ตรง ๆ ว่า “ไม่ได้ เอา ไป ” นี่ ก็ ชื่อ
 ว่า ใช้น้ำ ไม่จริง ต่อ แม่ ของ ตัว ที่ นั้น ก็ พา กัน มา เรือน แต่
 หนูแดง ร้อนใจ อยู่ เสมอ ทั้ง กลาง วัน แด กลาง ค่ำ กลัว แม่
 จะ ไป เห็น เลี้ยง เข้า จน ค่ำ วัน หนึ่ง นอน ไม่ได้ ให้
 ยิ่ง ร้อน แดง ในใจ แต่ เรื่อง เลี้ยง นั้น มัน เตือนใจ เพราะ
 ตัว ทำ ชั่ว อั้ง มา จน ใช้น้ำ ไม่จริง ก็ เห็น ว่า ชั่ว ทั้ง สิ้น
 ทำให้ ไม่เป็น อัน กิน อัน นอน จน สบาย ยาม จวน สว่าง

มาตรา กม

จึง ได้สติ ขึ้นมา จึง ได้ตระเตรียม ตัว เข้าไป หวแม่ ว่า
 “เสียที่ หา กัน วานนี้ นั้น ฉัน ทั้ง ลงไป ใน บ่อ ฉัน จึง ได้
 อำ ความ ไว้ จน บาน นี้ เมื่อ ตะกั ยั ง ร้อน ใจ จน เหนือ ไคล
 ไหล ไป ทั้ง ตัว จึง มา ขอ ตัว กระแม่ เพื่อ แสดง ความ ชัก ที่
 ได้ อำ พวง นั้น อย่า ให้ เสีย ใจ ต่อ ไป ” แม่ ว่า “เท่า นี้ แด
 หรือ แม่ จะ ว่า อะไร ”

บทที่ ๕๖

อ่าน มาตรา กม เพียง — อม — อม
 กระเพอม งเหลอม เลื่อม

นิทาน คำ มาตรา กม เรื่อง งู เหลื่อม

คน หนึ่ง เปน คน ช้าง งู ถ้า เติ น ไป ที่ แห่ง ไต เห็น งู เข้า
 ก็ ตี แด ฆ่า เสีย, งู ที่ ฆ่า นั้น ก็ เปน เขื่อ แก่ ผุง แร้ง กา
 ตัว เอง ก็ ไม่ ได้ กิน. วัน หนึ่ง ไป ใน ป่า เห็น ไข่ งู เหลื่อม
 อยู่ ใน รู ก็ เอา มา ใส่ ใน กระทะ น้ำ ร้อน, แม่ งู ดู ไข่ ไม่

มาตรา กม

เห็น ก็ ตาม ตม กถึน มา จน ถึง กะทะ น้ำร้อน, งู รู้ว่า ไข่
 อยู่ ใน กะทะ ก็ ก้ม หัว ลง ไป จะ ดึง เอา ไข่ ขึ้น มา; กำลัง
 น้ำร้อน พุ่ง กะพือม ผ่าน เต็ม กะทะ, พอ หัว จุ่ม ลง ไป
 ก็ จม อยู่ ใน กะทะ น้ำร้อน นั้น. วันหนึ่ง คนนั้น ถือ แหวน
 ไป ที่ บ่อน้ำ, เห็น งู เหลือม เล่น น้ำ อยู่ ใน บ่อ, ก็ พุ่ง แหวน
 ลง ไป แทะ เข้า กลาง ตัว งู ๆ ก็ จม น้ำ ดำ เข้า ู. ผู้ นั้น
 จะ รึง แหวน มา ไม่ได้ เพราะ งู แรง กว่า, พอ เวลา จวน
 เย็น ก็ มา บ้าน. กลาง คืน งู นั้น มี ใจ เคื่อง ตาม มา ถึง เรือน
 แต่มัน ปีน ขึ้น เสา เรือน ไม่ได้; เพราะ แหวน คา ตัว มัน
 อยู่, เลียง ปีน ตัง ผลุง ๆ ก็ ลง มา ดู เพราะ เข้าใจ ว่า คน
 เข้า บ้าน, ครั้น เติง ไป ข้าง เสา งู เหลือม ก็ ฆ่า ผู้ นั้น เสีย
 ัน และ ความ เลื่อม ของ งู แด คน.

อ่าน มาตรา กม เพียง ๕ — ๖ — ๖
เริ่ม เต็ม เต็ม เพิ่ม

นิทานคำ มาตรา กม เรื่อง ครู สอนนา

หนูกลืน ถาม ครู ว่า “ ตุ่ม ไห โอ ซาม เหล้า นี้ แต่ เต็ม ใคร
เริ่ม ทำ ขึ้น ก่อน ” คน ผู้ ช่าง รึ นั้น เรียน รู้ มา แต่ ผู้ ไດ?
ผู้ ที่ สอน เขา ต่อ ๆ มา นั้น เรียน มา แต่ ไหน? ใคร เปน ครู
คน เต็ม ๆ นั้น รู้ เอง ไດ หรือ? ความ รู้ จึง เพิ่ม เต็ม กัน
ต่อ มา. ครู ไต ฟัง หนู กลืน ถาม ตั้ง นั้น ชม หนู กลืน ว่า
“ ชั่ง มี ความ ตำ วิ ตริ ตรอง ของ ต่าง ๆ ต่อ ไป ช้าง หน้า
จะ เปน ผู้ รู้ ไต คน หนึ่ง ” ครู จึง ว่า ของ ทั้ง ปวง เปน
ของ มี ตัวอย่าง อยู่ ทั้ง สิ้น, ข้อ ที่ เฒ่า เรียน ตำ วา วิชา ต่าง ๆ
นั้น เปน ตอน เบื่อง หลัง ทั้ง สิ้น, ผู้ ตริ ตรอง ทำ ตัวอย่าง
ไว้ ตอน เบื่อง คั้น และ เปน คน ช่าง รู้ ช่าง เข้าใจ. แต่ ถึง
ผู้ ช่าง รึ นั้น ก็ รู้ เอง ไม่ ไต ต้อง มี ตัวอย่าง เปน ครู, เมื่อ

มาตรา กม

เขา เห็น ตัวอย่าง เข้าเขา เข้าใจเปลี่ยนแปลง, เหมือนอย่าง
เต็ม ริ จะ ทำตุ่ม แล ไห ก็ ต้อง รู้ว่า, น้ำ นั้น มัน เป็น ของ
ซึม ไหล ได้, จะ สาน กระบุง หรือ ทำ ถัง ไล่เหมือน เข้าสาร
ไม่ได้, ต้อง ไล่ ตัวอย่าง มา แตะ บ่อ หรือ หลุม; หรือ เห็น
กระพ้อ ไม้ ที่ ชิง น้ำ ไร่ ไถ่นั้น มา เป็น คร. เช่น คน จะ
เริ่ม ริ จะ ทำ เรือ ก็ ต้อง เห็น ไม้ ไม้แห้ง, ที่ หล่น ล่อง ลง มา
ตาม กระแส น้ำ นั้น ก่อน เป็น แท้, คน ที่ ทำ เรือ นก็ ต้อง
เห็น ถ้า เห็น โปรง หรือ รังนก รังหนู เป็นต้น.

บทที่ ๕๘

อ่าน มาตรา เกย เพียง — ย — าย

กะ ต่าย ตาย หลาย

นิทาน คำ มาตรา เกย เรื่อง กะ ต่าย ตื่น ตูม

กะ ต่าย บ้า สองตัว นอน อยู่ ใต้ พุ่ม ไม้ ใกล้ ต้น มะตูม, แต่
เวลา นั้น เป็น ครั้ง ฝน ฟ้า เสียงลม ดังดังดัง อยู่. กะ ต่าย พัง

มาตรา เกย

เสียง ถม ภู่ ๆ. ตั้งตั้ง ก็ให้ มี ความ กริ่งใจ ว่า; ถ้า
แผ่นดิน จะ ถล่ม ลง เรา ก็ คง จะตาย เป็นแท้. ทันใด นั้น
มะตูม ก็ หล่นลง ลงมา ตังตูม เคียง หัว กะต่าย ๆ ก็ ผลุนผลา
ว้าง โทง ๆ ไม่ ได้ แตะ หน้าหลัง. ที่นั่น เสือ กวาง กา ไก่
ในป่า ต่าง ก็ ถามว่า ว้าง ไปไหน? กะต่าย บอกว่า แผ่นดิน
ถล่ม จง พวกกัน หนี ไป ให้ ไกล. ฝูง นก ทั้งปวง นั้น ก็
พากัน ว้าง ตาม กะต่าย ไป เป็น หายวัน, กะต่าย ว้าง นำ
หน้า ไป อ่อนใจ ก็ ลงนอน ก็นั่ง อยู่ ใต้ ต้นไม้. มี ถึง ตัว
หนึ่ง มา ถามว่า เองเป็นไร จึงมานอน อยู่ที่นี่, กะต่าย
เล่า เรื่อง ให้ ถึง ฟัง ว่า แผ่นดิน ถล่ม. ถึง ให้ กะต่าย พา
มา ดู ที่ ดิน ถล่ม, กะต่าย ไม่ เต็มใจ พา ถึง มา. ครั้น พา
มาถึง ที่นอน กะต่าย, ถึง ก็ เข้า ไป ดู ไม่ เห็น สิ่งใด. เห็น
แต่ มะตูม หล่น ก็นั่ง อยู่, จึง รู้ว่า กะต่าย นี้ ตื่น มะตูม นี้เอง
พา เพื่อน ฝูง ว้าง ตื่น ไป ทั้ง ป่า.

มาตรา เกย

บทที่ ๕๙

อ่าน มาตรา เกย เพียง — ุ ย — ุ ย
 ฏา จั ุ ย ุ ฏะ กุ ย ดิ น ุ พ ลั ุ ย

นิทาน คำ มาตรา เกย เรื่อง เสือ ตกถ้ำ

ฏา จั ุ ย เป็นคน เมือง กุ ย แก่ช้วน ท้อง พ ลั ุ ย, วันหนึ่ง ไป
 ใน บ้า หา หวาย ตะค้า มา ขาย. แก่ พากัน ไป หลาย คน.
 ครั้น ไปถึง ที่ ชุมชุม ต่างคน ก็ พากัน เข้าป่า ไป. ฏา จั ุ ย
 เข้า ชุมชุม อยู่ แก่ ถัด เสือ จะมา, แก่ ก็ ขึ้นไป อยู่บนต้นไม้.
 ครู่ หนึ่ง เสือ ก็ มา เห็น ค่าย ชุมชุม นั้น มี รัง สูง, จึง ทอง
 โผน ลงไป ตู ประ ทุง เข้าสาน, เสือ ก็ คว่า ทุง เข้า ขึ้น หง
 แผ่น ข้าม รัง มา. เมื่อ ทองดู เห็น ว่า ข้าม เข้า ไปได้ ก็ ทั้ง
 ทุง เข้า ไว้เดิน เข้าป่า ไป. พอ เพื่อนกัน ชน หวาย มา,
 ฏา จั ุ ย ก็ ได้ ให้ ฟัง, คน เหล่านั้น ก็ คิด หวาย ขึ้น วง บน
 กะทู้ รัง ไขว่ กัน เป็น ตาข่าย. เวลา กลางคืน ก็ พากัน เข้า

มาตรา เกย

นอน อยู่ใน ชุมชุม นั้น. เสือ ก็ จะ มา กินคน จึง ตะกุกตื่น
 เผลอ โผล่ ขึ้นไป จะ ชำมรั้ว, ขา เสือ ก็ เข้าไป ครอบ อยู่ ใน
 ทาข่าย นั้น. เสือ มา ก็ ตัว ก็ ต้อง ครอบ คล้อง อยู่ ใน ทา
 ข่าย ทั้ง สิ้น. ครั้น เวลา เข้า ๆ คน เหล่า นั้น ตื่น นอน ได้
 เห็น เสือ ก็ เลี้ยม ไม้ แหยม ๆ แทะ เสือ, เอื้อ เอ้า หนั่ง ไว้
 ได้ หลาย ผืน.

บทที่ ๖๐

อ่าน มาตรา เกย เพียง โ—ย โ—ย
 ปลา โขม ง โกรบ ขะ โมบ โบบ

นิทาน มาตรา เกย เรื่อง ทำโป๊ะ

เรา ได้ ใช้ ทัพ แกลง กิน อยู่ เมือง ๆ นั้น, คือ ปลา ทู ปลา โขม
 โกรบ ซึ่งมี อยู่ใน เทล สยาม นี้. คน ประมง ได้ ทำ อวน
 แด โป๊ะ ใน แหวง เทล บ้าน แหยม นั้น มี ดิน กว่า ที่อื่น; แด
 ปลา ที่ หามา ได้ นั้น มัน เปน ปลา เปน ๆ. ครั้น ตาย เรา

มาตรา เกย

จะเอาไว้ กิน นาน ๆ. ก็ต้อง แะเกลือไว้ ให้เนื้อ ปลาเค็ม,
 แด ใส่ผง ผึ่ง แสง ทวัน ไว้จน แห้ง; จึง เอาไว้ ได้นาน,
 ทั้ง ปี ได้ หาย พัน กระบุง. เปน สิ้นค้า ได้ อย่างหนึ่ง ของ
 กวง สยาม แด เปน สิ้นค้า ไม่ สู้อ่าง นึก พอ แก่ คนจน ๆ
 จะซื้อ กิน ได้ ตามใจ ของตน. แต่ บางที มี ชะ โมย พายเรือ
 เข้าไป ไกล, เจ้าของ เห็น ก็ เอาหอย โยชะ โมย ก็ หนีไป.

บทที่ ๑๑

อ่าน มาตรา เกย เพียง — อีย — อย

ไก่อ้อย ปล่อย น้อย

พิพากษา มาตรา เกย เรื่อง ไก่อ้อย

เมื่อ เรา แด ดู ฝูง ไก่อ้อย นั้น ล้วน แต่ เตี้ย ๆ, เพราะ เขา
 มัน สั้น. ไก่อ้อย ไก่อ้อย เพราะ คน เขา เลี้ยง ไว้ แต่ เดิม
 มา, เขา ชัง ไว้ แด ไม่ได้ ปล่อย ให้ ไป ไกล มัน จึง เชื่อง คน

มาตรา เกย

ท้อ คนแล เจ้าของ. แต่ถ้าเจ้าของปล่อยเสีย ไม่ดูแล, หา
 เขื่อ ให้กิน, น้ำที่ไก่เหล่านี้ จะตาย; เพราะหา เข้ากิน
 ไม่ได้. แต่ความ ที่เห็น มัน ก็ หาเลี้ยง ท้อง ของมัน
 เอง ได้; คือว่า มัน หมั่น ค่อย เชื้อ หากิน ตาม พื้นดิน นั้น
 เอง. เขื่อ ที่ มัน หากิน นั้น หาได้ ตาม กำจัด กำแซง แลสัตว์
 ของ มัน. แม้ ไก่ตัวหนึ่ง ก็ ยัง หา เขื่อ เลี้ยง ไก่ น้อย ๆ
 ได้ หาย ๆ ตัว, ไก่ น้อย จ้อย นั้น ถ้า ใหญ่ ขึ้น มา พอ มี
 กำจัด แขงแรง ก็ หา เลี้ยง ตัวเอง ได้ เหมือนกัน. เพราะ ว่า
 แม่ มัน ได้ สอน ให้ เข้าใจ หา กิน ไว้ มา แต่ น้อย ๆ นั้น

บทที่ ๖๒

อ่าน มาตรา เกย เพียง — วบ — วบ

กะบวบ ด้วย

นิทาน คำ มาตรา เกย เรื่อง ตัก น้ำ

เมื่อ เรา แลดู ของ ใส น้ำ ทั้ง ๖ สิ่ง นั้น ก็ น่า นงน, จึง จะ

มาตราเกย

มีคำชี้แจง ให้เข้าใจดังนี้ (๑) ถ้าที่เรือนเรามีตุ่มน้ำ
 ใบใหญ่สูง, เราจะต้อง ใช้กะบวย จ้วงน้ำ ขึ้น มา.
 (๒) ชัน นี้นี้ ก็ ใช้ ใส่ น้ำ อยู่แต่ ใน เรือน, ถ้า ชัน จ้วง
 น้ำ ไม่ถึง ก็ ต้อง ใช้ กะบวย. (๓) ที่นี้ เรา ไป ถึง บ่อ
 น้ำ ทำอย่างไร เรา จึง จะ ได้ น้ำ กิน, ต้อง ใช้ โพง ๆ น้ำ
 ขึ้น มา เพราะ คัน มัน มี. (๔) ถ้า หา คัน จะ ทำ โพง
 ไม่ได้ ก็ ต้อง ใช้ แกรง, แกรง นั้น มี สาย ถือ หย่อน ลง ไป
 ใน บ่อ ได้. (๕) ถ้า เรา จะ เอา น้ำ มา บ้าน ก็ ต้อง ใช้
 ครุ แล ถึง; แต่ ครุ นั้น เขา ทำ ด้วย ไม้ ฝัด สาน ทา ชัน น้ำ มัน
 ยาง ไม่ ลู้ จะ ทน. (๖) ถึง นั้น เขา ทำ ด้วย แผ่น
 กะตาน แต่ เปน ของ ราคา แพง.

มาตราเกย

บทที่ ๒๓๘

อ่าน มาตราเกยเพียง ๔ — อ ย ๔ — อ ย
 เลื่อย เหนื่อย เมื่อย

นิทานคำ มาตราเกย เรื่อง เครื่องมือ

มือเราทั้งสอง นี้ มีแต่ เนื้อ อ่อน ๆ ? เรา จะใช้ฝ่าเจาะ
 เคาะ ต่อย ของแข็ง ๆ ก็ ไม่ได้. จึง ต้อง มี เครื่องมือ ใช้
 ดังนี้ ; คือ ขวาน แด พรวั ตี ใช้ฝ่า ฟัน ถาง ไม้ เลื่อย
 ไม้แหลม แฉ่า ไม้หนา เปน เหลี่ยม ๆ, จะ ฉ่า ให้ บาง เปน
 กระดาน ไม่ได้ ต้อง ใช้ เลื่อย ; เลื่อย ก็ มี หลาย อย่าง. คือ
 เลื่อย ใหญ่ แด เลื่อย มือ ๆ เปน เครื่องมือ ที่ ใช้ ง่าย ๆ, คือ
 เลื่อย ไม้ ตีน ๆ เลื่อย กดอน ระแนง มุง หลังคา เรือน. ด้วย
 ว่า ไม้ กดอน ระแนง นั้น ; ถ้า จะ ฉ่า ด้วย พรวั หรือ ขวาน
 ก็ จะ ได้ โดย ช้า, จึง ต้อง ใช้ เลื่อย ๆ มัน มี ฟัน เปน
 ชี่ ๆ มัน ครัว ไป มา ไม้ ก็ ร้อย รวด ไป ที่ ตะน้อย ๆ ; ที่

มาตรา เกย

กว่าใช้ พร้าได้ แลขวาน. ถึง จะเหนื่อย หรือเมื่อย ถ้า อย่างไร
ก็ต้องทำ, เพราะเครื่องมือเหล่านี้แข็ง ดี กว่า มือคน.

บทที่ ๖๔

อ่านมาตราเกยเพียง ๒ — ๒ ย — ๒

เคย เลย เคย

นิทาน คำมาตราเกย เรื่อง ช้อน กุ้ง

กุ้ง เคยนี้ ตัว เปน ฝอย ๆ อยู่ใน น้ำเค็ม, (เทต) คน
ประมง หา สฉิง แล แห ไป ช้อน มา ทำ กะบี; ที่ ไร่ กะบี
นั้น มี น้ำเค็ม ไหล แฉะ ๆ อยู่เสมอ. เขา จึง หา ไห หรือ
อ่าง มา รองไว้ ได้นำ มา ใช้ เจอ แกงต้ม ต่าง ๆ, คือ น้ำเคย
น้ำเคย เช่นนั้น เขา ทำ ด้วย กุ้งฝอย; แต่ คำว่า น้ำปลา ที่ ใช้
ต้มแกง อยู่ นั้น เขา ทำ ด้วย ปลาทุ, จึง มี ชื่อ สอง อย่าง คือ
น้ำเคย อย่างหนึ่ง น้ำปลา อย่างหนึ่ง. บางที เขา ทำ ด้วย

มาตรา เกยวอ

ปูเตสม ก็มี. คือ น้ำปูเค็ม นั้น แต่ ยัง ไม่มี ชื่อ ว่า น้ำปู;
เพราะ ชื่อ น้ำปูตา นั้น มี คน เข้าใจ ทักกัน. ชื่อ น้ำปู นั้น ก็
เลย ๆ มา ไม่มี ใคร รู้ ตูเคย ๆ กันไป.

บทที่ ๖๕

อ่าน มาตรา เกยวอ เพียง —าว —าว

ลาว กาว ชาว

นิทาน คำ มาตราเกยวอ เรื่อง หัวเมืองลาว
ที่เมืองเหนือ นั้น ชาวเมืองเป็นคน ลาว, คือ ลาวเฉียง,
ลาวกา; แต่ชาวเมืองเรา รู้ทั่วกัน นั้น เป็น ชื่อ ลาวพวน,
ลาวพุงขาว, ลาว พงดำ, ลาว ทรงดำต่าง ๆ กัน. เมือง
เหนือ นั้น คือ ไฟว์ฟ้า ข้ามแผ่นดิน, บางเมืองเป็นเมืองอยู่ใน
บารุงของ กรุง สยาม (เมืองขึ้น). แต่ว่า เมืองเชียงใหม่,
เชียงรุ่ง, เชียงราย, เชียงแสน, เชียงตุง, ก็เคยเป็น ลาว
บ้าน พี่เมืองน้องแห่งกัน แลกัน ลาวเหล่านี้ อยู่ใน ลาว

มาตรา เกวอ

ฝ่ายเฉียงเหนือ. ยังถาวฝ่ายเหนือเท่านั้น, คือเมืองหลวง
พระบาง, เวียงจันทน์, เมืองพนม, เมือง ล้านช้าง, ครึ่งพระเจ้า
ร่วมชาวนั้น. เรา จะ ขึ้น ไป ชม หวังเมืองเหล่านั้น; นำฝน
ก็ กัด แต่ ไข้ป่า. จึง ต้อง ไป ได้ แต่ น้ำแล้ง, แต่ จะ
เดินเรือ ไป จนถึง เมือง เหล่านั้น ได้ แต่ บางเมือง เท่านั้น.

บทที่ ๖๒

อ่าน มาตราเกวอเพียง — ว — ว
จ ว น ว ท ว ห ว

นิทานคำมาตราเกวอ เรื่อง คน หั้น หมา

ต่างว่า ใน ป่าจิ้ง ใหญ่แห่งหนึ่ง; ถ้า คน เดิน หลง หนทาง
เข้าไป, ก็ หน้าที่ จะตาย โดย แท้. เพราะว่า ป่า นั้น เป็น
พง ตงหนา, มี แต่ ต้นจิ้ง ขึ้น อยู่ สล้าง เปนตง เปนทิว ไป,
ไม่มี ต้นไม้ อื่น ปนเลย. ใน ป่าจิ้ง นั้น มี แต่ เสือ ข้างหมา
ป่า หมาใน ล้วน แต่ ตู ๆ ร้าย ๆ ทั้งสิ้น. ถ้า คน หลง

มาตรา เกยวอ

เข้าไป ในบ้านนั้น จะ ก็ต้อง วิ่งหนีขึ้น ต้นจ้าว. ตาม ต้นจ้าว
นั้น มีแต่ หนามแหลม ๆ, ต้อง ปีน ป่าย หนามจ้าว หนี
ขึ้นไป บน กิ่งสูง. ครั้น ขึ้นไป ก็ โดน หนามจ้าว แทะเนื้อ
แต่นิ้วมือ หตุ. เปน แผล ๆ นาน เข้าก็ ทน ไม่ไหว, มือ
ตื้น ตื้น ก็ กัดถึง ลงมา ข้าง ต่าง. หมาใน หมาป่า ก็ เข้าไล่
คว่ำ ยื้อกัน. ครั้น คนนั้น หนี ได้ ก็ วิ่ง ขึ้น ต้นจ้าว ขึ้น.
นาน ๆ ก็ อ่อน หิว เข้า ก็ กัดถึง ลงมา แล เวียน ขึ้น เวียน ลง อยู่
อย่างนี้. กว่า จะ สิ้น ใจ เพราะ ว่า จะ หนี ไป ไหน ก็ ไม่พ้น.

บทที่ ๒๗

อ่าน มาตรา เกยวอ เพียง ๕-๖-๖-๖-๖-๖
เลว เร็ว เค้าแมว แล้ว แรว

นิทาน คำ มาตรา เกยวอ เรื่อง นก เค้าแมว

เค้าแมว ทั่วหนึ่ง มา หากิน เวลา นั้น ยัง ไม่ มี แมลง บิน
มา ก็ ยัง คอย อยู่ที่ กิ่ง พุ่มไม้ เตี้ย ๆ ยังมี สองคน ถือ

มาตรา เกยวอ

เร็ว เดินมา เห็น เค้าแม่ว ก็ ดีใจ จะ คล้อง, จึง แบ่ง กัน เข้า
 ข้าง หน้า คนหนึ่ง เห็นว่า ทำท่าทาง ล้อเลียน ให้ เค้าแม่ว ดู
 อยู่ ห่าง ๆ, จน เพธิน. คนหนึ่ง ก็ ค่อย ๆ ย่อง เข้า ข้าง
 หลัง โดย เร็ว. คราว ๆ เค้าแม่ว เข้า ใจ ได้ แล้ว, ก็
 พา กัน เดิน ต่อ ไป. (ใน เรื่อง นี้ เค้าแม่ว หน้า ที่ จะ เสีย
 ใจ อยู่; เพราะ ตัว เหลว หลอ มา หลง ดู เพธิน ไป, จน
 เขา คราว ๆ เขา ตัว ไป.)

บทที่ ๒๘

อ่าน มาตรา เกยวอ เพียง — ยว เ ยว
 เบี้ยว เดียว เหนียว

นิทาน คำ มาตรา เกยวอ เรื่อง เบี้ยว

ตัว เบี้ยว นั้น อยู่ รู ดิน เหนียว ชาย เทต ตัว คล้าย ปู แสม; แต่
 ย่อม กว่า ปู. บางตัว ก้าม ใหญ่ กว่า ตัว ของ มัน. เรา ครอบ

มาตรา กก

ดู ก็ น่ากลัว มัน จะ ทรงก้าม ไม่ ไหว, แต่ ไม่ เช่น นั้นเลย.
มัน ใช้น้ำ ก้าม หาเหยื่อ กิน คล่อง แคล่ว อย่าง ดีทีเดียว. เวลา
ที่ คอย แลดู อยู่ ก็ ไม่ ไร จะ ได้ เห็น มัน ใช้น้ำ ก้าม ใหญ่, แต่
ที่ จริง มัน ใช้น้ำ เสมอ. คือ เมื่อ มัน เดิน ไป ใน เถน นั้น ก้าม
ใหญ่ ก็ เชื้อ ๆ คู้ ไป พลง. ก้าม น้อย ก็ ส่งเหยื่อ ที่
ก้าม ใหญ่ นั้น, ใส่ เข้า ที่ ฟัน มัน ๆ ทำท่าทาง น่าดู เต็มที่.
บาง ที่ มัน ทำ ท่า เหมือน กระต๊อง ข้อมเข้า ที่ ทำ เช่นนี้, คือ
เอา ก้าม เจาะ ตรง ลง ไป หาเหยื่อ ใน ใต้ ดิน กิน.

บทที่ ๒๙

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — าก

ลัก หมาย มาก ลาก นัก

นิทานคำ มาตรา กก เรื่อง หมาย

คน ชาวสยาม เรายี้ พอใจ กินหมาย กัน; แต่ หมายนั้น ไม่
ใช้ เปน เหมือน เข้า หรือ ขนบ. คือ ว่า จะกิน ได้ มาก ลัก

มาตรา กก

เท่าใด ๆ ให้ อิ่ม แก่ หิว แทนเข้า ก็ ไม่ได้. แต่ความ ยินดี
 กินหมาก นั้น, ทั้งผู้ตก มากก็ มี มาก ด้วยกัน, ทั้ง บ้าน
 ทั้งเมือง. จนเป็น สินค้าอย่างดี ของชาวเมือง ถึงแก่ทำไว้
 ใหญ่โต นัก เป็นรื่องเป็นคุ คือที่ รู้ทั่วกัน ว่า สดวก หมาก
 นั้น ๆ. คำขาย กัน มี ราคา อย่าง แพง ถึง ห้า ใบ เพียง ก็มี
 หมากส่ง นั้น ราคา เบา ลงมา หน่อย, หมากแห้ง นั้น ราคา
 ก็ ถอย ลงมา เหมือนกัน. คน เสียเงิน ค่า ซื้อ หมาก กิน
 กะ ถ้วน อยู่ ใน วันละไฟ, ปี ๑ เงิน $\frac{๒}{๑}$ แต่ ว่า
 คน ที่เขา ไม่ กินเขา ก็ ไม่เสียเงิน. เพราะ ว่า หมาก ไม่
 เป็น ของจำเป็นเหมือนเข้า แถ ขนมน, แต่ คน ที่ กิน รุ ก็
 มาก ขึ้น ไป กว่า นั้น.

มาตรา กก

บทที่ ๗๐

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — ก
 พรึก ชีก หลีก

 นิทาน คำมาตรา กก เรื่อง ไร่พรึก

ถ้า ท่านเข้าไป ในสวน พรึก ก็ จะได้เห็น ของ ต่าง ๆ. ใน ไร่
 พรึก นั้น มีผักหญ้าหลายอย่าง, ถั่ว เป็น ของกิน ต้ม แกง
 แดเข้ายา ต่าง ๆ จน จะหลีก ไม่ไหว. คือ พรึกใหญ่, พรึก
 ชีฟ้า, พรึกชีหนู, พรึกหาง, พรึกต้ม, พรึกไทย, พรึกเหลือง,
 พรึกเตี้ยไก่, พรึกขาว, พรึกเขียว, พรึกแดง, พรึกม่วง,
 แด มะเขือ, ชิง, ช่า, กะทือ, โปต, กะชาย, ตะไคร้, ขมิ้น,
 หวาน, กะเพรา, แมงลัก, ผักกะโหลม, โหระพา, ต่าง ๆ.
 ถั่ว เป็น ของ น้ำต น้ำชม ทั้งสิ้น, เขา พรุนดิน เป็น ทั้ง
 ร่องท้องคุ. แด ทาง น้ำไหล ผักหญ้าเหล่านั้น ขึ้น ใบ ชุ่ม
 ขึ้น งามดี. ถ้า ท่าน จะ ทำ สวน ผัก หญ้า นี้ ไร่ ที่ ชีก ฟาก
 ข้างหลัง ใน บ้าน เรือน ท่าน, ก็ จะเป็นที่เพ็ดใจ มาก.

๙๓

มาตรา กก

บทที่ ๗๑

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — ก

ปัก ลึก หมัก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง ปลาปัก

ปลาปักมีในแขวงเมืองหลวงพบาง, คนลาวแลเข้า
เจืองเที่ยวหา มาขาย. ปลา นั้น โต ใหญ่เท่าควายเถถึง.
ปักลึก ในหนองหนึ่งมีมากหลายตัว. ตั้ง ๑๐๐ ตั้ง ๑๐๐๐
ตัวขึ้นไป. มีอยู่ที่แม่น้ำโขงที่แก่งอ่างหินเหนือเมือง
พวนขึ้นไป โดยชุมมาก. ถ้าหา มา ได้แล้ว ต้อง ทำผ่า
แต่ เนื้อ นั้น ช่วย กัน หลายคน, เนื้อ ปลานั้น เป้นมัน เปลว
เหมือนเนื้อหมู. ตัวหนึ่งมีน้ำมันที่ หลอม ได้ อยู่ ใน ๕
ไห ๖ ไห, น้ำมัน นั้น ใช้ตาม ตะเกียงแทน น้ำมัน มะพร้าว
ก็ได้. คนลาว ใช้เนื้อ ปลา นี้ ทำ ปลาเจ่า กินได้, ชื่อขาย

มาตรา กก

เป็นสินค้าอย่างหนึ่ง ใน เมือง ดาว. แต่เด็ก ๆ ช่าง มัก
จะเข้าใจว่าปลาบึกเป็น ปลาหมึก. ไม่ใช่ปลาหมึก นั้น อยู่
ทะเลลึกต่าง หาก.

บท ที่ ๗๒

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — บ

ปลาตุก ตุก ลุก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง ปลาตุก

ปลาตุก นั้นเรา ยัง ไม่ รู้ว่า มา แต่ แห่ง ไต, เพราะ ว่า เวลา
นำฝน นั้น. ใน ที่ ตาม หุ้ง ไร่ หุ่นา ซึ่ง แต่ ก่อน แห่ง ผาก
ไม่มี น้ำ, แด ทางคลอง ลำน้ำ ต่อกัน เลย. ถ้า ฝนลง
น้ำ ชัง อยู่ ก็ มี ปลาตุก หหลาย ๆ ตัว. เมื่อ ไตร่ตรอง ดู ก็
ต้อง เข้าใจ เขา ว่า มา แต่ ฝน; เพราะ ว่า มี ฝน มา จึง มี
ปลาตุก ได้ ก่อน ปลา อื่น ๆ. แต่ ที่ จริง ถึง ปลา อย่าง อื่น
ก็ มา แต่ ฝน เหมือน กัน แต่ มา น้อย, ปลาตุก นี้ มี สอง อย่าง

มาตรา กก

คือ ปลาทุกทะเล อีก อย่าง ๑ ตัวยาว กว่า ปลาทุกที่เรา กิน
กัน ทุกวัน ๆ. ลูกปลาทั้งหลายเราเข้าใจว่า มาแต่ไหน
เล่า, คือ มาแต่ ไข่ปลา ถ้า นำ ปลา ไข่ เรา พากัน เว้น
ไม่ ฆ่า ปลา ๆ ก็ จะ ไข่ ได้ ลูก ปลา ๆ ใหญ่ เรา จะ ได้ ปลา
ค้าขาย กัน มาก ๆ.

บทที่ ๗๓

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — ก
เหล็ก ได้ ก เล็ก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง เหล็ก

ของ ที่ แขง แด เห็น ยว ด้วย นั้น, คือ เหล็ก ๆ นั้น ทำ ส่ว
ขวาน เครื่องมือ เลื่อย ต่าง ๆ. เมื่อ กล่าว คำ ว่า เครื่อง
มือ เรา ต้อง เข้าใจ ว่า, เครื่องมือ เขา ทำ ด้วย เหล็ก แท้
เหล็ก นั้น, เมื่อ เติม เปน แร่ อยู่ ตาม ใต้ ดิน แล ภูเขา คน
เรา เขา มา ถุด หุด ม ถะ ดาย ไหล. ครั้น แห่ง ก็ กลาย เปน

มาตรา กก

ก้อน เหล็ก, จึงเอาตัวเหล็ก นั้น ใส่เตาเผาให้อ่อน.
แล้ว ต้ ให้อาว ทำเป็นเครื่องมือ ไซ้. เด็กเล็ก ๆ ไม่รู้จัก
เหล็ก ต้องถาม ผู้ใหญ่จึง จะรู้; แต่ ไป ดู โรงทำเหล็ก
สนุก มาก ตี.

บทที่ ๗๔

อ่าน มาตรา กก เพียง แ— ก แ— ก
แรกนา แตก แปลก

นิทาน คำมาตรา กก เรื่อง แรกนา

นักเรียนทั้งหลาย นี้, น้อยคน นึก ที่ จะได้ ไป ดู เวลา
แรกนา ๆ หลวง นั้นเป็น คราว สนุกมาก. มีชาวบ้าน แตก
ตื่น กัน ไป ดู, เป็น งาน ใหญ่ประจำปี อย่างหนึ่ง; คือ
เมื่อ ถึง คราว นำฝน ฤดู นั้น. มีพระยา คนหนึ่ง ว่าที่
กระทรวง (กรมนา) ไป ไถนา. เวลา ไถ นั้น มีผู้หญิง

มาตรา กก

เถ้าแก่ ใน รังหลวง นำ กระบุง เข้า ไป, แด คอย ช่วย กัน
ไปรย เข้า นั้น, แด พระยา ที่ ถือ ทางยาม นั้น ก็ ช่วยหว่าน
เหมือนกัน. พระยา นั้น แต่งตัว สวดย สวม เสื้อครุย, คัน
ไถ ก็ งาม ทาทอง. ตัว โศเดชา ก็ แต่ง คลุมผ้า
ขาว ทอง; เถ้าแก่ นั้น ก็ ฝูง ผัว แต่งตัว อย่างดี. เวล
พระยา เติบ กระบวน มา จะไถ, หรือ เวล ำ กระบวน ไถนา
นั้น เป็น ที่ น่าดู ยิ่งนัก, แปลก กัน กว่า กระบวน แห่ง อย่างอื่น

บทที่ ๗๕

อ่าน มาตรา กก เพียง —ก โ—ก
กรก ตก โขลก หก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง กติงครก ขึ้นเขา

คำว่า กติงครก ขึ้นเขา นี้, เป็น คำ กล่าวเปรย คน ที่มี
ความหมั่น มาก; คือ น่าที่ของคน หมั่นนั้น เป็นคน ไตร่ตรอง
มาก, ด้วย มี นิทาน เล่า ว่า คน ผู้หนึ่ง ครู จะ ปริญญา อย่าง

มาตรา กก

ที่ให้กิน แก้ว ไซ้ต่าง ๆ. แต่ยานี้ ต้องปรงโชลกบนเขา;
 เพราะ กลัวคนอื่น จะเห็นเข้า. ครั้น ครู ให้หาครก มา
 สัก ใบ หนึ่ง เขา ก็ ไป หา ได้แล้ว; แต่ครกนี้ ใหญ่
 หนัก เหลือ กำลัง คนเดียว จะ ยก ขึ้น ไม่ได้. จึงยื่น ไตร
 ทรงดู ว่า ครกนี้ ทำ ไฉน จะยก ขึ้นไป บนเขา ได้, ครั้น
 เอามือ ผลัก ๆ ดู ครก นี้ ก็ เขยื้อน ไหว. ทันใด นั้น ก็
 ได้ สำนึก ขึ้น มา, ผลัก ครก ให้ หมุน กถึง ไป ได้ จน
 ถึง ต้นเขา, แล้ว กถึง ต่อ ขึ้นไป บนเขา. แต่ มือ ต้น
 ง. นั้น อ่อน เพลีย เต็มที; ครั้น กถึง ขึ้นไป ได้ สูง ครก
 โดน ปุ่ม หิน เข้า คนนั้น ก็ เสียท่า, ครก ก็ กถึง หก ลง มา
 ถึง ต้นเขา อย่าง เต็ม อีก. คนนั้น ก็ ต้อง กถึง ขึ้นไป ใหม่;
 แต่ เวียน กถึง ขึ้น แดกตก ลง อย่างนี้, หลายครั้ง หลายคราว,
 เป็น ความ ลำบาก มาก แท้. แคว ความ มั่น มาก จึง
 กถึง ขึ้นไป ถึง ที่ ครู อยู่ บนเขา จน ได้ โชลก ยา ตำนานนี้.

มาตรา กก

บทที่ ๗๖

อ่าน มาตรา กก เพียง — อก — อก
 จังจอก ดอก บอก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง หมาใน

หมาจิ้งจอก เวลา กลางคืน วนหนึ่ง เตือนหางาย, เดิน มา
 จะ หา เนื้อ กิน, ได้ แล เห็น ดอก ทองกวาว แดง ๆ อยู่ บน
 ต้น ก็ เข้าใจ ว่า ชื่น เนื้อ. จึง ยืน แหงน ดู อยู่ ได้ สัก ครู่ หนึ่ง
 ก็มี หมาจิ้งจอก มา อีก; ทั้ง แต่ หมาจิ้งจอก ตัว แรก
 มา ยืน อยู่ นั้น, ก็ นำ ให้ หมาจิ้งจอก อื่น ๆ ทั้ง ตัว ผู้ ตัว
 เมีย ลูก เล็ก ลูก ใหญ่ มา มาก พากัน แหงน ดู ดอก ทองกวาว
 นั้น หตาย ฝูง น้ก. ต่าง มา ยืน แหงน ดู อยู่ อย่าง นั้น, แย่ง
 ชิง กัน จะ ปีน ขึ้น ต้น ทองกวาว, แล ขยำ เหา กัน ต่าง ๆ
 อยู่ จน สว่าง ก็ แล ไม่ เห็น ชื่น เนื้อ. เพราะ มัน เปน ดอก ไม้
 ต่าง ก็ พากัน ไป; ครั้น กลางคืน ก็ แล เห็น เปน ชื่น เนื้อ

มาตรา กก

อีก จึ่ง พวกนั้น มาแย่งชิง กัน อีก. แต่ ทำ เช่นนี้ จน ฝูง,
หมา นั้น หิว โหย โหยแรง, ต่อ หมา ไน มาบอก จึ่ง รู้ ความ,

บทที่ ๗๗

อ่าน มาตรา กก เพียง — วก — วก

หมวก ลวก พวก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง ร่ม กับ หมวก

หมวก แด ร่ม สอง อย่างนี้, จะว่า สิ่งใด ดี กว่า กัน; เพราะ
ว่า ร่ม ก็ ได้ ใช้ เมื่อ เวลา ฝน ตก มาก. ถึง นักร้อน ก็ ใช้
ได้ สดวก ดี เหมือน กัน; แต่ หมวก นั้น ก็ เป็น ของ งาน
อย่าง ใด โถง. เพราะ ว่า ได้ หมวก แล้ว กัน ร่ม ด้วย ก็
ได้, ถ้า ไม่มี ร่ม หมวก ก็ กัน ฝน กัน ร้อน ได้ แต่ ที่ เหนียว
หัว เรา เท่านั้น. หา สดวก ใจ เหมือน พวก ใช้ ร่ม ไม่.

๑๖๑

มาตรา กก

บทที่ ๗๘๘

อ่าน มาตรา กก เพียง — ยก — ยก
ล้าเนี่ยก เจียก เรียก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง ต้น ลำเจียก

ดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม นั้นเป็นที่ ยินดี ชื่นใจเรา; เพราะ
ฉะนั้น ถ้าเรา ได้ดม ดอกไม้หอม, ในเวลา เช้า ๆ ทุกวัน
หรือ ในเวลา กลางคืน ทุกคืน นั้น. น้ำ เต็มใจ หัวใจ แฉว่ง
กายเรา จะ สบาย มาก, ทั้ง ความ ต่ำหริ สิ่งใด จะ คล่อง
แคล่ว ปรุโปร่ง สดวก ดี. ดอก ลำเจียก ก็ เป็น ของ มีมาก
อยู่, แต่ที่ เรียก ว่า ดอกไม้นั้น. เรา จะดม ให้ถูก จมูก
ไม่ตี, เรา สำเนียง ดู ว่า ดอกของ ดอกไม้นั้น มัก จะมี แมลง
เล็ก ๆ เท่า ดอกองุ่น เกาะ อยู่ โดย มาก. ถ้า แมลง หดง
เข้าไป ใน จมูก ได้, จะ พา ให้มัน มัว วังเวียน ชัก ให้ ไม่

มาตรา กก

สบาย. เราต้องเอา ดอกไม้ นั้น วางที่ ข้าง หัวนอน ให้
ห่าง ๆ ทั่ว, พอ ให้กลิ่น พุ้ง มาถึง จมูกเรา จึง จะดี
กว่า ตม. แต่ บาง ครู ว่า อย่า ตม เลย เป็น ดี มาก.

บทที่ ๗๙

อ่าน มาตรา กก เพียง — อก — อก

นกเงือก เหยือก เอือก

นิทาน คำ มาตรา กก เรื่อง ปลาตุ๊ก

นกเงือกนี้ ตัว ใหญ่ โต, มี ปาก สองชั้น อยู่ กัน เป็น
ฝูง ใหญ่. ปาก นกเงือก นั้น ยาว มาก, มี จมูก โด่ง
เหนือ ปาก ขึ้น ไป นั้น เหลือง. เรา แดง ก็ ไม่ เห็น พัน มี
แต่ เหยือก ตาม ปาก ข้างบน ข้างล่าง, เวลา กิน ของ ก็
ชยอก กลืน เชือก เข้าไป ไม่ ต้อง เคี้ยว. จะงอย ปาก นั้น
ยาว คอย จิก ของ กลืน กิน, คนเรา พอ ใจ ใช้ ปาก นก
เงือก นั้น ทำ ตุ้ม เลื้อ. แด ใช้ ฟัน ดึง ของ ต่าง ๆ งาม ๆ

มาตรา กก

แทนงานข้าง ก็ ได้ ถ้า จะ เทียว หา ปาก นก เจือก ที่ งาม ๆ
 นั้น ก็ หา ยาก นึก. จะ ต้อง ไป ยิง นก ถึง กลาง บ่า.

บทที่ ๙๐

อ่าน มาตรา กก เพียง — ก — ก

เพิก เบิก เลิก

นิทาน คำมาตรา กก เรื่อง ครู สอน ศิษย์

นี่ แนะ ครู จะ ชี้แจง ให้ เข้าใจ, ใน นานี้ นักเรียน ที่ จะ
 เล่าเรียน หนังสือ นี้ อย่า ได้ เพิกเฉย ละเลย เสีย. ต้อง เป็น
 คน หมั่น แด มี น้ำใจ หนักแน่น ต่อ คำ สั่งสอน ของ ครู, แด
 นักเรียน ต้อง เป็น คน ทน มาก ๆ. ด้วย ว่า ได้ เรียน มา
 มา ถึง เถ่ม นี้ แล้วย ก็ อ่าน หนังสือ ได้ มาก แล้วย, จะ เลิก
 เรียน เสีย ก็ ไม่ ดี. แด ยัง จะ อ่าน ต่อ ไป ก็ ไม่ มาก อีก สัก
 สอง สาม เถ่ม ก็ จะ เป็น คน รู้ ได้. น้ำใจ ของ ครู นี้ ถึง
 ได้ ว่า กล่าว จู้ จัก จิก ต่าง ๆ ก็ ดี. ครู จะ ตั้งใจ ให้

มาตรา กต

นักเรียน เป็น คน ดี ต่อไป. แล รัก นักเรียน ทั้ง หน้า กัน
ทุกคน. ขอ ให้ ตั้งใจ หมั่น เล่าเรียน ให้ มาก ๆ, ครู
จะ เบิก ลูกตา นักเรียน ให้ สว่าง ช่าง หน้า ต่อไป.

บทที่ ๘๑

อ่าน มาตรา กต เพียง — ดี — าด

ตัด กระจาด ขัด พาด หัด

นิทานคำมาตรา กต เรื่อง ตาแก่ สำน กระจาด

ไม้ ไม้ป่านั้น เรา ใช้ ได้ หลาย อย่าง, ตัด มา ทำ กระทุ้ง
รี้ว แล เสาค้ำ จุน หรือ ทำ ฝาเรือน กลอน ฝา ต่าง ๆ. ทั้ง
ทำ เป็น เชิง ปลูก, แล กระจาด, กระบุง, กระบาย, ตะกร้า,
ตะแกรง. แต่ กระทั่ง นั้น เขา ก็ ทำ ด้วย ไม้ ไม้ป่านั้น เหมือน
กัน; คือ เขา ตัด ไม้ ไม้ป่านั้น มา จัก ตอก ออก เป็น เส้น มาก ๆ
แล้ว เหลา มัด ไว้, ถ้า ได้ มาก ก็ สำน กระจาด, แล กระทั่ง,
ตะแกรง, เป็น ลาย ขัด พาด กัน ไป มา นาน. ถ้า เรา ไม่ได้
ฝึกหัด จะ ทำ บ้าง ก็ ยาก อยู่. ต้อง หา ครู มา จึง จะ ทำ ได้

มาตรา กต

บทที่ ๘๒

อ่าน มาตรา กต เพียง — ด — ดี

ติด ไม้ ชิดไฟ กิด

นิทาน คำมาตราชกต เรื่อง ของ เกิดไฟ

ไฟที่เรา ใช้กัน อยู่ทุกวันนี้ ก็ เป็น ของ ปลาด ได้อย่าง
 หนึ่ง. คือ เวลาอยู่เฉย ๆ ก้อนหินนั้น ก็ เข็น, ไม่ได้
 ตำแดง ร้อน อย่างไร. ครั้น เอา เหล็ก เคาะ เข้า ก็ แตก เป็น
 ประกาย, ไฟ ถูก มือ ก็ พอง ถูก เชื้อ ก็ ติด เป็น ไฟ ขึ้น ได้.
 ถึง ไม้ ชิดไฟ ก็ เหมือน กัน, เมื่อ วาง อยู่เฉย ๆ เรา แลดู
 ก็ ไม่ เห็น ไฟ; ถ้า ชิด กัน เข้า ไฟ ก็ ถูก ไฟ ลง ขึ้น. เรา
 คิด ว่า ไฟ นั้น แต่ เดิม มัน อยู่ อย่างไร? แล้ว เขา ทำ อย่างไร
 จึง มี ไฟ ได้, ไฟ นั้น อยู่ ทุกหน ทุกแห่ง. คือ ใน ตำ ไม้
 ไร่ แห่ง นั้น ก็ มี ไฟ, เขา เอา ไม้ ไร่ มา มาก เปด งาน

มาตรา กด

แล้ว เขาก็อีก อันหนึ่ง สู้ กัน ไปมา ก็ ได้ ไฟ. คือที่เขา
เรียก ไม้ สี่ไฟ นั้น. รวม เครื่องมือ ที่ เรา ใช้ ให้ มี ไฟ นั้น
คือ ไม้ ชัดไฟ ๑ หิน เหล็กไฟ ๑ ไม้ สี่ไฟ ๑ กระบั้น
ไฟ ๑ เท่านั้น โดย มาก. นักเรียน อยาก จะ รู้ว่า ไฟ อยู่ ที่
ไหน? ทำไม จึง มี ไฟ ได้ ก็ จง ตาม ครู ต.

บทที่ ๘๓

อ่าน มาตรา กด เพียง — ดิ — ดิ
จิต ยึด ยึด

นิทาน คำ มาตรา กด เรื่อง ครู สอน ศิษย์

ถ้า นักเรียน ทั้งหลาย, จะมี เวลา เข้า สู่ ที่ ประชุม คราวใด
คราวหนึ่ง, ใน ที่ ประชุม เช่น นั้น. จะมี เรื่อง รว ยึด ยาว
บ้าง, ใน ที่ นั้น อย่าง กล่าว คำ ยึด ยาว คน เดียว ทั้ง เรื่อง.
ถือว่า เรื่อง ยึด ยาว นัก, จะ พา ให้ จิต ใจ ข้าง เวลา,

มาตรา กต

จงแบ่ง เปน ตอน ๆ. ให้แก่ คนอื่น ที่เขาอยู่ ใน ที่ ประชุม
 นั้น ได้ ว่า กล่าวเล่า ต่อไป, แล้ว คน ผู้ฟัง เขา จะได้ จำ คำ
 ไต คำหนึ่ง มา ยึด ถือ ไว้ บ้าง. ฝ่าย เรา ก็ ช่วย กล่าว คำ
 อื่น ๆ ต่อไป. คือ ว่า อย่า แย่ง ชิง กัน กล่าว, อย่า
 กล่าว คนเดียว ทั้ง เรื่อง, ให้ แบ่ง กัน ว่า กล่าว บ้าง.

บทที่ ๘๔

อ่าน มาตรา กต เพียง — ด — ด

จุด ลุด พุด มะกรุด

นิทาน คำ มาตรา กต เรือง เรือ ลำภา

หนทาง ของ พวก ค้าขาย ทั้งหลาย นั้น, มีความ จงใจ
 ไคร่ เดินทาง น้ำ มาก กว่า ทางบก. เพราะว่า เรือ ที่ บน ทุก
 สิ้น คำนั้น ไป เร็ว มา เร็ว กว่า ทางบก ๆ นั้น ถึง จะมี ไคร่ ต่าง
 ก็ดี, พ่อค้า ทั้งหลาย ไม่ สู้ ยืน ตี น้ก. เพราะ ต้อง เสีย

มาตรา ๓๓

คำจ้าง แพง ; แต่ทาง น้ำนี้ โดย ของเด็กน้อย กำดัง ของ
 ตนเอง, ก็ พอ จะ ขวนขวาย หา เรือ บ้นทุก ไป ได้ ตาม
 ทนทาง ไกลได้ไกล. เพราะฉะนั้นในแม่น้ำ ลำคลอง, จึงได้
 ขุด แยกแตก ออกเป็น กิ่งก้าน ออกไป, หลาย แยก หลายค
 ด้วยว่า เรือ นั้นเอง, ชักนำ ให้แม่น้ำลำคลอง แพร่ หลาย
 ออกไป จน จะหา ที่สุด คง ยาก นึก. ทั้งนี้ ก็ ได้แก่ คำที่
 พูดว่า ๆ น้ำ พังเรือ เสือ พัง บ้าน นั้นเอง.

บทที่ ๘๕

อ่าน มาตรา ๓๓ เพียง — ดิ — ดิ

เปิด เกิด เกิด

นิทาน คำ มาตรา ๓๓ เรื่อง เบ็ด

ถึง เบ็ด ไม่มีเกิด เบ็ด ก็ ดำน้ำ ไป ได้ เหมือน ปลา. ถ้า
 ถึง คราว ข้าม ฟาก เบ็ด ว่าย ต้อง ไป ได้ เหมือน เรือ. เมื่อ

มาตวาท

ขึ้นบกแล้ว เบ็ด ก็ เดิน หรือ กิ่ง ไปได้ เหมือน ม้า. เวลานั้น
 ก็ลง บิน เบ็ด บิน ไป ได้เหมือน นก. ดูเบ็ด เหล่านี้ ก็ น่า
 ปลาต นึก, เพราะว่า ตัว ก็ เท่านั้น เอง ทำ ความ ผิด หัก หัก ได้
 หลาก ชนิด นึก. แต่ว่า จะ ถือ เอา ความจริง ไม่ได้, เพราะ
 เบ็ด งาน หลาก อย่าง นึก. ด้วย ว่า แต่ บันดา ผู้ ที่ ทำ
 หน้า ที่ แต่ อย่างเดียว, ก็ ย่อม ทำ ได้ คล่องแคล่ว ดี, เหมือน
 ปลา ๆ ที่ ว่าย น้ำ นั้น คล่องแคล่ว เร็ว นึก. ม้า ก็ กิ่ง เร็ว นึก.
 นก ก็ บิน สูง นึก. เรา จึง ว่า สิ่ง ทั้ง ปวง นั้น มี ของ เปน
 หัว หน้า ทุกอย่าง, คน ทั้ง ปวง ก็ มี ของ คล่องใจ อยู่ อย่าง
 หนึ่ง เหมือน กัน. เปน สิ่ง ที่ จะ นำ ให้ ผู้ นั้น ได้ ดี ได้ ชั่ว
 ตาม น้ำ ใจ ตน. ถ้า ถูก ที่ ชั่ว เปน หัว หน้า จะ พา ตน ให้
 เสีย คน ไป เปน แท้.

มาตรา กต

บทที่ ๘๖

อ่าน มาตรา กต เพียง แ—ด แ—ด

แวด แดด แผด แปรด

นิทาน คำมาตรา กต เรื่อง พรานยิงแวด

นอแวดนั้น ถ้าจะเรียกให้ถูก, ก็คือเขาแวดนั่นเอง. แต่เขาไม่เรียกอย่างนั้น; เพราะ ว่าแต่เดิม นอแวด แวกจะมีขึ้น มา นั้น. มันปนบวม ไป ปน นอ ไน ขึ้น มา ที่หน้าผาก แวดแต่ อัน เดียว. ไม่มี เหมือน เขาจ้ว เขาควาย ทั้งหลาย. จึง ได้ เรียก ชื่อ ตาม ที่ ถูกตา แดเห็น. ถึง ตัวแวด นั้น มัน ก็ คล้าย ๆ จ้ว หรือ ควาย เหมือนกัน. เพราะ ว่ามัน กิน หญ้า แด ใบไม้. เขาเล่า ว่า แวด นั้น ถูกตา มัน ฟาง แด ตู คน ไม่ ถนัด, ถึง แดเห็น คน แล้ว มัน ก็ ทำ หน้าเฉย อยู่, แต่ สอง หู นั้น ฟัง ทำ ที่ จะ ง่วง. ความ เชื่อ ถือ ที่จริง ของ มัน นั้น เชื่อ จมูก มาก กว่า ตา. ถ้า จมูก ได้ กัด ถิ่น แน่

มาตรา กต

แล้ว, ก็วิ่งไล่ไม่รอวิ่งเลย. คนที่คอยยิงจึงค่อยย่อ
ไปอยู่เสียที่ใต้ร่มไม้ก็ไม่ได้กลิ่น. แร่นี้จะแผด
เสียงเหมือนช้างหรือเสือ นั้น, ก็ไม่มีใครสู้จะตกใจกลัว.
ฝูงหนึ่งถ้าจะว่าก็สักเจ็ดแปดตัวหรือมากกว่านั้น, แด
มันทนแดดฝนดีกว่าวัว เพราะหนังมันหนาแน่นเป็นพิเศษ ๆ.

บทที่ ๘๗

อ่าน มาตรา กต เพียง — ด โ — ด
โอด โอด ปด หมด

นิทาน คำมาตรา กต เรื่อง ตูมมะนาว

ว่าด้วย คน โอดเขตานั่น เป็น คน ไม่รู้จักอะไร, พุด
ปด ๆ ไป โดยไม่รู้อะไรก็ได้. เมื่อครูดามว่ามะนาว
กตมนั้น, มีคนขึ้นแคะกตให้กตมหรือว่ากตมเอง.
เด็กเขตานั่นก็ว่าเขาทำให้กตม. ครูได้ฟังจึงนึกปลาทัน

เด็ก คนนี้ ที่ จะ ยัง ไม่ เคย เห็น มะนาว. จึง ได้ พา เข้า ไป
 ใน ไร่ มะนาว, แล้ว ถาม ว่า นี่ ต้น อะไร? ดู เห็น ลูก
 มะนาว หรือ ไม่. เด็ก บอก ว่า เห็น แล้ว. ครู ถาม ว่า เห็น มี
 รอย คน เหลว กัด ถึง แกะ ด้วย มีด บ้าง หรือ? เด็ก แดก
 เห็น มี รอย พรุน ๆ ก็ บอก ครู ว่า “มี” ครู จึง ชี้ ลูก
 เด็ก อ่อน ให้ ดู ว่า นี่ มี รอย มีด หรือ ไม่? เด็ก นั้น ก็ ว่า
 “มี” ครู จึง ชี้ ดอก มะนาว ให้ ดู ว่า นี่ มี รอย มีด บ้าง
 หรือ ไม่, เด็ก นั้น เมื่อ แดก ก็ ว่า “มี” ครู ก็ จวน จะ
 ไม่มี คำ ถาม ให้ โดด โผน ต่อ ไป; จึง นั่ง อยู่ สัก ครู หนึ่ง
 ก็ ชี้ มะนาว ลูก อ่อน ที่ มี ดอก แห้ง ติด อยู่ นั้น, ที่ ไหน เรียก
 ว่า ลูก ที่ ไหน เรียก ว่า ดอก? เด็ก นั้น ก็ ชี้ ลูก เขียว สด
 อ่อน นั้น ว่า “นี่ ลูก” พอ เด็ก ชี้ ลูก ครู ก็ ค่อย มี ใจ ที่
 ชื่น. จึง ชี้ ตรง ดอก แห้ง นั้น ว่า นี่ เรียก ว่า อะไร? เด็ก
 บอก ว่า “ดอก แห้ง” ครู ก็ ยิ้ม ดีใจ หมด ความ หนักใจ.

๖.๑๓

มาตรา กค

เพราะ รู้ว่าเด็ก คนนี้ พอ จะ ไม่เขลา นึก, แล้ว ครู ก็ ชี้แจง
เรื่อง ดูก มะนาว กดม แด เขา ควาย แหกม ให้ ฟัง ต่อไป:

บทที่ ๘๘

อ่าน มาตรา กค เพียง — อติ — อติ

บอติ ล้อติ ลอติ

นิทาน คำ มาตรา กค เรื่อง คน ตามบอติ

คน ตามบอติ นั้น จะ ทำ อะไร ก็ ต้อง ใช้ มือ คล้า, ความ จ้า
ได้ ทุก อย่าง แม่นยำ อยู่ ที่ ดินมือ ของเขา. เวลา เดินไป
ตาม ถนน นั้น ก็ ใช้ ไม่ทำ ก้าว ย่าง ไป, ความ สำเนียง
ไม่ ทำว นั้น แม่น คล้าย ทา แดเห็น. ถ้า ยก ไม่ ไปจิ้ม สอด
สอด เข้า ที่ ไต ซึ่ง เป็น ที่ ผิด ทาง ที่ เบือน เบวอะ, ก็ รู้ ได้ทันที
ทันที นั้น. ความ คล้า ด้วย มือ นั้น เป็น ที่ แม่นยำ นึก:
ตามบอติ นั้น มี วิชา หลาย อย่าง, ที่ เขา จะ ทำ ได้ ด้วยมือ

มาตรา กต

จักสาน กระบุง ตะกร้า เข่ง กระดาษ ต่าง ๆ. ยัง วิชา เครื่อง
เล่น คือ คีตกี๊ว เป่า ขลุ่ย เผลี้ย ระนาด จ้องหน่อง, แะเหลา
ทำได้เอง. ใน บางคน ถึง กระ อ่าน หนังสือ แะ คิด ตกคิด
ได้, แต่ ตัว หนังสือ นั้น เขา ดูน ตัว หนู ๆ แต่ พอ มือ ค่ำ
รู้ได้. ถึง ตกคิด ก็ เหมือน กัน เขา ทำ เป็น บุ่ม เม็ด ๆ
ตาม ตัว ตกคิด ให้ รู้ ว่า ตก ที่ ๑ ที่ ๒ จน ถึง ๑๐ แต่
ตาม ตก ที่ ไม่มี เครื่อง มือ นั้น, ใช้ คิด ด้วย นิ้ว มือ ของ ตน.
คือ แบ่ง นิ้ว ซ้าย ละ ๕ ใช้ หัก ตก ทอน กัน อยู่ ใน ตัว, คือ
งอนิ้ว ซี่ นิ้ว เป็น ทำ ทาง ต่าง ๆ

๑๑๕

มาตรา กต

บท ที่ ๘๘

อ่าน มาตรา กต เพียง — วด — วด

ทวด หนวด ขวด

นิทาน คำ มาตรา กต เรื่อง เจ็ด ขั้ว บรุษ

ทวด นั้น เป็น คน แก่ กว่า คน ทั้งปวง, คือ เป็น พ่อ ของ
ปู่ ๆ นั้น เป็นพ่อ ของ พ่อเรา ๆ เป็น พ่อ ของลูก ๆ เป็นพ่อ
ของหลาน ๆ เป็น พ่อ ของ เหลน. ใน คน ที่ เป็น ลูก กัน
ต่อ ๆ มา แต่ ทวด จน ถึง เหลน นี้, เด็ก คิด ว่า ทวด นั้น
จะ มี อายุ จน ได้ เห็น เหลน นั้น. ทวด หนวด ขาว ต้อง มี
อายุ ได้ ๑๒๑ ปี ต้อง มี อายุ ได้ ๑๐๑ พ่อ ต้อง มี อายุ
ได้ ๘๑ ทวด เรา ต้อง มี อายุ ๖๑ ลูก เรา ต้อง มี อายุ ๔๑
หลาน เรา ต้อง มี อายุ ๒๑ เหลน จึง ได้ ๑ ปี ถ้า ทวด
อายุ ไม่ได้ ถึง ๑๒๑ ปี ก็ จะ ไม่ได้ เห็น เหลน

๑๑๖

มาตรา กต

บทที่ ๔๐

อ่าน มาตรา กต เพียง — ยด — ยด
เฉียด เเปียด เกลียด

นิทาน คำมาตรา ดต เรื่อง เรียบ

ปาด ขายาว นำเกลียด เกาะอยู่ข้าง ปาก บ่อ. วันหนึ่ง
เสียดเฉียดมา ใกล้ๆ ปาด ตกใจ โดดหนีไป ทันที รอด
ตาย ไป คราวหนึ่ง. ต่อมา ฝนตก ชื้น มาหาเหยื่อ กิน.
เหยี่ยวบินมาแลเห็น ก็คว้าเอา ปาดไป, แล้ว ตื่น หลุดหนีมา
ได้. ที่นี้ นาน ไม่ ออก มา หา กิน เลย. วันนั้น ควาย มา
ฝูงใหญ่, เดิน ไป ตรงที่ ปาด อยู่ ปาด ก็ ตกใจ, โดดไป
แล้ว คลาน ชัน ไป อยู่บน เวื่อน คน. แมว มา เห็น เข้า ก็
ขยี้ ข่วน ตีน. ปาด หัว ถลอก ปอก เจียน ตาย แต่ ยัง
หนีไปได้ อีก ครั้งหนึ่ง. เมื่อ ปา/ นั้น คิด ถึง ตัว ก็ เป่

มาตรา กต

ที่ลำบากเต็มที. ด้วยว่า ตัว ไม่มีกำลัง แทะเขี้ยวจะ
ต่อสู้กะ ผู้ใดได้. นึกน้อยใจ จะ ใศว่ายเสีย ก็ คลาน
ขึ้นไป บน ยอด มะขาม ทำที่ จะ ให้ อดตาย. ครั้น อยู่หลาย
วัน เข้า ก็ หิว จึง คลาน ลงมา ปากบ่อ จะหา น้ำ กิน. แต่พอ
เดิน เข้า ไป ใกล้ ปากบ่อ. ลุก เขียดเล็ก ๆ เห็น เข้า ก็
ตกใจ, ก็ พากัน โอดน้ำ วังหนี่ ต่อมา. ปาด ก็ นึก
ขึ้นมา ได้ว่า “ออ” ตัวเรานี้ ก็ ยังมี ผู้กลัว อยู่บ้าง.

บทที่ ๙๑

อ่าน มาตรา กต เพียง ๒ — อติ — ๒

เล็ด เล็ด เล็ด

นิทานคำ มาตรา กต เรื่อง หัวใจ

เลือดที่เป็น น้ำ สีแดง แฉ่น อยู่ทั่ว ตัวเรานี้, มี ที่ อยู่ใน
หัวใจ, สายเลือด ที่ ล่าม ต่อ มา จาก ที่ หัวใจ นั้น มี สอง.

มาตรา ๓๓

สายหนึ่งเป็นทางเลือดเดินเข้า. สายหนึ่งเป็นทางเลือดเดินออก. น้ำเลือดที่เด่นออกจากหัวใจนั้น, ก็แดง แล่นไปทั่ว ตัวเรา. ข้อ ที่เลือด จะเด่น ไป ได้เสมอ นั้น, เป็นเพราะหัวใจ ฉีด ให้เลือด แล่น ไป เสมอ. น้ำ เลือด ที่เดิน ไป ทั่ว ตัว เรา นั้น. ถึง กำหนดเดินเต็ม ที่ แล้ว, ก็ย้อนหลัง มาหา สายเลือด ที่เดินเข้า หัวใจ. แต่ เลือดจำพวก นี้ ที่ คำ คำ, แล่น เข้า ไป สู่ ปอด ๆ ก็ ผด เลือดทำ นั้น กลายเป็น เลือดแดง ส่ง เข้าไป ใน หัวใจ ๆ ก็ ฉีด ส่งไป จน แล่น ไป ทั่ว ตัว. จนเวียน กัน อยู่เท่านี้ ไม่ รู้จักเหือดแห้ง. ถ้า น้ำเลือดเดิน ไม่ เสมอ แล้ว เรา ก็ เพี้ยนซัก ให้ อ่อน กำถั่ง สี่ หน้า ทา ผาต ผืดไป, ต้อง คิดอ่านแก้ไข บำรุงเลือด ให้เดิน เสมอ ไว้.

มาตรา กต

บทที่ ๙๒๘

อ่าน มาตรา กต เพียง — ดิ — ดิ
เกิด เกิด เป็ด

นิทาน คำมาตรา กต เรื่อง ต่เกิดเทิง

เกิด เติ้ง นี้เป็น เครื่อง เล่น สนุก อย่าง หนึ่ง ของ พวก เรา,
เพราะ งาน แห่ ทั้งปวง. คน ก็ มัก ใช้เกิดเทิง ประ โคม,
แต่ ต่ แห่ ไป ข้าง หน้า เป็น อัน มาก. จะ ทำ สิ่ง ไคเกิดเทิง
ก็ เป็น ที่ สนุก สนาน มาก. เกิดเทิง ก็ เป็น พวก กลอง น
เอง, แต่ ลูก มัน ยาว บางที่ ก็ เรียก กลอง ยาว. ข้าง
หัว ซึ่ง หนึ่ง หุ้ม ให้ ต่ ตั้ง, ข้าง กัน เป็ด กลวง ให้ ลม ออก.
คน ต่ เกิดเทิง นั้น ฉลาด ทำ ทำ ต่ เล่น ตลก ชื่น ๆ ได้ หลาย
อย่าง. นึ่ง ต่ นอน ต่ ยืน ต่ เดิน ต่ ย่อ ต่ เอียง ต่ ได้ หลาย ทำ
นัก. ใช้ ต่ ด้วย มือ สอก เข้า คาง หัว ตื่น ถอง เตะ แหยะ
ตาม เรื่อง ของ เขา. สนุก นัก มัก ใช้ ใน งาน แห่ คน ที่ จะ

มาตรา กบ

เป็น พระ โทษ มาก. เกิดทั้งนี้ เป็น ของเก่า, ได้เกิด
ขึ้น มี มา นาน แล้ว. เป็น วิชา เครื่องเล่น อย่างหนึ่ง ใน
กรุง สยาม เรา. ถ้า จะ ว่า ไป ที่จริง ข้อ ที่ มี งาน แล้ว หา
เกิดทั้ง มา เล่น ประ โคม นั้น. อยู่ ช้าง จะ เขิก กะเวก ก็
ก็อง สนุก สนาน มาก.

บทที่ ๓

อ่าน มาตรา กบ เพียง — บ — าบ

ประดับ รับ อาย

แมงสาบ กับ จั๊บ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง คน ช่าง ทอง

เจ้า แผ่นดิน แท้ ครั้ง ก่อน นาน แล้ว, วันหนึ่ง จะ ไคว่ ทรง
เครื่อง ประดับ อย่าง ราคา มาก. ให้ ช่าง ทำ ด้วย ทอง เนื่อ
ดี อย่าง สอาด. ครั้น ช่าง ทอง ทำ ถวาย แล้ว, มี ชุนนาง

มาตรา กบ

คนหนึ่ง คัดค้านว่า, นายช่างทำทอง ปดอม ปน เนื้อทอง,
ที่แท้เสียแล้ว. ก็ ไม่มี ใคร จะ ทดลอง ให้เห็น จริง ได้;
จึง บ่าวร้อง ว่า ใคร รับ ทดลอง ให้เห็น จริง ได้, จะ ยก
เงิน ให้มาก ถึง วาฬ ทอง. มี คนหนึ่ง คิด ทริตรอง จะ
ใคร่รับทดลอง, วันนั้น ถวายคั้นเดิน ไป ถึง ท่าสะพานน้ำ.
ก็ เปลื้อง ผ้าออก โดดลง ไป อาบน้ำ. กำลัง น้ำ ก็ อุ้ม
ตัวผู้นั้น ถอย เบา พอ รู้ สึก ได้, ใน ครู่หนึ่ง นั้น ชายผู้นั้น
ก็ ขึ้น มา จาก น้ำ แล้ว เข้าไป รับ ทดลอง. เอา เครื่อง
ประดับ นั้น ชั่ง น้ำหนัก แล้ว ก็ เก็บ ไว้, แล้ว เอา ทอง ที่
แท้ซึ่ง ให้ ได้น้ำหนัก เท่ากัน กับ เครื่องประดับ นั้น. แล้ว
ก็ เอา ลง ชั่ง แซะ ใน น้ำ ด้วยกัน ทั้ง สอง อย่าง, น้ำหนัก
ทอง ปดอม นั้น ก็ แปลกไป; จึง รู้ว่า มี ของ ปน เจือ อยู่ใน
ทอง นั้น เท่านั้น ส่วน, ก็ จับ นายช่าง ชี้ข้อ คนนั้น ได้.

๑๒๒

มาตรา กบ

บทที่ ๙๔

อ่าน มาตรา กบ เพียง — บ — บ

สิบ ริบ

นิทานคำมาตรา กบ เรื่อง ว่า ค้วย สิบ

ว่า ค้วย สิบ, คำนี้เขียน ได้สอง อย่าง. คือ สิบ เขียน ค้วย
ตัว หนึ่งสี่ อย่างนี้หนึ่ง, ๑๐ อย่างนี้ หนึ่ง, เมื่อ อ่าน ๑๐
ทีละ หนึ่ง ไปว่า ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ดังนี้แล้ว,
ถ้าจะ นับ ชื่อสิ่งของ, ก็จะมี ๑๐ อย่างละสิบสิ่งเท่านั้น.
ถ้า นับ เป็น กองก็ ได้สิบกอง มีของ ๑๐๐ สิ่งด้วยกัน

๑๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
	๙	๘	๗	๖	๕	๔	๓	๒	๑

ถ้าจะ ประสม สิบ ก็ ต้อง ริบ ประสม ให้เร็ว ดังนี้ ๑ กับ ๙
เป็น ๑๐, ๒ กับ ๘ เป็น ๑๐, ๓ กับ ๗ เป็น ๑๐,
๔ กับ ๖ เป็น ๑๐, เอา ๕ บวก เข้าเป็น ๕๕,

๑๒๓

มาตรา กบ

ถ้า ๑๐ ชัก ๑ เหลือ ๙, ชัก ๒ เหลือ ๘, ชัก ๓
เหลือ ๗, ชัก ๔ เหลือ ๖, ชัก ๕ เหลือ ๕,
ถ้าเรียงตัวให้ตรงกัน ก็เป็นดังตารางข้างบนนี้

บทที่ ๙๕

อ่าน มาตรา กบ เพียง —, บ —, บ

ลูป ตะครูป ลูป

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง ไข่ต้ม

ต้ม นั้น เรา แด ไม่เห็น ไข่, เป็น แต่ เห็น ใบไม้ ไหว หรือ พัด
ถูก ตัว เย็น ๆ เราก็ ว่า ต้ม. ใคร จะ ได้ ตะครูป จับต้ม
หรือ ถูบคลำ เล่น เหมือน แมว ไม่ได้ เลย, แต่ ต้ม นั้น มี
กำลัง แรง มากนัก. พา เอา สิ่ง ของ แด เสี่ยง ให้ เล่น ไป
ใน พ้า ได้, ถ้า ที่ ไต กัน บัง ไว้ ต้ม ออก ไม่ได้ แต่ ต้ม ยัง
ตัน ไว้ เต็ม กำลัง. ถ้า ของ นั้น ทาน ไม่ ไหว ต้ม ก็ พัง ออก
มา จน ได้, ถ้า ทาน ไว้ ได้ ต้ม ก็ ตัน จน ปลิว ไป. คน ที่

มาตรา กบ

เข้าใจ ใช้ลมนั้น, เขาจับ ใช้ได้ตามใจเขา เช่นกระบอก
 ฉีด นั้น มีลมดูดเอาน้ำไว้; แด่ฉีด ดันให้น้ำออกมา
 ได้ ไกล ๆ. คน ชัก สูดนั้นเรา แด่ดูด ลม ใน สูด ก็ไม่เห็น,
 ครั้นเขา ชัก สูด ก็เกิด ลม ดัน ออก มา. ทั้ง รูด เป่า ไฟ
 ให้ ไฟแดง อยู่เสมอ ได้, จึงเห็นได้ว่า ลม นั้น; ถ้า รู้จัก
 ใช้ ก็ จับ ใช้ ได้เหมือน น้ำ แด่ ฟา.

บทที่ ๑๖

อ่านมาตรา กบ เพียง — II — II

เจิบ เีบิบ เื่ิบิบ เื่ิบ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง ฝน ลูกเห็บ

ฝน ที่ ตก ลงมา แต่ ใน พายุ นั้น ก็ ตก แต่ คราว นำฝน, แต่
 ยังมี ฝน อีก ชนิด หนึ่ง ตก เป็น ก้อน แข็ง. ชาวเราเคย
 เรียก กัน ว่า ฝน ลูกเห็บ; แต่ ฝน นั้น ตก เป็น ครั้ง คราว
 ถ้า ตก ถูก ใคร แล้ว ก็ หนาว เหน็บซา ไป ทั้ง ตัว, แต่

มาตรา กบ

นาน ๆ ถึงจะตก สัก หนหนึ่ง. แต่น้อย คน ที่ จะ ได้ เห็น
 ฝน นั้น สัก ครั้ง หนึ่ง, คือ เรียก ฝน ตก เห็น. เด็ก ๆ ชอบ
 เก็บ เล่น, ถ้า ถูก ตัว ก็ เจ็บ ได้. ยิ่ง ฝน น้ำ ค้าง อีก อย่าง
 หนึ่ง, บางที เรียก ว่า หิมะ, ฝน ชนิด นี้ ตก เป็น ลอย,
 ท้อง ฟ้า มี. ฝอย ฝน ที่ ตก ลง มา นั้น แค้น แฉ่ง ลง มา กอง
 อยู่ ตาม หลังคา แด กอหญ้า พื้นดิน คล้าย ปุย นุ่น. ถ้า ตก
 ลง หนา มากนัก เข้า ทับ เขา คน ไร ก็มี. ฝน ชนิด นี้ มัก ตก
 เสมอ. ท้อง ฟ้า ก็ หนาว จัด แต่ มัก ตก ตาม เมือง ฝรั่ง
 เป็น ต้น. ฝน ชนิด นี้ ใน เมือง เรา ก็ ตก อยู่ เสมอ ๆ, คือ
 นำ หนาว แต่ เรา ไม่ สำ เนียก, เพราะ ว่า ตก ลง แล้ว ก็
 ละลาย ไหล คล้าย ฝน ที่ เคย ตก. ไม่ แค้น แฉ่ง เหมือน ฝน
 ที่ เมือง นอก, ด้วย ว่า ท้อง ฟ้า ของ เรา ร้อน จัด. ฝน หิมะ
 จึง ละลาย ลง มา ที่ เดียว. แต่ เรา จะ รู้ ได้ ต่อ นำ หนาว ด้วย,
 ว่า วัน ไต จะ มี ฝน ชนิด นั้น ตก ทุก ๆ, คน ย่อม พา กัน
 หนาว จัด เต็ม ที่. แด ฝน ก็ ตก เป็น ลอย อยู่ เสมอ.

๑๒๖

มาตรา กบ

บทที่ ๙๗

อ่านมาตรา กบ เพียง แ— บ แ— บ

แถบ แปลบ แวบ

นิทาน คำมาตรา กบ เรื่อง หญิง ลูกอ่อน

วันหนึ่ง ฝนตกน้ำท่วม ตาม บ่าดอน ลึกเพียงเขี้ยว, มีสองคน
มาแต่ทางไกล จะ มาหา พี่น้อง, ผู้หญิงนั้น มีลูก เด็ก
คนหนึ่ง แล้วยัง ข้าทาส ก็ แก่ อยู่ด้วย. หนาว ฝนจัด ปวดท้อง
จะ คลอด, เวลา ก็ เป็นเวลา กลางคืน น่าลำบาก นัก. ให้
พ่อ เด็ก ไป หา ที่ ดอน ๆ, ครั้น พ่อ เด็ก ไป เทียว คล่า ๆ
หา, เพราะ แดกๆ ไม่เห็น มีที่ หลุด ไป, พี่ ก็ แถบ แปลบ
แวบ หนึ่ง. ได้ เห็น หวปลวก ก็ คลาน เข้าไป ดู เจอ งูเห่า
ใหญ่ ก็ กัด คาย, หญิง ลูกอ่อน ที่ ยืน แะ น้ำ นั้น คอย าน
กัก ปวดท้อง เหลือทน ก็ คลอด ลูก ออก มา. แล้วย ก็ คว่ำ ลูก
อุ้ม ไว้ ทั้ง รก แด เลือด ยิ่ง ลำบาก ใจ เพียง น้ำตา ไหล, พอ

มาตรา กบ

จวนสว่างก็ ออก เดิน จะ หา ที่ ตอน, แล จะ ตาม หา พ่อ
ของ เต็ก ด้วย. ได้ เห็น นอนตาย แขน้ำ พิง หัวปลวก อยู่,
งูเห่า ก็ อยู่ ที่ นั้น ด้วย, หญิง นั้น ก็ ตกใจ ทั้ง ผัว หนึ่ง ไป.

บทที่ ๔๘

อ่าน มาตรา กบ เพียง — บ โ — บ

โนบ หลบ กบ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง กา โนบ กบ

กา ตัวหนึ่ง บิน มา พอ แล เห็น คน ย่างกบ อยู่ ใน เตา. ก็ ไคร่
จะ ได้ กบ กิน, จึง ทำ บิน ขยับ เต็ม เข้า มา จับ อยู่ ใกล้ ๆ.
ครั้น เจ้าของ กบ เผลอ ก็ โนบ, แต่ คว่ำ กบ หา ทน ไม่.
เจ้าของ ที่ ด้วย ตับ ปลา กา ก็ หลบ, กบ ก็ กระเด็น หลุด
จาก ตับ ไป, กบ ก็ ตก น้ำ หาย. เจ้าของ ก็ ได้ ติดตาม มา
จะ ชิง กบ ก็ ไม่ ทน, กา เห็น เจ้าของ กบ ไป ใกล้ ก็ ไผ

๑๒๘

มาตรา กบ

ลงมา โฉบเอา กบ ที่ เตา คาบ บิน ไป อีก. กบ กำลัง บึ่ง ไฟ
ร้อน ๆ กา ก็ ปลด ออ กวาง เสี่ยง, พลัด ตก ลง กลาง น้ำ
จม หาย ไป.

บทที่ ๔๔

อ่าน มาตรา กบ เพียง — อบ — อบ

งอบ ล้อบ ขอบ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง หมวก งอบ

ใน เมือง ไทย เรา นี้, ถ้า จะ ว่า ด้วย หมวก ที่ ใช้ กัน นั้น ก็
ได้ ใช้ แต่ ของ เมือง อื่น ไດย มาก. หมวก ที่ ใช้ แต่ ก่อน
ของเรา ที่ ทำ ได้ ด้วย ฝีมือ ไทย นั้น เรียก ว่า หมวก งอบ ๆ นี้
สาน ด้วย เส้น ดอกไม้ ไม้ ที่ เหลว ให้ บาง ๆ นั้น. แต่ ลาย
หมวก นั้น เปน ตา กรวย อย่าง หยาบ แล เล็ก ยัด, แรก ที่ จะ
ลง มือ สาน นั้น. ต้อง หา ไม้ ถาก เปน หุ่น ทำ ให้ เหมือน

มาตรา กบ

หมวกเสีย ก่อน, แล้วจึง ถาน ไป ให้ รอบ ตาม หุ่น นั้น.
 ครั้น ถาน แล้ว ก็ เข็ม ด้วย ใบ ถาน ๆ นั้น ต้อง เลือ กหา ที่
 สะอาด งาม อย่าง ที่. แล้ว ผ่า ไม่ เปน ตับ ทำ แบบ ไว้ สำหรับ
 คืบ ถาน, แล้ว เจียน ด้วย มีด, เรือง ราว ทำ หมวก นี้
 ก็ เปน ความ ยาก ชุ่ม; มิใช่ ทำ ได้ ง่าย ๆ, คน ใช้
 หมวก งาม นี้ ราคา ก็ เขา ใช้ ได้ ทั้ง หน้า แล้ง หน้า ฝน. เพราะ
 มีก ใบ หมวก นั้น ใหญ่ ร่ม หัก คน มา ถึง หน้า.

บทที่ ๑๐๐

อ่าน มาตรา กบ เพียง — วบ — วบ

ควบ รวบ อวบ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง ควบ น้ำ

น้ำ นั้น เมื่อ แรก เกิด มา ก็ เบรียว ไม่ ให้ คน จับ, แล ตั้ว
 น้ำ ก็ อ้วน อวบ. แล น้ำ ก็ ร่วง เร็ว โดด ก็ สูง กว่า อ้วน แล

มาตรา กบ

แพะ, ตีนนี้ ก็เตะ เก่ง. เพราะ ว่า บางที ม้า ก็ รวบ ขา ที่เตะ
 พร้อมกัน ทั้ง สองข้าง ก็ ได้. พัน ก็ มี ทั้ง ข้างบน ข้าง
 ถ่าง ปาก กัด คน ก็ ได้, ครู จะถาม นักเรียน ว่า ม้า นั้น ทำไม
 จึง ยอม ให้ คน จับ, มาผูก ขั้ว ขี่ควม วิ่งเล่น ได้ต่าง ๆ เถ่า?
 ถ้า ม้า จะเตะ จะกัด คน ๆ จะทำ อย่างไร ได้, นี่ม้า ก็ ไม่
 ทำไม คน กลับ ยอม ให้ คน ขี่ ขั้ว ไปได้ตามใจ คนฉันทิ,
 หนังสือ ที่เล่าเรียน นี้ แต่แรก ก็ ยาก; ถ้า นาน เข้า คล่อง
 ปาก คล่อง ใจ ก็ ไม่ลำบาก เลย, จะ เขียน จะอ่าน ก็ ได้
 ตามใจ เหมือน กัน.

บทที่ ๑๐๑

อ่าน มาตรา กบ เพียง ๒ — ยบ — ยบ

เกวียน — เรือน

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง เข้าเกวียน

เข้าเกวียน นั้น เขา ทำ ด้วย แฉ่ง เข้าเหนียว, แต่ ต้อง หา เข้า

๑๓๑

มาตรา กบ

เหนียว มาทำ เป็น เบ้ง บั่น ให้ แหก เรียบร้อย ก่อน, แล้ว
ท้วง น้ำตาล แด เคี้ยว เมล็ด งา ลง ใน นั้น ด้วย. แล้ว จึง
ตั้ง หม้อ ชะนวน ต้ม น้ำ ให้เดือด, หา ผัก ผัก ปากหม้อ จะให้
เด็ก แดใหญ่เท่าใด ก็ ให้ กระจาย ส่วน ตาม ปากหม้อ. ถ้า จะ
ทำ ให้ มี ถวักถาย งาม เป็น ดอกไม้ ชนิด ไต, ก็ ให้หา
ผ้า ม่วง อย่าง ที่เก่า เป็น ถายสอง, หรือ ถาย ดอกไม้ ผูก
ปาก หม้อ นั้น, ก็ จะ มี ถาย ผุด ขึ้น ที่ แผ่น เข้า เกรียบ นั้น
เรียบ ร้อย ดี.

บทที่ ๓๐๒

อ่าน มาตรา กบ เพียง ๒ — ๒ — ๒

เหลือบ — เกลือบ

เกือบ

นิทาน คำ มาตรา กบ เรื่อง แมลงวัน

เสียง อะไว บิน หู ๆ เรา แลไป ก็ ได้ เห็น แมลง เหลือบ เกาะ

มาตราบก

อยู่ที่ ซามเคลือบ ก็ รู้ แน่ ว่า ไม่ใช่ แมลงวัน ; เพราะว่า
 เหลือบ นั้น ตัว เขื่อง กว่า แมลงวัน, ใน หนึ่ง โท เมื่อ เวลา
 เรา แตะ หนึ่ง. มี แมลงวัน ตัว หนึ่ง บิน มา ตรง เข้า กัด เขา
 แมลง เหลือบ, แมลง เหลือบ เกือบ สู้อแมลงวัน ไม่ได้ ก็ บิน
 หนี. แมลงวัน นั้น พอ ไป ะ ฝูง แมลง ผีง กำลัง บิน มา
 หา น้ำ ผีง มา ไล่ รัง. แมลงวัน ก็ ตรง เข้า กัด เขา ฝูง
 แมลง ผีง, แมลงวัน สู้อแมลง ผีง ไม่ได้ ก็ บิน หนี ไป. พอ
 บิน ไป หนึ่ง โท หนึ่ง ก็ ไป ะ เหลือบ อีก ตัว หนึ่ง เกาะ อยู่ ที่ ผ้านั่ง,
 ผ้านั่ง ที่ เขา ตก ใจ นั้น ดี ก็ คล้าย กับ ตัว เหลือบ, แมลง
 วัน เห็น เป็น ว่า เหลือบ ตัว โท เหลือบ เกิน ; คิด ว่า จะ สู้อเขา
 ไม่ได้ ก็ รีบ บิน หนี ไป โดย เร็ว.

๑๓๓

มาตรา กบ

บท ที่ ๑๐๓

อ่าน มาตรา กบ เพียง ใ—บ ใ—บ
กำเรือบ เป้! เตียบ

นิทาน คำมาตรา กบ เรื่อง เด็ก กินข้าว

เด็กเมื่อยังเด็กอยู่นั้น ย่อมมีใจกำเรือบมาก, เมื่อเห็น
ขนมเขาหอบมาขาย. จะมีเงินซื้อเขา หรือไม่มีก็ไม่รู้.
คนที่เขาขายนั้นเขาจะให้เปล่า, หรือแลกเปลี่ยนก็ไม่รู้.
รู้แต่ว่าขนมก็อยากกินเท่านั้น. ความกำเรือบของเด็กนั้น.
ถ้าพ่อแม่ยอมให้เบ็นเข้ากินเองก็ยิ่งกินเต็ม, เบ็นคำ
โต ๆ จนใส่ปากไม่เข้า. หรือถ้าถักกระชกกระโรวัง
ให้เถอะเถอะเประโสมมมาก. ถ้าเราปล่อยเด็กเด็กเบ็นเข้า
กินเองแล้วย่อมจะโสมมมอม. เพราะฉะนั้นถ้าเด็กกิน
เข้าแล้วต้องอาบน้ำให้ทุก ๆ คราวไป.

แบบเรียน มี จำหน่ายที่ออฟฟิศกรมศึกษาธิการ คือ :—	บาท	อัฐ
๑. เฉลยประโยค ๑ รวม ทั้ง ๓ ชั้น (สำหรับ เรียน เข้า ได้ ตาม หลักสูตร ของ กรม ศึกษาธิการ)	—	๑๔
๒. เฉลย ประโยค ๒ ชั้น ๑ (สำหรับ เรียน เข้า ได้ ตาม หลักสูตร ของ กรม ศึกษาธิการ ชั้น สูง ขึ้น ไป)	—	๑๕
๓. เฉลย ทศนิยม (สำหรับ ประโยค ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๓)	—	๔๗
๔. คำ วา กาย กรรม (สำหรับ ผู้ หัด ตัด ร่าง กาย ให้ บริบูรณ์ แข็งแรง แต่สำหรับ ผู้ ให้ นักเรียน ทำการ ได้ เรียบ ร้อย แด่ พร้อม ๆ กัน)	—	๓๒
๕. คำ วา บท สิ่ง ของ (สำหรับ สอน ให้ เด็ก มีความ ตั้งใจ แต่ มีความ คิด เกิด ขึ้น กับ ให้ มีความ รู้ ด้วย สิ่ง ของ ที่ เห็น ที่ ใช้ อยู่ ทุก วัน)	—	๕๒
๖. แบบ คำถาม คำตอบ (สำหรับ ผู้ ให้ เห็น เป็น ตัวอย่าง ว่า นักเรียน ควร จะ ตอบ ข้อ ได้ ของ กรม ศึกษาธิการ อย่างไร)	—	๒๔
๗. ฉันทลักษณ์ (สำหรับ เรียน วิธี แต่ง โคลง ฉันทลักษณ์ ต่าง ๆ)	—	๑๖

แบบเรียน มีจำหน่ายที่ ออฟฟิศกรม ศึกษาธิการ คือ :-		บาท	อัฐ
๘	นิติ หัตถ์ สัตว์ ประ โยค ๓ (สำหรับแนะนำ ครู แด ซึ่งทางให้จัดโรงเรียนให้ ได้ระเบียบตามความต้องการ ของกรม ศึกษาธิการ)	๓	—
๙	ซีไซด์ แอนด์ เวไซด์	๓	—
๑๐	ควอริงบุ๊กส์ แอนด์ คอปปีบุ๊กส์	—	๓๒
๑๑	ธรรมจริยา (สำหรับให้ นักเรียนรู้จักประพฤติความดี)	๓	—
๑๒	ภูมิศาสตร์ (สำหรับให้ รู้ ประเทศบ้าน เมือง)	—	๓๒
๑๓	แบบเรียน เร็วเต็ม ๑ ปก ย่อน	—	๒๔
๑๔	” ” ๒ ” ”	—	๓๒
๑๕	” ” ๓ ” ”	—	๒๔
๑๖	พระบรม ราชโองการ ฯ ต ฯ แดประกาศการศึกษา	—	๔๔
๑๗	เด็ก เซอร์ วิชี ดอน (ว่าด้วยหน้าที่ครู)	—	๓๒
๑๘	พุทธจริยา (ว่าด้วยเรื่อง พระพุทธ ศาสนา)	—	๔๐
๑๙	ภาพ ก, ข, (สำหรับจำ ตัว ก, ข,)	—	๓๐
๒๐	ฉากภาพ ก, ข, ฉ่า ” ”	—	๓๖
๒๑	” ” กระดาษ ” ”	—	๘
๒๒	บันไดทองเต็ม ๑ (สำหรับ หัด อ่าน เทียบ แบบ เรียน เร็วเต็ม ๑)	—	๕๐